

YAZARLAR

(aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal)

Noyabr 2026 (71)

(2021-ci ildən çıxır)

Təsisçi və baş redaktor: Zaur Ustac

Redaktor: Həcər Atakişiyeva

Texniki redaktor: Tuncay Şəhrili

Məsul katib: Araz Şəhrili

Rəssam: Səlim Abbaszadə (Norveç)

Beynəlxalq əlaqələr üzrə menecer: Khaitov Xusniddin

Ədəbi tənqid məsələləri üzrə menecer: Günnur AĞAYEVA

İctimaiyyətlə əlaqələr üzrə menecer: Südəbə Mətanətli

Fəxri redaksiya heyəti: Abbasqulu ağa Bakıxanov, Mirzə Fətəli Axundov, Lev Tolstoy, Əhməd bəy Ağaoğlu, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyev, Cek London, Əliqulu Qəmküsar, Vintsas Kreve, Üzeyir Hacıbəyov, Pənahi Makulu, Səməd Vurğun, Şəhriyar, Bayram Bayramov, Hüseyn Arif, Bəxtiyar Vahabzadə, Cabir Novruz, İldırım Əkbəroğlu (Füzuli), Alı Mustafayev, Mustafa Müseyiboğlu, Ülvi Bünyadzadə.

Redaksiya heyəti: Ayətəlxan Ziyad (İsgəndərov), Akif Abbasov, Mahirə Nağıqızı, Vüqar Əhməd, Mehman Həsənli, Həcər Atakişiyeva, Təranə Məmməd, Aydın Xan Əbilov, Kamal Camalov, Günnur Ağayeva, Rizvan Fikrətoğlu, Aysel Nazim, Nuranə Rafailqızı, Səma Muğanna, Əli bəy Azəri, Xəlil Mirzə, Sevindik Nəsiboğlu, Taleh Xəlilov, Südəbə Mətanətli (Məmmədova), Leyla Yaşar, Murad Məmmədov, İlqar İsmayilzadə, Aytac İbrahim, Mövlud Ağamməd, Məmməd Gürşadoğlu, Aysu Türkel, Murad Eloğlu (Rusiya), Rafiq Hümət (Gürcüstan), Faruk Habiboğlu (Türkiyə), Əbülfəz Əhməd (Almaniya), Günay Əliyeva (Norveç), Caroline Laurent Turunc (Fransa), Khaitov Xusuniddin (Özbəkistan).

BU SAYIMIZDA

Könüllülük haqqında	3
Baş redaktordan	4
Yazarlar jurnalı	5
Zaur Ustac. Məqalə.	6
Sədulla Şirinov. Kitablar.	23
Xəlil Mirzə. Povest.	24
<u>Sevinc İbrahim</u> . Hekayə.	165
<u>Kifayət Kərimqızı</u> . Şeirlər.	177
D.Mirzə. Şeirlər.	180
Təbrik.	182

Salam olsun, Azərbaycanın ilk hibrid jurnalı olan “Yazarlar”ın çox dəyərli yazarları və oxucuları! Bizim yalnız bir məqsədimiz var ki, o da **“Yaradıcı uşaq - gənclərin dövrü mətbuatda çıxışını asanlaşdırmaq , onların tanınmasına köməklik göstərmək”** olmaqla məramnaməmizdə aydın şəkildə qeyd olunmuşdur. Aylıq ədəbi-bədii, elmi jurnal olan “Yazarlar” kitabxanalar üçün ənənəvi qaydada məhdud sayda nəşr olunur və elektron formatda bir neçə sabit, dayanıqlı, təhlükəsiz platformadan PULSUZ olaraq yayımlanır. Jurnalın bu günə qədər çap olunmuş bütün nömrələrini **“YAZARLAR” dan sifariş yolu ilə əldə edə bilərsiniz. Mobil telefonla əlaqə: (+994) 70-390-39-93** “YAZARLAR, ANCAQ YAZARLAR...” © YAZARLAR

“İndi müstəqillik tariximizin inkişaf dövrünün qürurverici yeni mərhələsindəyik. İşğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə ən qısa zamanda həyatın əvvəlki ahənginə qaytarılması üçün genişmiqyaslı işlər aparılır. İnanıram ki, Ulu Öndərin tövsiyələrini özünüə şüar seçən siz könüllülər Vətənə və dövlətə bundan sonra da dərin bağlılıq nümayiş etdirəcək, yüksək fəallıq göstərərək Böyük Qayıdışa töhfələr verəcəksiniz.”

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 dekabr 2023-cü il

İlkin mənbə: [President.az](https://www.president.az)

Zaur USTAC

BAŞ REDAKTORDAN

Salam olsun, dəyərli oxucular!

Jurnalımızın 71-ci sayı ilə görüşünüə gəlmişik.

Noyabr sayımız şanlı, böyük Zəfərimizə və bu möhtəşəm, qürurverici günləri yaşadığımız qızıl payıza (güzə) həsr olunub. Ənənəvi yazı düzlülüşü şəklinə sadıq qalaraq məqalə, nəsr, nəzm və təbrikdən ibarət yığcam bir məcmuə ilə qarşınıza çıxmışdıq.

Bu sayımızda mənim əsər haqqında tam formada təqdim olunan məqaləmin ardınca uzun müddətdir ki, jurnalımızda ardıcıl olaraq dərc olunan Xəlil Mirzənin “Müqəddəs Zəfər” silsiləsinə daxil olan “Seçilmiş” adlı povesti yer alıb. Nəzərinizə çatdırıram ki, Xəlil Mirzənin bu silsilədən olan yazıları jurnalımızın həyata keçirdiyi ənənəvi “25 yarpaq” layihəsi çərçivəsində ayrıca kitab şəklində çap olunaraq oxucuların ixtiyarına veriləcək. O, eyni zamanda 2026 – 27-ci illər üzrə “Ustac Milli Mükafatı”nın laureatı seçilmişdir. Jurnalımızın **Noyabr - 2026 № 11 (71)**-ci sayında təqdimat, təbrik və məlumat xarakterli digər yazılar da yer alıb.

Dəyərli oxucular, plana uyğun olaraq əvvəllər olduğu kimi jurnalımızı elektron varintda və ənənəvi formatda əldə edib, oxuya biləcəksiniz. Xeyirli-uğurlu olsun! Uğurlarınız bol olsun!

Hörmətlə: Zaur USTAC

“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru

“YAZARLAR” JURNALI**“Yazarlar” jurnalı öz işini aşağıdakı prinsiplər və sturuktur əsasında qurur:**

- Jurnalı əməkdaşlıq edən müstəqil yazarlar “Müstəqil Yazarlar Konfederasiyası” adlı alt qurumda birləşirlər (məqsəd yaradıcılıq əlaqələrini möhkəmlətmək və bir-birinə dəstək olmaqdan ibarətdir. Üzv yazarlar nə qurum, nə də birləri qarşısında heç bir öhdəlik daşımır. Üzvülük haqqı nəzərdə tutulmayıb.)
- Gənc yazarlar “Yazarlar dərnəyi” adlı ikinci alt qurumun vasitəsilə mütəmadi olaraq ustad yazarlardan faydalı məsləhət və tövsiyələr alırlar. Bundan əlavə dərnək əvvəlcədən müəyyən olunmuş layihələr çərçivəsində jurnalın xüsusi buraxılışlarını təşkil edir, “Yazarlar Akademiyası”nda mütəmadi olaraq yenilənən konkret üsul və proqramlarla gənc yazarların püxtələşməsinə köməklik edir.
- Müəyyən layihələrin təşkili və gənc yazarların elan olunmuş müsabiqələrə təqdim edilmiş əsərlərinin nəşr olunmaq üçün seçilməsinin obyektivliyini təmin etmək məqsədi ilə tərkibi gizli saxlanılan 5 (beş) nəfər təcrübəli və filoloji təhsili olan yazardan ibarət “Yaradıcılıq Komissiyası” adlı üçüncü alt qrup yuxarıda qeyd olunduğu kimi ancaq yaradıcılıq məsələləri ilə məşğul olur. Təqdimatlar, müzakirələr, məsləhətləşmələr və digər müxtəlif tədbirlər “Yazarlar klubu”nda təşkil olunur.
- “Yazarlar” jurnalı bütün sadalanan və burada qeyd olunmamış gündəlik fəaliyyət zamanı ortaya çıxan məsələləri könüllülük qaydasında ictimai əsaslarla (ödənişsiz) həyata keçirir.

MÜQƏDDƏS ZƏFƏRİN İŞİĞINDA

(Xəlil Mirzənin “Seçilmiş” povesti haqqında)

Salam olsun, çox dəyərli oxucum! Yaşadığımız Zəfər ətirli bu günlərdə söhbətimizin mövzusu şübhəsiz ki, Müzəffər Azərbaycan Ordusu və Şanlı Azərbaycan Əsgəridir! Azərbaycan xalqının tarixi yaddaşında elə hadisələr var ki, onların mənası zaman keçdikcə azalmır, əksinə, yeni nəsillərin düşüncəsində daha dərinlən kök salır. Vətən torpağının müdafiəsi, milli ləyaqətin qorunması, şəhidlərin xatirəsinə ehtiram, müharibənin ağrı-acısı və qələbənin gətirdiyi mənəvi dirçəliş belə mövzulardandır. Bu mövzular ədəbiyyatın daimi diqqət mərkəzindədir. Çünki tarix hadisələri qeydə alır, ədəbiyyat isə həmin hadisələrin insan qəlbində yaratdığı sarsıntıları, düşüncələri, qərarları və dəyişiklikləri bədii sözün imkanları ilə yaşadır.

Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, şair-publisist, tanınmış yazıçı Xəlil Mirzənin “Müqəddəs zəfər” silsiləsinə daxil olan “Seçilmiş” adlı povesti də məhz bu mənəvi və ictimai

müstəvidə diqqəti cəlb edir. Əsərdə Vətənə xidmət, hərbi borc, şəxsiyyətin iradəsi, mürəkkəb şəraitdə düzgün qərar vermək bacarığı, insanın öz qorxu və tərəddüdləri ilə mübarizəsi, Qarabağ ağrısı və Xocalının azadlığına qovuşan xalqın sevinci bir-biri ilə əlaqəli şəkildə təqdim olunur.

“Seçilmiş” povestinin əsas üstünlüklərindən biri ondadır ki, müəllif oxucunu yalnız döyüş səhnələrinin, xüsusi tapşırıqların və hərbi əməliyyatların təsviri ilə baş-başa buraxmır. O, hadisələrin arxasında dayanan insanı görməyə, onun daxili aləminə nüfuz etməyə, hər bir məsuliyyətli qərarın mənəvi qiymətini anlamağa çağırır. Beləliklə, əsər sırf hərbi macərə çərçivəsindən çıxaraq insanın mənəvi sınaqları, Vətən qarşısında məsuliyyəti və qələbənin qiyməti haqqında düşüncələrə yol açır.

Povestin proloqunda müəllif insanın şəxsiyyət kimi formalaşması, hiss və duyğuların onun həyatına təsiri, mənəvi kamilliyə doğru keçdiyi yol haqqında düşüncələrə geniş yer ayırır. Burada xüsusilə tərəddüd hissi ön plana çıxarılır. İlk baxışda adi görünən bu hiss əslində insanın taleyində mühüm rol oynaya bilər. Bəzən tərəddüd insanı təhlükədən qoruyur, düşünülməmiş addımın qarşısını alır. Bəzən isə iradəni zəiflədir, qərar verməyi çətinləşdirir və insanı öz məqsədindən uzaqlaşdırır.

Müəllifin diqqət yetirdiyi əsas məsələ tərəddüdün mövcudluğu deyil, onun qarşısında insanın necə davranmasıdır. Hər bir insan müəyyən məqamlarda qorxu, şübhə, həyəcan və daxili narahatlıq keçirə bilər. Əsas məsələ həmin hissələrin insanın iradəsinə hakim kəsilməsinə imkan verməmək, düşünülmüş qərar qəbul etmək və məsuliyyətdən yayınmamaqdır.

Əsgər Əfşarlı obrazının təqdimatında bu fikir konkret bədii məna qazanır. O, təcrübəli, döyüş sınaqlarından keçmiş, fiziki və mənəvi hazırlığı ilə seçilən hərbcidir. Buna baxmayaraq, qarşısına çıxan yeni tapşırıq onu ciddi düşünməyə vadar edir. Çünki bu dəfə ondan yalnız hərbi bacarıq və cəsarət tələb olunmur. O, eyni zamanda özünün ən dərin hisslərini nəzarətdə saxlamalı, nifrət və qisas duyğusunu cilovlamalı, düşmən mühitində başqa bir insanın kimliyini daşımalı, son dərəcə mürəkkəb psixoloji vəziyyətdə özünü itirməməlidir.

Bu məqam əsərin ideya yükünü gücləndirir. Müəllif göstərir ki, əsl qəhrəmanlıq yalnız təhlükənin üzərinə getməkdən ibarət deyil. Bəzən ən böyük qəhrəmanlıq insanın öz daxilindəki çətinliklərə qalib gəlməsidir. Qəzəbini idarə etmək, şəxsi hisslərini ümumi məqsədin fəvqündə tutmamaq, verilmiş tapşırığın mahiyyətini anlamaq və məsuliyyətlə davranmaq da igidliyin mühüm göstəriciləridir.

Proloqda insanın kamilləşməsi barədə düşüncələr sonrakı hadisələrin mənəvi açarı rolunu oynayır. Oxucu anlayır ki, qarşıda yalnız əməliyyat planının həyata keçirilməsi deyil, həm də bir insanın iradəsinin, sədaqətinin və mənəvi yetkinliyinin sınağı dayanır.

Əsərin adı xüsusi diqqətə layiqdir. “Seçilmiş” sözü ilk növbədə müəyyən vəzifənin icrası üçün seçilən, xüsusi qabiliyyətləri və hazırlığı ilə fərqlənən insanı xatırladır. Lakin povestin məzmunu bu anlayışın daha geniş mənasını üzə çıxarır.

Seçilmək yalnız başqalarından üstün olmaq demək deyil. Seçilən insan daha ağır məsuliyyət daşımalı, daha çətin sınaqlara hazır olmalı, şəxsi rahatlığından və bəzən ən doğma duyğularından belə keçməyi bacarmalıdır. Ona etimad

göstərilməsi eyni zamanda onun üzərinə böyük mənəvi borcun qoyulmasıdır.

Əsgərin seçilməsi təsadüfi deyil. O, hərbi xidmətində dəfələrlə özünü doğrultmuş, döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirmiş, çətin vəziyyətlərdə soyuqqanlılığını qorumuş bir zabitdir. Bununla belə, qarşısındakı yeni vəzifə əvvəlki təcrübəsindən fərqlənir. O, düşmən obrazına çevrilmiş şəxsin kimliyini mənimsəməli, onun keçmişini öyrənməli, davranışlarını təqlid etməli və ətrafındakı insanlarda şübhə yaratmadan hərəkət etməlidir.

Burada fiziki hazırlıqla yanaşı, yaddaş, müşahidə, dil bilikləri, psixoloji dözümlülük və özünə nəzarət bacarığı da mühüm əhəmiyyət daşıyır. Müəllif xüsusi təyinatlı hərbcinin fəaliyyətini yalnız silahdan istifadə etmək qabiliyyəti ilə məhdudlaşdırmır. Əsgərin timsalında peşəkarlığın daha mürəkkəb tərəflərini göstərir: düşünmək, təhlil etmək, vəziyyəti düzgün qiymətləndirmək, səbirli olmaq və zəruri anda qətiyyət nümayiş etdirmək.

Beləliklə, əsərin adı həm konkret hərbi seçimə, həm də mənəvi seçimə işarə edir. Əsgər yalnız tapşırıq üçün seçilmir; o, özünü dəfələrlə seçim qarşısında görür. Şəxsi nifrət, hərbi borc, vicdan və məsuliyyət arasında tarazlıq yaratmaq onun qarşısında dayanan əsas sınaqlardandır.

Əsgər Əfşarlı obrazının mənəvi əsaslarını anlamaq üçün onun ailə tarixini nəzərə almaq lazımdır. O, Xocalı faciəsi zamanı şəhid olmuş atanın övladıdır. Atasını görmədən dünyaya gələn Əsgərin həyatında müharibənin ağrısı şəxsi taleyə çevrilib. Onun uşaqlıq və gənclik dünyası bir ailənin itkisi ilə yanaşı, bütöv xalqın yaşadığı faciənin mənəvi izlərini də daşıyır.

Xocalı Azərbaycan tarixində sağalmayan yaralardan biridir. Bu faciənin xatirəsi təkcə itirilmiş həyatları, dağıdılmış ailələri və yarımçıq qalmış taleləri xatırlatmır. O, həm də insanın doğma yurd, ailə, təhlükəsizlik və azadlıq anlayışlarını necə dərinəndən dərk etdiyini göstərir. Mühəribənin ən ağır nəticələrindən biri onun bir nəslin deyil, sonrakı nəsillərin də həyatına təsir etməsidir.

Əsgərin taleyində bu həqiqət aydın görünür. O, atasının yoxluğunu şəxsi bədbəxtlik kimi yaşamaqla kifayətlənmir, həyatını Vətənə xidmətə bağlayır. Hərbi peşəni seçməsi, xüsusi hazırlıq keçməsi, təhlükəli tapşırıqları yerinə yetirməsi onun üçün sadəcə karyera və ya peşə fəaliyyəti deyil. Bütün bunlar mənəvi məsuliyyətin, itirilmiş dəyərlərin qorunması istəyinin və doğma torpağa sədaqətin ifadəsidir.

Bununla belə, obrazın əhəmiyyəti yalnız keçmişin ağrısını daşmasında deyil. Əsgər həmin ağrının onu tamamilə idarə etməsinə imkan verməməlidir. O, qisas hissi ilə hərəkət etməkdən daha çətin bir yolu seçir: özünü nəzarətdə saxlamaq və qarşısındakı tapşırığı peşəkar məsuliyyətlə yerinə yetirmək.

Məhz burada povestin mənəvi istiqaməti müəyyənləşir. Xocalı yaddaşı Əsgərin xarakterini formalaşdıran mühüm amildir, amma onun qəhrəmanlığını müəyyən edən təkcə keçmişin ağrısı deyil. Onun əsl gücü bu ağrını məsuliyyətə, sədaqətə və məqsədyönlü fəaliyyətə çevirməsindədir.

Əsərdə ana obrazı da bu baxımdan əhəmiyyətlidir. Səadət ana oğlunun keçirdiyi sarsıntıyı hiss edir, onunla dərdləşir, ağrısını bölüşür və sonda onu komandiri ilə danışmağa yönəldir. Ana məhəbbəti burada yalnız qorumaq, təhlükədən uzaq

tutmaq istəyi kimi deyil, övladın məsuliyyətini dərk etməsinə kömək edən mənəvi dayaq kimi təqdim olunur.

Onun oğluna verdiyi nəsihətdə analıq qayğısı ilə vətəndaşlıq mövqeyi birləşir. Ana övladının həyatından nigarandır, amma onun Vətən qarşısındakı borcunu da anlayır. Bu münasibət əsərə ailə istiliyi gətirməklə yanaşı, hərbi xidmətin arxasında dayanan mənəvi dayaqları da göstərir.

“Seçilmiş” povestində hərbi əməliyyatların hazırlanması və icrası geniş yer tutur. Hadisələrin inkişafında polkovnik Cəfər Kərimli, professor Sabir Göyçəli, mayor Əhməd Ağalı, baş leytenant Kamilə Murad və digər obrazlar iştirak edirlər. Onların hər biri ümumi məqsədin müəyyən mərhələsinin həyata keçirilməsinə xidmət edir.

Polkovnik Cəfər Kərimli təşkilatçılıq qabiliyyəti, məsuliyyət hissi və hadisələrə strateji yanaşması ilə seçilir. O, tabeliyində olan hərbcilərin imkanlarını qiymətləndirir, qərarların nəticələrini düşünür və tapşırığın icrasını ümumi planın tərkib hissəsi kimi nəzərdən keçirir. Onun narahatlığı zəiflik deyil, üzərinə düşən məsuliyyətin ağırlığını dərk etməsidir.

Professor Sabir Göyçəli isə bilik və hazırlığın hərbi fəaliyyət üçün əhəmiyyətini təcəssüm etdirir. Əsgərin dil hazırlığında onun iştirakı elmin, təhsilin və peşəkar təcrübənin müdafiə sahəsindəki rolunu önə çıxarır. Bu obraz vasitəsilə müəllif oxucuya xatırladır ki, müasir dövrdə Vətənin müdafiəsi yalnız fiziki güc və silahlarla məhdudlaşmır. İntellektual hazırlıq, xarici dilləri bilmək, fərqli mədəni mühitləri anlamaq və məlumatları düzgün təhlil etmək də mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Mayor Əhməd Ağalı və baş leytenant Kamilə Muradın fəaliyyəti isə komanda işinin vacibliyini göstərir. Əməliyyatın ayrı-ayrı mərhələlərinin həyata keçirilməsində onların müşahidəçilik, ünsiyyət və vəziyyəti qiymətləndirmə bacarıqları ön plana çıxır. Hər kəs öz üzərinə düşən vəzifəni yerinə yetirir, əldə olunan məlumatlar ümumi məqsədə xidmət edir.

Əsərdə diqqət çəkən cəhətlərdən biri də hərbi xidmətin kollektiv xarakterinin qabardılmasıdır. Qəhrəmanlıq ayrı-ayrı şəxslərin fərdi hünəri ilə məhdudlaşmır. Hətta ən cəsur döyüşçü belə düzgün planlaşdırmaya, etibarlı silahdaşlara, qarşılıqlı etimada və koordinasiyalı fəaliyyətə ehtiyac duyur.

Bu baxımdan "Seçilmiş" fərdi igidliliklə kollektiv məsuliyyətin vəhdətini göstərən əsər kimi dəyərləndirilə bilər. Əsgərin bacarığı nə qədər yüksək olsa da, onun uğurunda komandirin təcrübəsi, professorun biliyi, silahdaşlarının dəstəyi və ümumi hazırlıq mühüm rol oynayır.

Povestdəki hərbi həyat təsvirləri oxucuda belə bir qənaət yaradır: Vətəni qorumaq üçün güclü orduya, peşəkar kadrlara, intellektual hazırlığa, dəmir intizama və mənəvi birliyə ehtiyac var. Bu keyfiyyətlər bir-birini tamamladıqda ən mürəkkəb vəzifələrin öhdəsindən gəlmək imkanı artır.

Povestin hadisələri 2018-ci ilin iyulunda məxfi idarədə keçirilən görüşlərlə daha geniş məcraya yönəlir. Əsgərin qarşısında duran vəzifə onun əvvəlki döyüş təcrübəsindən fərqli xüsusiyyətlərə malikdir. O, Arşak Karayanın kimliyini mənimsəməli və həmin şəxsin keçmişi ilə bağlı məlumatları öyrənərək planlaşdırılan əməliyyatda iştirak etməlidir.

Bu xətt əsərin süjetinə gərginlik gətirir. Oxucu bir tərəfdən əməliyyatın necə hazırlanacağını izləyir, digər tərəfdən isə Əsgərin qarşılaşacağı mənəvi çətinlikləri düşünür. Çünki başqasının kimliyini daşımaq, onun davranışlarını təqlid etmək və ətrafdakıların etimadını qazanmaq adi bir vəzifə deyil. Belə şəraitdə hər bir söz, jest və qərar həlledici əhəmiyyət kəsb edə bilər.

Əsgərin əvvəlki döyüşlərdə qazandığı təcrübə ona kömək etsə də, qarşıdakı sınaq yalnız cəsarət tələb etmir. Burada səbir, özünüidarəetmə, müşahidəçilik və insan psixologiyasını anlamaq qabiliyyəti də önə çıxır.

Müəllif bu xətt vasitəsilə qəhrəmanlığın çoxşaxəli mahiyyətini açmağa çalışır. İgidlik bəzən açıq döyüşdə düşmənin üzərinə getmək, bəzən isə özünü büruzə vermədən, səssiz və görünməz şəkildə məsuliyyət daşımaqdır. Hər iki halda insanın məqsədinə sədaqəti və iradəsi əsas şərtlərdən biri kimi çıxış edir.

Əsərdə Arşakın keçmişi ilə bağlı məlumatların toplanması, onun əlaqələrinin araşdırılması, müxtəlif şəxslərlə söhbətlər və əldə olunan məlumatların müqayisəsi süjetin detektiv xarakterini gücləndirir. Oxucu hadisələrin arxasında gizlənən həqiqəti öyrənmək üçün yeni məlumatların ortaya çıxmasını gözləyir. Beləliklə, hərbi mövzu ilə araşdırma süjeti birləşir.

Bununla yanaşı, bu cür səhnələrə yalnız macəra marağı baxımından yanaşmaq düzgün olmazdı. Əsərin əsas ideyası insanın çətin şəraitdə öz iradəsini qoruması və üzərinə düşən məsuliyyətə sadıq qalmasıdır. Əsgərin uğuru yalnız kimliyini inandırıcı şəkildə təqdim etməsindən deyil, eyni zamanda

mürəkkəb vəziyyətlərdə soyuqqanlılığını saxlamaq bacarığından asılıdır.

Povestdə Əsgər Əfşarlığının “Şimşək” ləqəbi ilə təqdim edilməsi obrazın bədii səciyyəsinə gücləndirir. Şimşək sürət, qəfil hərəkət və güc assosiasiyası yaradır. Bu ad qəhrəmanın döyüş qabiliyyətinə, çevikliyinə və çətin vəziyyətlərdə qətiyyətli davranışına uyğun gəlir.

Lakin obrazın maraqlı cəhəti onun yalnız döyüşçü kimliyi ilə məhdudlaşmamasıdır. Əsgər eyni zamanda oğuldur, gələcək həyat yoldaşıdır, dostdur və insan kimi öz daxili dünyası olan bir şəxsiyyətdir. O, tapşırığı yerinə yetirən hərbiçi olmaqla yanaşı, anasının narahatlığını anlayan, doğmalarına bağlı olan, keçmişin ağrılarını yaddaşında daşıyan insandır.

Məhz bu çoxqatlılıq qəhrəmanı oxucuya yaxınlaşdırır. Çünki qəhrəmanlıq insanı hisslərdən məhrum etmir. Əksinə, insanın öz doğmalarını sevməsi, itkiləri dərinlən yaşaması və gələcək haqqında arzularının olması onun mübarizəsinə daha böyük məna verir.

Əsərin süjetində Əsgərin hərbi tapşırığı ilə şəxsi həyatının paralel inkişafı da əhəmiyyətlidir. Onun həyatında təhlükə ilə ümid, ağrı ilə sevinc, tənhalıqla doğmalılıq yanaşı mövcuddur. Bu ziddiyyətlər obrazın mənəvi portretini zənginləşdirir.

“Şimşək” ləqəbi ilə hərəkət edən döyüşçü təhlükəli şəraitdə cəsarətli və qətiyyətli ola bilər. Lakin onun qəhrəmanlığının əsl mənası yalnız döyüş meydanında göstərdiyi bacarıqla müəyyənəlməz. Əsgərin öz daxilindəki tərəddüdlə mübarizəsi, tapşırığın mahiyyətini dərk etməsi və şəxsi hisslərini

məsuliyyətlə uzlaşdırması da onun şəxsiyyətinin mühüm cəhətləridir.

Əsərdə Murad obrazı da xüsusi diqqət çəkir. Onun həyat hekayəsi şəxsi itkinin, kimlik axtarışının və mənəvi ağrının insan taleyinə təsirini göstərir. Muradın keçmişləri ilə bağlı hadisələr oxucunu müharibənin insanın ailə həyatına və gələcək taleyinə vurduğu zərbələr haqqında düşünməyə vadar edir.

Onun davranışlarında keçmişin ağrısı, itirilmiş doğmaların xatirəsi və ədalət axtarışı özünü göstərir. Bu obraz vasitəsilə müəllif müharibənin yalnız cəbhədə baş vermədiyini, onun insanın daxilində də uzun müddət davam etdiyini nümayiş etdirir.

Müharibənin bitməsi və ya hərbi əməliyyatların dayanması insanın bütün ağrıların dərhal aradan qalxması demək deyil. İtirilmiş ailə üzvlərinin xatirəsi, dağıdılmış evlər, yarımçıq qalmış uşaqlıq və gənclik illəri yaddaşda yaşayır. Bəzən insanın bütün sonrakı həyatı həmin xatirələrlə müəyyənləşir.

Muradın taleyi də bu mənada əsərin emosional qatını gücləndirir. O, keçmişin ağrısından tamamilə uzaqlaşa bilməsə də, özünü hadisələrin passiv qurbanı kimi təqdim etmir. Onun fəaliyyəti, iradəsi və Əsgərlə qurduğu münasibət birgə mübarizənin əhəmiyyətini önə çıxarır.

Bununla belə, əsərin yaratdığı mənzərəni yalnız qisas duyğusu üzərindən oxumaq düzgün olmazdı. Müharibənin ağrısını anlamaqla insanın zorakılıq qarşısında necə davranmalı olduğu barədə düşünmək fərqli məsələlərdir. Ədəbiyyatın gücü də ondadır ki, o, oxucunu qəhrəmanın duyğularını anlamağa

çağırmaqla yanaşı, həmin duyğuların nəticələri üzərində düşünməyə də imkan verir.

Bu baxımdan Muradın obrazı fərdi faciənin ümumi tarixi yaddaşla birləşdiyi bədii simalardan biridir. Onun taleyində insanın itkilərlə yaşamaq, özünü yenidən qurmaq və həyatına məna vermək mübarizəsi əks olunur.

“Seçilmiş” povestində Vətən anlayışı coğrafi məkan olmaqdan daha geniş məna daşıyır. Vətən doğma torpaq, ailə, ana dili, milli yaddaş, insanların ortaq tarixi və gələcək arzularının birliyidir. Əsgərin həyatını Vətənə xidmətə həsr etməsi də bu bütöv anlayışla bağlıdır.

Əsərdə İraq türkməni Əbdül Kamalın iştirakı ilə milli köklər, ortaq dil və qardaşlıq mövzusu genişlənir. Onun Azərbaycanla mənəvi yaxınlığı, Azərbaycan dilində ünsiyyət qurması və azərbaycanlılarla əlaqələri türk xalqları arasında tarixi-mədəni münasibətlərə işarə edir.

Bu xətt əsərin coğrafi üfüqlərini genişləndirir. Hadisələr yalnız Azərbaycanın sərhədləri daxilində cərəyan etmir; müxtəlif ölkələrdə yaşayan insanların taleləri, ortaq maraqları və qarşılaşdıqları təhlükələr də süjetə daxil olur. Bununla müəllif Vətənə bağlılıq mövzusunu milli yaddaş və qardaşlıq anlayışları ilə əlaqələndirir.

Əlbəttə, müxtəlif xalqların nümayəndələrini eyni siyasi və ya hərbi mövqedə olan şəxslərlə eyniləşdirməmək mühüm əhəmiyyət daşıyır. Əsərdə qarşıdurmanın əsas səbəbləri konkret cinayətkar fəaliyyət, terror, zorakılıq və işğalçılıq niyyətləri ilə əlaqələndirildikdə onun mənəvi mesajı daha aydın görünür. İnsanları etnik mənsubiyyətinə görə deyil, əməllərinə,

seçimlərinə və məsuliyyətinə görə qiymətləndirmək ədalət anlayışının əsas şərtlərindəndir.

Povestin əsas qəhrəmanları üçün Vətən sevgisi başqalarına nifrətdən daha geniş məna daşmalıdır. Bu sevgi doğma torpağı qorumaq, insan həyatına dəyər vermək, ailəni və gələcəyi müdafiə etmək, xalqın təhlükəsizliyini təmin etmək kimi məqsədlərdə təcəssüm edir.

“Müqəddəs zəfər” silsiləsinin adı əsərin ideya istiqamətini müəyyənləşdirən mühüm işarədir. Zəfər anlayışı burada yalnız hərbi üstünlük və ya döyüş tapşırığının uğurla başa çatması kimi məhdudlaşdırılmır. O, həm də mənəvi dirçəliş, doğma yurda qayıdış, ailə bağlarının bərpası və gələcəyə inamın yenidən yaranması ilə əlaqələndirilir.

Povestin sonluğunda Əsgərin doğma mühitə qayıtması, ailəsinin yanında olması, dostlarının onunla görüşməsi və Xocalı ilə bağlı təsvirlər bu mənəni daha aydın göstərir. Əvvəlki fəsillərdə gərginlik, gizlilik, təhlükə və ağır sınaqlarla müşayiət olunan hadisələr sonda ailə istiliyi, qonaqpərvərlik, sevinc və ümid atmosferi ilə əvəzlənir.

Bu keçid əsərin kompozisiyasında mühüm rol oynayır. Oxucu anlayır ki, bütün çətinliklərin arxasında qorunmalı olan konkret bir həyat dayanır. Hərbi əməliyyatın məqsədi yalnız təhlükəni aradan qaldırmaq deyil, insanların rahat yaşaya biləcəyi mühitin yaradılmasıdır. Ev, ailə, doğmalarla görüş və uşaqların gələcəyi Vətən müdafiəsinin mənəvi nəticələri kimi təqdim olunur.

Əsərin sonunda Xocalıya ünvanlanan poetik misralar bu düşüncələri ümumiləşdirir. Dağların, yamacların, çiçəklərin və

günəş şəfəqlərinin təsviri doğma yurdun təbii gözəlliyini ön plana çıxarır. Müharibənin ağrılarını yaşamış torpağın yenidən həyatla dolması, yaraların sağlması və arzuların çiçəklənməsi Zəfərin bədii mənzərəsinə çevrilir.

Bu mənzərədə Xocalı yalnız keçmiş faciənin adı deyil. O, həm də dirçəlişin, qayıdışın, insan iradəsinin və gələcək ümidlərinin rəmzidir. Əsərin finalında ailə səhnələrinin təbiət təsvirləri və poetik parçalarla birləşməsi oxucuda emosional tamamlanma hissi yaradır.

Beləliklə, povestdə Zəfər bir növ mənəvi bütövlüyün bərpası kimi təqdim olunur. İnsan doğma yurduna qayıdır, ailəsi ilə bir araya gəlir, dostları ilə görüşür və gələcəyini yenidən qurmağa başlayır. Bu mənzərə müharibənin dağıdıcı təsirinə qarşı həyatın davamlılığını ifadə edir.

Xəlil Mirzənin "Seçilmiş" povesti mövzu və süjet quruluşuna görə hərbi-dramatik və macəra elementlərini birləşdirir. Əsərdə dialoqlar, məlumatların mərhələli şəkildə açıqlanması, gizli məqsədlər və gözlənilməz vəziyyətlər hadisələrin inkişafına dinamika verir.

Müəllif hərbi mühitin təsvirində rütbələrə, xidmət münasibətlərinə, tapşırıq və hesabatlara, komanda daxilindəki ünsiyyətə yer ayırır. Bu detallar əsərin təsvir etdiyi mühitin xarakterini müəyyənləşdirir. Eyni zamanda, məişət səhnələri və ailə dialoqları hərbi süjetin emosional gərginliyini yumşaldır, qəhrəmanların şəxsi həyatını göstərir.

Povestin proloqu ilə əsas hadisələr arasında müəyyən fərq də diqqəti cəlb edir. Proloqda fəlsəfi mühakimələr və insanın daxili aləminə dair ümumiləşdirmələr üstünlük təşkil etdiyi

halda, sonrakı hissələrdə hadisələr, dialoqlar və əməliyyatların gedişi ön plana keçir. Bu fərq əsərin düşüncə və hərəkət qatlarını bir-birindən ayırır.

Tərəddüd haqqında ilkin düşüncələrin Əsgərin taleyi ilə əlaqələndirilməsi müəllifin ideya məqsədini aydınlaşdırır. Bununla belə, fəlsəfi hissələrdə bəzi fikirlərin təkrarlanması və izahların uzanması mətnin ritminə təsir göstərə bilər. Ayrı-ayrı epizodlarda hadisələrin daha yığcam təqdim olunması, obrazların daxili düşüncələrinin daha çox bədii detal və davranış vasitəsilə açılması əsərin təsir gücünü artırır.

Hərbi əməliyyatların geniş təsviri də müəllifin seçdiyi üslubun xüsusiyyətlərindəndir. Bu səhnələr dinamika yaratsa da, onların bədii təsiri qəhrəmanların psixoloji vəziyyəti və hadisələrin mənəvi nəticələri ilə əlaqələndirildikdə daha güclü olur. Çünki oxucu üçün təkcə hadisənin necə baş verməsi deyil, həmin hadisənin insan taleyində nəyi dəyişdirməsi də vacibdir.

Əsərin müsbət cəhətlərindən biri qəhrəmanların şəxsi həyatına qayıdışla bağlı sonluğun yaradılmasıdır. Bu seçim döyüş səhnələrinin arxasında duran əsas məqsədi — sülh, ailə, doğma yurd və insan həyatının qorunmasını — daha aydın göstərir.

Povestin finalında ailə səhnələrinin geniş yer tutması təsadüfi deyil. Müharibənin yaratdığı dağıntılar və itkilər yalnız döyüş meydanında deyil, insanların evlərində, münasibətlərində və xatirələrində də öz izini buraxır. Buna görə də doğma yurda qayıdış, evin qurulması, ailə üzvlərinin bir araya gəlməsi və gündəlik həyatın bərpası Zəfərin mühüm göstəricilərindəndir.

Əsgərin evə qayıtması, Səadət ananın qayğısı, Kamilənin onunla ünsiyyəti və silahdaşların görüşü qəhrəmanın həyatının yalnız hərbi tapşırıqlardan ibarət olmadığını göstərir. Döyüşçü üçün də evin istiliyi, doğmaların səsi, süfrə başında toplaşmaq, gələcək haqqında düşünmək həyatı əhəmiyyət daşıyır.

Əsərin sonunda görünən bu mənzərə oxucuya bir həqiqəti xatırladır: Vətəni qorumaq həyatın özünü qorumaqdır. Torpaq yalnız xəritədəki sərhədlərdən ibarət deyil. O torpaqda yaşayan insanlar, onların evləri, xatirələri, dili, adət-ənənələri və gələcəyə dair arzuları da Vətənin ayrılmaz hissəsidir.

Xocalının təsviri isə bu düşüncələri daha yüksək mənəvi səviyyəyə qaldırır. Uzun müddət ağrı və faciə ilə xatırlanan bir məkanın həyat, ümid və quruculuq rəmzinə çevrilməsi milli yaddaşın bərpasını ifadə edir. Burada keçmiş unudulmur, lakin gələcəyin qurulmasına mane olan yeganə mənbəyə də çevrilmir. Əksinə, keçmişdən alınan dərs insanı daha güclü, daha məsuliyyətli və daha ümidli olmağa sövq edir.

Bu mənada “Seçilmiş” povestinin sonluğu yalnız qəhrəmanların taleyinin tamamlanması deyil. O, müharibənin yaratdığı mənəvi gərginliyin həyatın davamlılığı ilə qarşılaşdığı nöqtədir. Döyüşçülər yenidən doğmalarına qovuşur, ailələr qurulur, evlərdə süfrələr açılır və doğma yurdun sabahına inam möhkəmlənir.

Xəlil Mirzənin “Müqəddəs zəfər” silsiləsindən “Seçilmiş” povesti Vətənə xidmət, hərbi peşəkarlıq, insan iradəsi, ailə bağlılığı və tarixi yaddaş mövzularını bir araya gətirən əsərdir. Müəllif Əsgər Əfşarlı obrazının timsalında qəhrəmanlığın müxtəlif tərəflərini göstərməyə çalışır: döyüş hazırlığı, təhlükə

qarşısında cəsarət, çətin şəraitdə qərar vermək, şəxsi hissləri idarə etmək və məsuliyyətə sadıq qalmaq.

Əsərin ideya mərkəzində insanın özünü sınaqdan keçirməsi dayanır. Tərəddüd, qorxu, ağrı və itki insan həyatının reallıqlarıdır. Lakin şəxsiyyətin böyüklüyü bu hisslərin heç birini yaşamamaqda deyil, onların qarşısında iradəsini, vicdanını və məqsədini qoruya bilməkdədir.

Əsgərin taleyi göstərir ki, əsl qəhrəmanlıq təkcə güclü olmaq deyil, gücünü hansı məqsədə yönəltdiyini anlamaqdır. Hərbi peşəkarlıq bilik, intizam, dözümlülük və kollektiv məsuliyyətlə tamamlandıqda daha böyük məna qazanır. Xocalı faciəsinin onun həyatında buraxdığı izlər isə tarixi yaddaşın insan şəxsiyyətinin formalaşmasındakı rolunu önə çıxarır.

Povestin sonluğu əsərin başlıca ideyasını ümumiləşdirir: Zəfərin əsl dəyəri yalnız qazanılmış qələbə ilə ölçülmür. Onun mənası insanların öz evlərinə qayıtmasında, ailələrin yenidən birləşməsində, doğma yurdun dirçəlməsində və gələcəyə inamın bərpasında da yaşayır.

“Müqəddəs zəfər” anlayışının mənəvi məzmunu da məhz burada üzə çıxır. Müqəddəslik Vətənə sdaqətdə, şəhidlərin xatirəsinə ehtiramda, insan həyatına verilən dəyərdə, doğma torpağın qorunmasında və qazanılmış sülhün məsuliyyətlə yaşadılmasındadır.

Zəfərin işığında keçmişin ağrıları unudulmur, amma gələcəyin ümidləri də kölgədə qalır. Xocalının yenidən həyatla nəfəs alması, doğma yurdda evlərin işıqlanması, insanların öz torpaqlarında sabaha inamla baxması qələbənin ən təsirli mənəvi ifadəsidir.

Xəlil Mirzənin “Seçilmiş” povesti də oxucunu bu həqiqət üzərində düşünməyə çağırır: Vətəni qorumaq böyük şərəf olduğu qədər böyük məsuliyyətdir. Qəhrəmanlıq yalnız təhlükəli anda göstərilən cəsarət deyil; o, insanın bütün həyatı boyu daşdığı vicdan, sədaqət və borc hissidir.

Müqəddəs Zəfərin işığı isə ən çox həmin dəyərlərin yaşadığı yerdə parlayır — doğma torpaqda, ailə ocağında, xalqın yaddaşında və azad gələcəyə inamında. Sona qədər həmsöhbət olduğunuz üçün təşəkkür edirəm! Hələlik! Hələ nə zəfərlər gözləyir bizi!!!

Zaur USTAC,

*“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru,
AVMVİB, AJB və AYB-nin üzvü*

Xəlil Mirzə – “Seçilmiş” (povest)

MURAD MƏMMƏDOVUN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI

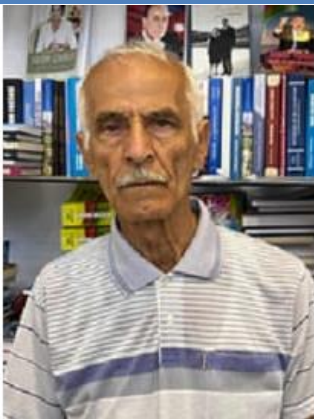
HƏCƏR ATAKİŞİYEVANIN YAZILARI

“ARİSTOTEL POETİKASI” RUBRİKASI

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<I

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

SƏDULLA ŞİRİNOVUN KİTABLARI:

Sədulla Şirinov "Sönməyən qisas" pdf

Sədulla Şirinov "Gecikmiş etiraf" pdf

Sədulla Şirinov "Zamanın pəncərəsindən baxanda" pdf

Sədulla Şirinov "Heç nə olmazdan çox şey olurmuş" pdf

Sədulla Şirinov "Qudalar" pdf

Sədulla Şirinov – "Kimdir xoşbəxt?" pdf

Sədulla Şirinov – "Şəhid atası" kitabı – pdf

Məlumatı hazırladı: Tuncay ŞƏHRİLİ

KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

“Müqəddəs zəfər” silsiləsindən
SEÇİLMİŞ
(povest)

PROLOQ

İnsan dünyaya göz açdığı andan ta ki ömrünün son anına qədər bir şəxsiyyət olaraq uzun bir püxtələşmə prosesi keçir. Bütün ömrü boyu onu Tanrının bəxş etdiyi hisslər müşayiət edir. Onun gündəlik həyat tərzinin ayrılmaz hissəsi kimi təzahür edir. Bunlar: görmə, eşitmə, qoxu duyumu, dadbilmə, qorxu, həyəcan, sevinc, darıxma, küsmə, isti və soyuğu duymaq, keyfiyyət duyumu (yəni pis və yaxşını ayırmaq edə bilmək qabiliyyəti), ağrı duyumu, tərəddüd hissi və sairə. Görmə, eşitmə, dadbilmə, ağrıbilmə, temperatur fərqlərinin duyumu kimi hissləri biz görmə, eşitmə, dadbilmə orqanlarımız, yəni: gözümüz, qulağımız, dilimiz, həmçinin əzələlərimiz vasitəsilə qəbul edirik. Sadaladığımız və hazırkı dövərdə unutduğumuz digər hisslər isə həm doğru orqanlarımız vasitəsilə qəbul etdiyimiz siqnalların, həm də təxəyyülümüzün məhsulu olaraq

meydana çıxa bilər. Əslində bu olduqca uzun və oxucu üçün lazımsız, yorucu, hətta zəhlətökən sayıla bilən bir mövzudur. Lakin bəzən elə mürəkkəb məqamlarla rastlaşmaq mümkündür ki, həmin an real gerçəkliyi təsvir etmək naminə köməkçi vasitələrdən istifadə etmək zərurətə çevrilir. Məhz bu səbəbdən bu anda, əsas mövzuya giriş etməzdən öncə, yuxarıda sadaladığımız insani hisslərdən biri (əslində bunu bütün canlılara aid etmək daha doğru olardı), tərəddüd hissi haqqında az da olsa, anlayış yaratmağa ehtiyac vardır...

Tərəddüd insanın düşüncəsinə, duyğusuna, hətta təfəkkürünə ayrı-ayrı zaman kəsiklərində nüfuz etməyi bacaran, müəyyən anlarda onun iradəsinə hakim kəsilən, bəzi hallarda onu böyük bəlalardan qoruyan, bəzi hallarda onu uçuruma sürükləyən qəribə bir hissidir. Bu hissin nə zaman, hansı məqam və məkanda, insan həyatının hansı mərhələsində, hansı baş verə biləcək fəlakətdən, yaxud hansı qəbul edilə biləcək çox mühüm, bəlkə də insan həyatı üçün ən mühüm qərardan öncə yaranması, hadisələrin sonrakı inkişafına necə təsir edə biləcəyi bir çox amillərdən mütləq şəkildə asılıdır. Bu amillərdən ən mühümü və ən mühümlərdən ən birincisi, çox güman ki, formalaşmaqda olan, yaxud da ki, artıq mümkün olduğu qədər formalaşmış, yaxud da bundan o yana formalaşması mümkün olmayan insanın şəxsiyyət amilidir.

Nə vədə sövq eləyər insanı imdada, tərəddüd?

Nə vədə şəkk gətirər cümlədə, imlada, tərəddüd?

Güc alıb şübhə ilə qorxunun əlbir marağından,

Sədd çəkər yollarına ammada, əmmada, tərəddüd.

İnsan adlandırıdığımız bu varlıq (yəni, biz və ya bizlərdən biri) dünyaya göz açdığı gündən ta ki ömrünə Tanrı fitvası ilə xitam verilən ana qədər kamilləşmə prosesini keçməklə, yəni həyatın kamilləşmə dərslərini mənimsəməklə məşğul olur. O, hər cürə bər-bəzəkli elmi və ruhani adlardan və dərəcələrdən, rütbələrdən, insanın özündən uydurub qoşduğu, şöhrətgətirici hər nə varsa, hamısından yüksəkdə dayanan bu Tanrı vergisini ömrünün hansı anına qədər və nə dərəcədə mənimsəyə bilirsə, o qədər də saf olur, o qədər də Tanrı sevgisinə yaxın olur, o qədər də Tanrı diqqətinə və qayğısına ümudli olur. Ancaq insan sona qədər, tamam-kamal, mükəmməl dərəcədə kamilləşə bilirmi? Buna ömrü, hövsələsi çatırmı, buna nəfsi imkan verirmi? Nə qədər, nə dərəcədə? Addımbaşı rastlaşdığı maneə və baryerləri aşmağa qüdrəti, qüvvəti, dəyanəti və cəsarəti bəsləyirmi?

Bir məqam da yetişər ki, pis əməldən çəkindirər,

Yol açar mərhəmətə həm qəliz, həm sadə, tərəddüd.

Ya da ki, dolar canına, nüfuz edər qərarına,

Azdırar yoldan səni tam yeni simada, tərəddüd.

Bu gün biz “tərəddüd” adlandırıdığımız bir hissənin insan vücuduna nüfuz etmə məqamlarından danışırıq. O hissədən ki, nə qorxu deyil, nə şübhə, nə kin, nə nifrət, nə hədsiz məhəbbət... Nə də bu hisslərin qarışığı, toplusu deyil. Ya da elə hamısıdır, ya da bunu ayırd etmək sadəcə və sadəcə mümkün deyil- həddən ziyadə mürəkkəb olduğu səbəbindən... Bu hissənin elə bir anı, məqamı var ki, onun təsiri özün üçün deyil- daha müqəddəs sandığın, daha ucalıqda dayanan maddi və qeyri-maddi varlıq və

ya varlıqlar üçün təhlükə anı, yaxud əksinə- şərəf anı kimi anlaşıla bilir...

Bu gün biz tərəddüd hissinin “tərifini” verməyə çalışırıq. Dəqiq elmlərdə olduğu kimi: “Cisim nədir?”. Ya da ki, elə qeyri-dəqiq, humanitar sayılan elmlərdə olduğu kimi: “Vətən” anlayışı nədir?”...

...İlk dəfə bu təklifi eşidəndə az qala beyninə qan sızacaqdı, ürəyi sinəsini parım-parça edib pırtlayacaqdı, mərmı kimi partlayıb ətrafa qəlpə səpələyəcəkdi. Üç gün, üç gecə özünə gələ bilməmişdi, sərsəm adamlar kimi davranışlarına sahib çıxma bilməmişdi, insanlarla ünsiyyətdən qaçmışdı. Gündəlik müəllimlərin, məşqlərin... hər şeyin daşını atmışdı. Telefonuna da zəng çatmırdı- söndürmüşdü. İşə də getmirdi, hər kəs onun xəstələndiyini düşünürdü. Onun bu halını görə Səadət ananın da az qalırdı bağı çatlasın- oğlu qəflətən belə hala düşməsinin sirrini ona da açmırdı.

...Nəhayət, üçüncü günün tamamında Səadət ana oğlunun boynunu qucaqlayıb hönkür-hönkür ağlayandan sonra, dünyanın varlığının yeganə səbəbkarı saydığı anasına belə ağır üzüntü verdiyinin xəcalətinə özü də dözməmişdi- nə baş verdiyini anasına söyləmişdi. Səadət ananın göz yaşları Qarqarın o fevral gecəsindəki donlu-qanlı suları kimi yanaqlarından selə dönüb oğlunun da yanaqlarını özününkünə bərabər eləmişdi. Ancaq dondurmamışdı, o gecənin şaxta bıçağı kimi doğram-doğram eləməmişdi, odlayıb-yandırmışdı... Ağlayıb, yorulub, sakitləşəndən sonra oğluna: “Get polkovnikin yanına, qoy bu seçimin səbəbini izah eləsin. Əgər tutarlı dəlillərlə məsələyə aydınlıq gətirə bilsə, onda əmrə müntəzır olmaq, verilən tapşırığı bütün varlığıyla icra eləmək sənın boynunun borcudur,”- demişdi. Bir də onu demişdi ki: “Alın yazısından qaçmaq olmaz. Bizimki də belə gətirib, bala. Sənın

adını rəhmətlik atanın vəsiyyətilə Əsgər qoymuşam. Analar dözümlü olur, dözərəm, oturub Allahıma yalvara-yalvara bütün dualarımı səninçün edərəm, yolunu gözləyərəm. Get komandirinin yanına, mənim əsgər balam.” Anasının hər bir öyüdünü müqəddəs Quran ayəsi kimi dəyərləndirən oğlu onun göz yaşlarını silib, yanaqlarını qupquru eləyəndən sonra əllərindən öpüb getmişdi.

Ölümün qorxusunu ağlının ucuna gətirməyi belə şərəfsizlik kimi qəbul edən Əsgər də, döyüşçü qardaşları da ölümü “şəhadət zirvəsinə yüksəlmək” kimi dəyərləndirir, o anın həyatlarının ən müqəddəs anı olacağını düşünürdülər. Ancaq sadəcə, “getdim, şəhid oldum” düşüncəsi də onların təfəkkürünə yad idi. Torpaqlarımızı bütünlüklə işğalçı qanıçənlərdən təmizləmək, axırncı dığanı belə ya yerindəcə məhv etmək, ya da iti qovan kimi qovub çıxarmaq idi onların ən ümdə arzusu. Bu, sadəcə onlara illərlə aşılana şüar kimi qəbul oluna bilməzdi, qətiyyəti. Bu, onların həyat amalı idi. Onlar məhz bu müqəddəs borcun yerinə yetirilməsi üçün dünyaya gəldiklərini düşünürdülər. Dəfələrlə bunu sübut eləmişdilər də. Dəfələrlə ölümə əlbəyaxa olmuş, verilən döyüş tapşırığını sona qədər və şərəflə yerinə yetirmişdilər. Dəfələrlə düşmənin dərinliklərinə sızmaqla onlara əsl cəhənnəm yaşatmışdılar. Hər dəfə düşmənin 25-30 nəfər (bəzən daha çox) canlı qüvvəsini məhv etmiş, bahalı döyüş texnikalarının külünü göyə sovurmuş, müşahidə məntəqələrini, postlarını darmadağın etmiş, hərbi hissələrinə sarsıdıcı zərbələr endirmişdilər. Hətta bir dəfə növbəti tapşırığı yerinə yetirməyə gedərkən düşmənin diversiya qrupu ilə üzləşmiş, sayca onlardan iki dəfə çox olan xüsusi təyinatlı hesab olunan dığaları qanına qəltan etdikdən sonra yollarına davam etmişdilər. Tapşırığı yerinə yetirib geri qayıdarkən mühasirəyə düşmüş, iki saatdan artıq davam edən əlbəyaxa döyüşdən qalib çıxmışdılar. Buna səbəb isə Əsgərin və döyüşçü qardaşlarının şücaəti, onun mükəmməl komandir

bacarığı olmuşdu. Döyüşçülərinə yaralıları da götürüb döyüş bölgəsini tərk etmək əmri vermiş, özü isə ələ keçirdikləri düşmənin səngərində qalaraq onların mühafizəsini təşkil etmişdi. Axıncı gülləsi ilə sağ qalmış iki dığanın birinin peysərinə dağıdandan sonra o birinin üzərinə atılmış, təpiklə vurub çənə sümüyünü sındırmaqla ağzı üstə nəm torpağa uzatmış, ona torpaq yedizdirmişdi. Daha sonra leş dığının çantasından tapdığı kəndirlə əsir dığanın qollarını arxadan bağlamış, əsir dığanın öz cibindən tapdığı fırtıqlı dəsmalı ağzına basıb onu lal eləmiş, qaranlıq düşənəcən gözləmişdi. Qaranlıq düşən kimi dığanı qabağına qatıb başına qapaz, künəsinə təpik vura-vura, kürəyindən də həmin dığanın əlindən qamarlayıb aldığı avtomatın lüləsi ilə itələyə-itələyə öz mövqelərinə qayıtmışdı. Minalanmış sahədən keçəndə dığanın öz əli ilə basdırdığı minaları, boynunun ardına qapaz vura-vura, özünə çıxartdırıb ehtiyatla çantasına doldurmuşdu. Döyüşçü yoldaşları Əsgərin ya ağır yaralı, ya da şəhid olduğunu güman etdikləri üçün onun xilasına tələsdikləri anda yolda qarşılaşmışdılar. O anın sevincini təsvir etməyin acizliyini yaşamaq çox üzücü də olsa, təsəvvür etməyin ləzzətini yaşamaq daha çox qürurvericidir... Dığanı təhvil verəndən sonra korpus komandiri ona: "Halal olsun sənə-qisas hissini öz içində boğmağa güc tapıb lazımı ana saxlamağı bacardığın üçün, bu soysuzu aymalayıb -boğazlamadığın üçün! Bu sınaqdan da uğurla çıxdın!"- deyəndə, ifadədə olan mənanın dərinliyinə varmamış, əsgəri borcunu yerinə yetirdiyini düşündüyündən "hansı sınaqdan?"- sualını verməmişdi.

Məxfi idarənin rəisi, polkovnik Cəfər Kərimli Əsgəri qayğıyla qarşılamış, son günlər onun xidmətdən kənarlaşdırılması barədə rəhbərlikdə fikir formalaşdığı barədə bir söz demədən oturdub ətraflı izahat vermişdi...

İ FƏSİL

2018-ci il İyul ayının 5-i, saat 9 tamam... Adi yay səhərlərindən biri idi... Şəhərdə həyat qaynayırdı. Havanın bu gün də isti olacağı hiss olunurdu. Belə günlərdə şəhər sakinləri çöl-bayır işlərini günqızana qədər yerbəyer etməyə çalışırdılar. Ancaq elə peşə sahibləri də var ki, onları nə isti qorxudur, nə soyuq, nə də hər gün qarşılaşdıqları çətinliklər. Onlar ilin, ayın, günün istənilən vaxtında, harada, hansı şəraitdə olmalarından asılı olmayaraq öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirən Vətən övladlarıdır...

Məxfi İdarənin rəisi polkovnik Cəfər Kərimli xidməti kabinetində var-gəl edirdi. O, çox qayğılı görünür, tez-tez gah xidməti telefona, gah da divardakı saata baxırdı. Kimi isə, yaxud kimləri isə səbrsizliklə gözlədiyi aydın hiss olunurdu. Bayaقدan divanda əyləşib bu mənzərəni seyr edən professor Sabir Göyçəli ona müraciət edərək: "Cənab polkovnik, bu qədər narahat olmayın, hələ vaxta var. Siz axı onları saat 9.30-a dəvət etmisiniz. Elə məni də. Mən yaxında yaşadığım üçün birbaşa buraya gəldim", - dedi və divandan qalxaraq ona yanaşdı. Sonra zarafatla əlavə etdi:

-Qardaş, heç mənə çay da təklif etmirsiniz. Belə də qonaqpərvərlik olar?

Kərimli sanki yuxudan oyandı, çiyinlərini çəkərək günahkarcasına professora baxdı. Gözlərini divar saatından çəkmədən cavab verdi:

-Sabir müəllim, siz Allah, məni bağışlayın. Elə bil ki, zaman dayanıb, uşaqlara görə çox narahatam. Onlara verilən tapşırıq çox mühüm və həssasdır. Kiçik bir ehtiyatsızlıq sizli-bizli bu günə qədər çəkdiyimiz bütün əziyyəti mənasız edə bilər. Hər

şeyi yenidən başlamağa isə zamanımız yoxdur... Zənnimcə, Cəmilə xanımın çayı artıq hazır olar.

Sonra xidməti stola yaxınlaşıb selektorun düyməsini basdı:

-Cəmilə, qızım, bizə çay verərsən?

Selektordan köməkçinin səsi gəldi:

-Hazırdır cənab polkovnik, bu dəqiqə gətirirəm. Dəvət olunan qonağımız da, zabitlər də gəliblər.

-Dəvət elə otağa. Qızım, qonağı da gözlədərlər?

-Elə indicə gəliblər,- deyə köməkçi cavab verdi.

Qapı açıldı, hərbi geyimli Cəmilə və digərləri göründülər.

-Gəlin,- deyə polkovnik səsləndi.

Əvvəlcə Cəmilə daxil olaraq kənara çəkildi və qonağa yol göstərdi:

-Buyurun.

Libasından ərəb olduğu zənn edilən, ortaboylu, 50-55 yaşlarında qarabuğdayı bur kişi otağa daxil oldu. Polkovnik qollarını açaraq ona tərəf irəlilədi:

-Əziz dostum, xoş gəlib, səfa gətirmisiniz.

Onlar mehribancasına görüşüb qucaqlaşdılar. Sonra polkovnik Sabir müəllimi qonağa göstərərək:

-Tanış olun, bizim sevimli professorumuz, Dillər Universitetinin kafedra müdiri, Sabir müəllim.

Sabir müəllim də qonağa yaxınlaşaraq mehribancasına onun əlini sıxdı və divana dəvət etdi. Hər ikisi keçib əyləşdi. Daha sonra biri xanım olmaqla üç nəfər gənc zabıt daxil oldu. Hərbi qaydada salam verib gəldikləri barədə raport verdilər. Polkovnik onlara "azad" komandası verdikdən sonra hər birinin əlini sıxdı və masaya dəvət etdi. Zabıtlar keçib göstərilən yerdə əyləşdilər. Bu dəfə polkovnik qonağa tərəf döndü, zabıtlərə işarə edərək təbəssümlə soruşdu:

-Hə, Əbdül xoca, sizcə, bu cavanlardan hansı ilə Suriyaya gedəcəksiniz?

-Nə deyim, abi. Məncə, hər üçü ilə. Ancaq güman edirəm ki, zabıt qızımızın bu işdə başqa tapşırığı var. Qaldı bu oğlanlar... elə hər ikisi əsl igidə bənzəyir.

-Bağışlayın, tapa bilmədim, – deyə Əbdül xoca cavab verdi.

-Düz də edirsiniz,- deyə professor söhbətə qarışdı, -bu gənclərin hər biri ən mühüm tapşırığı yerinə yetirməyə qadirdir.

Polkovnik mənalı-mənalı qonağa baxdı. Qonaq çiynlərini çəkərək sanki günahkar olduğunu etiraf etdi. Professor yenə söhbətə qarışdı:

-Bu gənclərin üçü də bizim Universitetin məzunudur. Ən yaxşılarımızdandırlar. Hər biri bir neçə əcnəbi dil bilir. O ki qaldı onların digər bacarıqlarına, o barədə cənab polkovnik özü danışsa, daha yaxşı olar.

Nəhayət ki, polkovnik özü də keçib kreslosunda əyləşdi:

-Mən qısaca olaraq onu deyə bilərəm ki, bunlar oddan-alovdan keçmiş, döyüş təcrübəsi olan igidlərdir. XTQ-nin fəxrləridir. Bu tapşırığın yerinə yetirilməsində hər birinin öz məsuliyyəti var. Artıq onlar tapşırığın birinci hissəsini icra ediblər. Bu nədən ibarət idi, gəlin qrupun rəhbəri mayor Əhməd Ağalını dinləyək. Buyur, mayor.

Mayor ayağa qalxdı, üzünü polkovnikə tərəf çevirərək məruzə etməyə başladı:

-Cənab polkovnik, əmrinizə əsasən biz on büş gün əvvəl Rusiya Federasiyasının Stavropol şəhərinə ezam olunduq. Əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş oteldə yerləşdik və plan üzrə fəaliyyətə başladıq. Arşak Karayanın doğulub – böyüdüüyü məhəlləni müşahidə etdik. Onun uşaqlıq, yeniyetmə və gənclik illərindəki fəaliyyəti, həyat təzi ilə bağlı məlumatlar topladıq. Son illərdə ən çox ünsiyyətdə olduğu güman edilən, aralarında isti münasibət olmuş Karina əvvəlcə Kamilə görüşdü. Onu inandırma bildi ki, Arşakla İraq səfirliyində birlikdə işləyiblər. Arşak həmişə Karinanı sevdiyini söyləyirmiş və Vətənə döndükdən sonra ona evlənmək təklifi edəcəkmiş. Lakin əvvəlcə başqa planlarını həyata keçirmək istəyirmiş. Tez-tez “Böyük Ermənistan” uğrunda mübarizə aparanlara qoşulacağını söyləyirmiş. Hətta “Artsax” uğrunda döyüşmək, onun sərhədlərinin daha da böyüməsinə nail olmaq, orada qalıb yaşamaq, Karinanı da oraya aparmaq fikrində olduğunu da söyləyirmiş. Lakin Karinanı heç

cürə razı sala bilmirmiş. Bir dəfə Qalınadan (yəni Kamilədən) xahiş edib ki, əgər Stavropola yolu düşsə, Karinanı tapıb Arşakın “Böyük Ermənistan” uğrunda mübarizəyə qoşulduğunu söyləsin. Əvvəlcə çoxlu pul toplayacaq. Sonra İraq, Suriya, Livan və digər bölgə ölkələrində yaşayan soydaşlarından, həmçinin muzdlu döyüşçülərdən ibarət bir ordu yaradıb “Artsax”a gedəcək. Məqsədinə çatana qədər türklərlə vuruşacaq. Səhəri gün Arşak yoxa çıxıb. Sonradan məlum olub ki, o, doğrudan da PKK terror dəstələrinə qoşulub...

-Yaxşı, mayor, sən əyləş. Kamilə, qızım, ardını sən danış, – deyər poklovnik göstəriş verdi.

Mayor “baş üstə” deyib əyləşdi. Baş leytenant Kamilə Murad ayağa qalxdı və məruzə etməyə başladı:

-Cənab polkovnik, mən təlimata uyğun olaraq Karinanın müəllim işlədiyi məktəbə getdim. O, işdən çıxıb evə gedərkən yaxınlaşıb tanışlıq verdim. Arşakın xahişi ilə onu axtardığımı söylədim. O, Arşak haqqında heç bir söz eşitmək istəmədiyini söyləsə də, mən təslim olmadım. Çətinliklə də olsa, onu bir neçə dəqiqəliyə məni dinləməyə razı saldım. Arşakın onu və körpə qızını çox sevdiyini söylədim. Karina and-aman elədi ki, qızının artıq üç yaşı var və onun Arşaka heç bir aidiyyəti yoxdur. Qanuni yolla ailə həyatı qurub, qızının bir yaşı olanda həyat yoldaşı avtomobil qəzasında həlak olub. O, qızı İrina ilə sakit və xoşbəxt həyat yaşayır. Mən söhbətarası telefonumda guya Arşakın mənimlə bir yerdə olan şəklini ona göstərdim. Əslində bu şəkildə mənimlə yanaşı dayanan kapitan Əsgər Əfşarlı idi. Karina şəklə diqqətlə baxdı və Arşakın sifət cizgilərinin bir qədər dəyişdiyini, bunun görünür zamanla əlaqədar olduğunu söylədi. Yəni, o şəkildəki adamın Arşak olduğunu təsdiqlədi. O, Arşakın ruhi xəstə olduğunu əminliklə təkrarlayırdı. Arşak ucaboylu, sağlam cüssəli və göyçək olduğu üçün qızları asanlıqla ram edə

bilirmiş. Universitetdə çoxları ona “çempion” deyə müraciət edirmiş. Hansısa əlbəyaxa döyüş növü üzrə şəhər birincisi olubmuş. Tez-tez küçə döyüşləri təşkil etməklə, özü də bu döyüşlərin iştirakçısı olmaqla pul qazanırmış. Özündən zəifləri döyməkdən xüsusi zövq alırmış. Bu səbəbdən də dəfələrlə hüquq-mühafizə orqanlarında ifadə vermiş, inzibati məsuliyyətə cəlb edilmiş, təcridxanada saxlanılmışdı.

Arşak ərəb dili üzrə, Karina isə ingilis dili üzrə təhsil alırmış. Karina universitetə ondan iki il sonra qəbul olunsa da, bəzi tədbirlərdə rastlaşırlarmış. Elə tanışlıqları da belə tədbirlərin birində baş tutmuşdu. Bu tanışlıq tezliklə dostluğa çevrilsə də, onun eqoist xarakteri Karinanın xoşuna gəlmədiyi üçün, bir neçə aydan sonra Arşakla münasibətinə son qoymaq qərarına gəlib. Əsas problemləri də bundan sonra başlayıb. O isə qıza “göz verib işiq vermirniş”. Karinaya deyirmiş ki, “sən mənim ram edə bilmədiyim yeganə qızsan”.

Nəhayət, Arşakın təhsilini başa vururaq hansısa yolla İraq səfirliyinə “təyinat alması” vəziyyəti bir qədər dəyişib. Sonradan bəlli olub ki, o, səfirliyin mühafizə bölməsində xidmət edirmiş. Orada xidmətdə olduğu müddətdə də Karinaya tez-tez zəng edir, ona xoşbəxt gələcək vəd edirmiş. Karina telefon nömrəsini və elektron ünvanını dəyişənə qədər bu hal davam edib. Hətta onun nömrəsini blokladığı halda belə başqa nömrə ilə zəng edirmiş.

Karina Sençenko milliyətcə ukraynalı idi, Stavropolda doğulub – böyümüşdü. Söhbət əsnasında o, Azərbaycana və azərbaycanlılara rəğbət bəslədiyini bildirdi. Hətta sosial şəbəkələrdə azərbaycanlı dostlarının olduğunu da qeyd etdi. Bakıda yaşayan Şəbnəm adlı rəfiqəsinin onu Azərbaycana dəvət etdiyini də söylədi. Karina dəvəti qəbul etsə də, hələlik buna

imkan olmadığına təəssüfləndi. Fərsətdən istifadə edib mən də azərbaycanlılarla ünsiyyətdə olduğumu bildirdim...

Polkovnik bu dəfə özü ayağa qalxdı. Əli ilə Kamiləyə əyləşmək göstərişi verdi. Qonaqların əyləşdiyi divana yaxınlaşdı.

-Professor, çayınızı soyutmayın,-dedi və yenidən Kamiləyə müraciət etdi:

-Ümid edirəm ki, sən onun üçün Qalina Morozova olaraq qalırsan. Bizim əməliyyat üçünsə, hələlik, Karina Sençenko. Qalina o şəhərə nə üçün getmişdi, soruşmadı? Bəs sonra onunla görüşləriniz oldumu?

-Təbii. Qalina QHT rəhbəri kimi Rostov-Don şəhərindən getmişdi və iki həftəlik seminarda iştirak edirdi. Həmin seminara Bakıdan da mütəxəssis dəvət olunmuşdu. "QHT-lərin əhəmiyyəti, yaradılması və idarə olunması" mövzusu üzrə məruzəçi, baş məsləhətçi Əhməd Ağalı. Qalina Karinanı Əhmədlə də tanış etmişdi. Hətta Əhməd onları şam yeməyinə də qonaq etmişdi.

-Mayor, bu qədər uzağa getməyə ehtiyac var idi?- deyərək polkovnik bu dəfə Əhmədə sual verdi.

Mayor ayağa qalxdı:

-Cənab polkovnik, mən Arşakın dostu qismində, səfirlikdə birlikdə mühafizə xidmətində işləmişdik, onun son zamanlar məşq etdiyi idman zalına baş çəkdim. Erməniəsilli bir neçə dostu ilə tanış oldum. Onların Arşak yoxa çıxana qədər əlaqədə olduqlarını öyrəndim. Onların insan alveri ilə, bir çox gizli kriminal işlərlə məşğul olmaları barədə məndə ciddi şübhələr

yarandı. Hətta orada da Ermənistana silah-sursat göndərmək məqsədi ilə çirkli pulların toplanması barədə məlumat əldə etdim. Əgər biz gələcəkdə Karina variantından istifadə edəcəyiksə, onda nə üçün o, sevgilisi ilə “barışdıqdan” sonra Arşakın dostları ilə təmasda olmasın?

-Hmm...

Polkovnik fikrə getdi:

– Özünü yandıra bilərdin, oğlum. Deməli, sən ehtiyat plandan istifadə etdin?

-Bəli, mən Krasnodar şəhərindən getmişdim, dostumu axtarırdım. Yəni o, xidmətdən sonra evinə qayıdacağını söyləmişdi. Bizim onunla biznes planlarımız var idi. Milliyətim gürcü, ana tərəfdən erməni- Zurab Baramidze, özüm tay-boksinq üzrə məşqçi. Əgər iş dərinə getsəydi, Arşakın dostlarına deyəcəkdim ki, onunla insan alveri ilə məşğul olmağı düşünmüşdük. Ancaq ilk görüşdə bu mövzuya toxunmağı lüzum bilmədim.

-Maraqlı mövzudur. Amma düz eləmisən, əvvəlcə onların etibarını qazanmaq lazımdır. Yaxşı, bunu sonra müzakirə edərik.

Polkovnik sonra yenə Kamiləyə sual verdi:

-Qızım, sonluq necə oldu?

-Karina məni aeroporta qədər ötürmək istəyirdi. Razi olmadım, onun Arşakla görüşü bizim plana daxil deyildi axı. Amma onunla dostluğumuz davam edəcək.

-Düzgün qərar vermisiniz. Günü bu gün Şəbnəm xanımla maraqlanmağa başlayın. Sadəcə məlumat toplayın, başqa heç bir özfəaliyyət olmasın. Sonrasını müzakirə edərik.

-Baş üstə, cənab polkovnik.

-Xocam, zənninizcə, nəhayət, növbə kimə çatdı?- deyə polkovnik Əbdül Kamala müraciət etdi.

-Təbii ki, mənim həmkarım Arşaka, – deyə Əbdül xoca dərhal cavab verdi.

-Tam doğru. Əslində Arşak Türkiyədə təcridxanadadır. Bir qrup PKK terrorçusu ilə Türkiyənin sərhəd kəndlərinə növbəti dəfə basqı edərkən pusquya düşüblər. Hamısı məhv edilib, Arşak isə ağır yaralanıb və onurğa sütunu qırılıb. Əlil arabası ilə hərəkət edə bilir, bir daha ayağa qalxmayacaq. Türkiyəli həmkarlarımız onun verdiyi ifadələri lentə alıb bizə təqdim ediblər, çox sağ olsunlar. Düşünürəm ki, Arşak barədə sizin kifayət qədər məlumatınız var. Onun əvəzedicisini tapmaq nə qədər çətin oldusa, bu igidi (kapitan Əsgər Əfşarlını göstərdi) yola gətirmək bir o qədər çətin oldu. Sağ olsun, həm seçim etməkdə, həm Əsgəri bu işə razı salmaqda, həm də onun hazırlanmasında Sabir müəllimin əvəzsiz xidməti olmuşdur. Erməni dilini ona şəxsən özü öyrədib. Paralel olaraq müəllim həmkarları onun fransız dili ilə məşğul oldular. Əlbəttə, bu işə qondarma bir Aşotu, nə bilim Kareni də qata bilərdik. Ancaq biz işin çətinindən yapışdıq ki, bu xüsusi hazırlanmış əməliyyatı uğurla icra edə bilək. O ki qaldı bizim bu igidimizə, bunu, yəni o dığanın oxşarını tapmaq, hazırlamaq, təbii ki, xeyli vaxt apardı... Əsgər atasını görməyib. Onun atası Xocalı faciəsi zamanı qəhrəmancasıya şəhid olub. Həmçinin əmisi bütün ailə üzvləri ilə digər qohumlarını da itirib. Faciədən yeddi ay sonra dünyaya gəlib. Çox çətinliklərə sinə

gərib və bu gün bizim sıralarımızda ləyaqətlə Vətənə xidmət edir. Ali təhsilini başa vuran kimi sıralarımıza qoşulub. Təbii ki, seçim yolu ilə. Hərbi hazırlığı artırmaq üçün müxtəlif kurslara, təlimlərə göndərilib. Həmişə də yüksək gösticiləri ilə seçilib. İki dəfə hərbiçilər arasında keçirilən tay-boksinq və bir dəfə cüdo üzrə beşlik yarışların qalibi olub. Hərbiçilər arasında onun ləqəbi “Şimşək”dir. Bayaq dediyim kimi, oddan-alovdan keçib. Dəfələrə döyüşçü yoldaşları ilə çətin tapşırıqları icra edib, düşmən cəbhəsinin dərinliklərinə girməklə onlara ciddi problemlər yaşadıb. Bu oğlanlar (bu dəfə hər iki zabiti göstərdi) kiçik dəstələrlə hərəkət edərək dəfələrlə düşmənin döyüş texnikalarını sıradan çıxarıb, müşahidə məntəqələrini partladıb, özlərini cəhənnəmə vasil ediblər. Elə bu səbəbdən də Əsgər nifrət etdiyi o digərlərin arasında olmaq istəmirdi. Əsgəri nə ərəb ölkələrinin isti iqlim şəraiti, nə öyrəşmədiyi qidalar, onların həyat tərzisi... heç nə qorxutmurdu. O, digərlə necə sakit, hətta mehribanasına davranacaqdı? Necə nifrətini boğa biləcəkdə? Biz ona bu işin mahiyyətini izah etməyə çalışdıq, gördüyünüz kimi nəticə var... Bax belə, əzizlərim.

Sonra isə bayaqdan ayaq üstə dayanan Əsgərə müraciət etdi:

-Əsgər, oğlum, sən axı Arşakın evinə də getməli idin, qonşusu Marina Viktorovna ilə görüşməli idin. Danış görüm, görüşünüz uğurlu alındımı? Arşakın uşaqlıq, gənclik vaxtlarındakı şəkillərindən əldə edə bildinmi, şübhə yaratmadın ki?

-Xeyr, cənab polkovnik. Hər bir hərəkətimiz plan üzrə oldu. Əvvəlcə Əhmədlə Kamilə o məhəllədə kirayə mənzil axtardılar, bu məqsədlə Marina Viktorovna ilə görüşdülər, lazımı məlumatlar əldə etdilər, sonra isə Arşak qəfildən peyda oldu. Artıq xeyli yaşlaşmış, gözləri nurdan düşmüş Marina xala çox sevindi, kövrəldi, Arşakı bağrına basdı... Təbii ki, Arşakın evinin,

yəni köhnə və kiçik həyət evinin açarları Marina xalada idi. Onun oğlu Stanislav da arvadı və iki uşağı ilə Saratovdan köçüb anasının yanına gəlmişdilər. Arşakı, yəni məni çətinliklə tanıdı. “Mən buradan gedəndə sən balaca uşaq idin,” - dedi. Məni şəraba qonaq etdilər. Mən axı, spirtli içki ümumiyyətlə içmirəm. Marina xala “Arkaşa, (o, Arşakı uşaq vaxtından belə çağırırmış) sən bu şərabi çox xoşlayırsan, yadımdan çıxmayıb,” - deyəndə, düşündüm ki, daha imtina etməyə imkan qalmayıb. Məcburiyyət qarşısında qaldım və iki bokal içdim. Hətta şərabi tərif də elədim. Bir-iki bokaldan sonra Marina xala əlimdən tutaraq soruşdu: “Arkaşa, ananı xatırlayırsanmı?”. Əslində mən o sualı gözləyirdim. “Əlbəttə,-dedim. –Ancaq mənim on yaşıım olanda o, bizi atıb imkanlı bir dayı ilə Volqoqrada getdi. Atam da hər gün içməyə başladı. Daha taksi fəaliyyəti ilə məşğul olmadı. Köhnə “Jiquli”sini satdı. Dörd il sonra isə dünyasını dəyişdi. Mən məcburiyyət qarşısında qalıb küçə uşaqlarına qoşuldum. Hər işlə məşğul olurdum. Bazarda yük daşıyırdım, maşın yuyurdum, hətta oğurluq da edirdim”. “Hə, Arkaşa, yadımdadır,-dedi.- Ancaq sən dərslərini də yaxşı oxuyurdun, idmana da gedirdin. Çox şuluq uşaq idin, ancaq mənə həmişə hörmətlə yanaşırdın. Beləcə, böyüdün, ali məktəbə girdin... Sonralar Marina xalanı da unutdun. Eh, gör neçə il keçib, səni çətinliklə tanıdım. Qocalmışam, ayaqlarım sözümə baxmır. Stasika dedim, ay oğul, nə var o Saratovda? Qayıt gəl evimizə. Sən sənətkarsan, elə burada da qazana bilərsən çörək pulunu. Axı, Stasik maşın ustasıdır, həm də yaxşısından. Mənim bir ayağım gordadır... Sənin də gəlişinə çox sevindim, Arkaşa can...”.

-Axşamüstü özümə lazım olan əşyaları- şəkilləri, idman paltarlarını və sənədləri götürüb “məni dostlarım gözləyir, təcili getməliyəm”, - dedim. Evin açarlarını yenidən Stanislava verdim. “İstədiyiniz qədər yaşayın,” - dedim. Onların telefon nömrələrini aldım, tezliklə Suriyaya gedəcəyimi bildirdim, “Yərbəyer olan kimi sizinlə əlaqə saxlayacağam,” -deyib çıxdım.

-Gözəl. Deməli, birinci imtahanı pis verməmişən, afərin. Yeri gəlmişkən, gətirdiyin idman köynəklərinin üstünə, yəqin ki, sinə hissəsinə, şimşək şəkli yapışdırın. Kürək hissəsinə də "Velikaya Armeniya!" yazın. İstəyirsinizsə, dığaların bayraqlarını da kürək hissəsinə həkk edin. Şimşək şəklinin üzərnə böyük hərflərlə rus, erməni və ingilis dillərində "Molniya" yazın. Sən axı rusiyalısan. – Polkovnik nə fikirləşdisə, selektora yaxınlaşıb düyməni basdı: - Qızım, Cəmilə gəl içəri, -dedi. Sonra əlavə etdi: – Cəmilə belə işlərin ustasıdır.

Cəmilə otağa daxil oldu, raport verib gözlədi. Polkovnik bayaq Əsgərə verdiyi tapşırıqları təkrar etdi və Cəmiləyə "Toplantı qurtaran kimi dediklərimi birlikdə müzakirə edib həll edərsiniz," - dedi.

Cəmilə, "Baş üstə, cənab polkovnik," - dedi və otaqdan çıxdı. Polkovnik Əsgərə "əyləş" komandası verib yenidən qonağa yaxınlaşdı. Əlini onun çiyninə qoyub "Xocam, indi icazə verin Sizi əməliyyat iştirakçılarına təqdim edirəm,"-dedi. Əbdül: "Buyurun abi, şad olaram," - deyərək məmnuniyyətlə razılıq verdi.

-Əziz dostumuz Əbdül Kamal əslən İraqın Kərkük diyarındandır, milliyyəti də türkmən. Onu da qeyd edirəm ki, türkmənlər vaxtı ilə qonşumuz Türkmənistan dövlətinin, həmçinin Azərbaycan dövlətinin ərazilərindən köçüb getmiş türkmənlərdir. Axı, vaxtı ilə indiki İraq dövlətinin əraziləri də, bir çox başqa ərazilər də bizim dövlətin tərkibində olub. Gördüyünüz kimi, biz də onunla öz Azərbaycan dilimizdə rahat ünsiyyət qura bilirik. Çünki dilimiz bir, kökümüz birdir.

İraqda Səddam Hüseyn hakimiyyəti devrildikdə sonra türkmənlərin, elə kökləri bizə yaxın olan digər etnik qrupların da

orada yaşaması çətinləşmişdi. Onlara qarşı təzyiqlər gün-gündən artırdı. PKK terror qrupları, digər ekstremist qüvvələr xarici havadarların himayəsi altında fəallaşmışdılar. Xüsusilə imkanlı adamları daha çox incidirdilər. Əsas hədəf isə, həmişə olduğu kimi, Türkiyə dövləti, türk xalqları idi. Bu hadisələr yaxın keçmişdə baş verdiyi üçün, hər birinizin lazımı qədər məlumatlı olduğunuzu bilərək, təfəsilatla varmayacağam.

Həmin dövrdə Əbdül xoca ailəsi ilə birlikdə Türkiyəyə köçüb. Türkiyə dövlətinin himayəsi altında yaşadığı beş ay ərzində atasından ona miras qalmış, Dəməşq şəhərinin kənarında yerləşən Ticarət Mərkəzini yenidən işə salıb və oradakı malikanəsinə köçüb. Dörd il əvvəl Dubayda işgüzar səfərdə olarkən, həmyerlimiz, həm də bizim həmkarımız olan bir iş adamı ilə tanış olub. Onun dəvətilə Bakıya gəlib və şəhərimizə, onun sakinlərinə valeh olub. Məncə, bu mövzunu burada bağlamaq olar. İndi isə Əbdül xocadan bizə əməliyyatımızın əsas hədəflərindən biri, bəlkə də birincisi olacaq suriyalı cəllad “Kabus” barədə məlumat verməyini xahiş edirəm.

-Buyurun, xocam.

Polkovnik əvvəlcə öz iş stoluna yaxınlaşıb siyirtmədən bir elektron yaddaş kartı çıxarıb Kamiləyə verdi, görüntüləri divardakı iri ekranda canlandırmağı xahiş etdi, sonra keçib professorun yanında əylədi. Ekranda heyvərə burnu olan kələkötür bir sima göründü. Əbdül xoca təmkinlə ayağa qalxdı, əbasını sahmana saldı.

-Təşəkkür edirəm, abi. Bəli, bu həmin o dələduz, quldur, başkəsən, daha nə bilim nə... olan “Kabus”dur, – deyə ekrandakı simaya işarə etdi. -Onun adı Samvel, soyadı Abovyandır. Özlərinə xas olan yaltaqlıq, ikiüzlülük, satqınlıq, oğurluq,

qorxaqlıq, bir sözlə, qeyri-insani nə varsa hamısını özündə cəmləşdirən xarakterə malik bir məxluqdur. Elə sir-sifətindən də görünür,-deyə şəkli göstərdi. –Yeri gəlmişkən, o, söz düşəndə “mənim sifətim Ararat dağının simvoludur,”-deyir. Əslində isə, Ararat dağının harada olduğunu belə dəqiq bilməyir.

Hələ uşaqlıq yaşlarında “türk mənim düşmənimdir!”-deyirmiş. Tez-tez dığaları ətrafına toplayıb məhəllədə yaşayan türkmən uşaqlarla dalaşarmış. Türkmənlərə məxsus dükanlardan oğurluq edərmiş. Sonralar hətta evlərə də basqın edərmiş...

Bir gün o, dənizçi libasında görünür və ticarət gəmisində işə düzəldiyini söyləyir... Sonra yenə yoxa çıxır. Beləliklə, bir neçə il onu məhəllədə görənlər olmur. Deyilənə görə, bu müddət ərzində gəmi kapitanının köməkçisi vəzifəsinə qədər yüksələ bilir. Nəhayət, bir gün o, gəmi heyətinin üzvləri ilə birlikdə şəhərin küçələrində görünür, lovğa-lovğa gəzib qürrələnir. Heyət üzvlərinin əksəriyyəti erməniyə illi imiş. Bu həmin o illərə təsadüf edirdi ki, dəniz quldurları tez-tez ticarət gəmilərinə basqın edir, heyətini qətlə yetirir, gəmiləri soyub-talayırıdılar. Bəzən gəmini heyəti ilə birlikdə girov götürür, onların qaytarılması müqabilində ağır şərtlər irəli sürürdülər. Belə bir zamanda Samvel yenə yoxa çıxır. Təxminən bir il nə onu, nə də heyət üzvlərini “gördüm” deyən olmur. Gəminin sahibi, BƏƏ-dən olan iş adamı nə qədər çalışsa da, nəticəsi olmur. Əlacsız qalıb itki ilə barışmalı olur... Təxminən bir ildən sonra Samvel yenə şəhərdə görünür. Bu dəfə o, tək olur. Şəhərin kənarında, mənim Ticarət Mərkəzinin yaxınlığında Bir hektar boş sahə alır və tikinti işlərinə başlayır. Bu vaxta qədər harada olduğu barədə soruşanlara isə “o biri dünyada idim,”- deyə cavab verir. Guya dəniz quldurları onun işlədiyi gəmiyə hücum ediblər. Müqavimət göstərmək istəyən kapitanı və heyətin əksər üzvlərini öldürüblər. Gəmini özlərinin məskunlaşdıqları adaya aparıblar. Ağır yaralanmış Samveli də digər yaralı yoldaşları və

meyitlərlə birlikdə dərəyə tullayıb üstlərini torpaqlayıblar. Nə qədər huşsuz qaldığı yadında deyilmiş. Lakin özünə gələndə çətin nəfəs aldığına hiss edib və torpağın altında olduğunu başa düşüb. Topağı eşələyib üstünü açmağa başlayıb. İnilti səsləri eşidib, səslər gələn yerləri eşib və daha dörd nəfər yoldaşını xilas etməyə başlayıb. Onlar bir-birlərinə tibbi yardım göstərirlər. Sonra üstləri açılmış meyitləri yenidən basdıraraq çətinliklə oradan uzaqlaşırıblar. Bir müddət meşədə gəzirlər. Yoldaşlarının biri daxili qanaxmadan ölüb. Aclıq onları əldən salmış, yaraları çirk vermiş. Yoldaşları gedib quldurlara təslim olmağı təklif etsələr də Samvel razılaşmayıb. Quldurların məskunlaşdığı yərə yaxınlaşıb onları izləməyə başlayıblar. Quldurlardan ərzaq da oğurlayırlarmış. Nəhayət, bir gün quldurlara məxsus bir gəmini oğurlayaraq adadan uzaqlaşmağa başlayıblar. Quldurlar xəbər tutub ardlarınca gəliblər. Samvelgilin gəmisi Yəmən sahillərinə yaxınlaşanda quldurlar onları təqib etməkdən vaz keçib, geriye dönüblər. Yəməndə təxminən iki ay müalicə olunublar. Həmin müddətdə Samvel Avropadakı erməniyəli imkanlı tanışları ilə əlaqə yarada bilib. Onlar Samvelin və yoldaşlarının müalicə xərclərini ödəyiblər, gəmini təmir etdiriblər. Samvel gəmiyə "Hayastan" adı verib və dostlarının köməyi ilə öz adına rəsmiləşdirərək gəminin sahibi olub. O vaxtdan da adı "Kabus" olub. Elə o torpaq sahəsini də ona guya ki, Avropadakı dostları alıb. Torpaq sahəsinin ətrafına uca hasar çəkdirib, böyük bir bina tikdirib. Mühafizəsi, filanı da öz yerində. İçəridə nə işlə məşğul olduqlarını yalnız özləri bilir. Ancaq biz də bəzi məlumatları əldə edə bilmişik...

-Maraqlı yalandır, -deyə professor dilləndi.

-Əlbəttə, yalandır, - deyərək Əbdül onun fikrini təsdiqlədi. -Bir dəfə tikinti işlərinə rəhbərlik edən həmin o dörd nəfərdən biri- Maqbet işçiləri ilə mənim restoranıma gəlmişdi. Yeyib-içib, kefləndilər. İşçilərindən biri ondan dəniz quldurları barədə

danışmağı xahiş edəndə, “ara, nə quldurbazlıqdır? Biz özümüz qulduruq,” – deyə cavab verdi. Daxili qanaxma nəticəsində ölən yoldaşları barədə soruşanda isə sözün əsl mənasında “quş” buraxdı: “Ara, ölən mən idim də, sonradan dirildim.”

Gəzən şayiələrə görə Kabusun dəstəsi kapitanı və ona yaxın olan komanda üzvlərini öldürüb dənizə atıblar. Əvvəlcədən planlaşdırdıqları kimi gəmini Livana gətiriblər. Bir müddət orada gizlənilər. Həmin müddətdə malları satıb gəminin görkəmini dəyişdiriblər...

-Bax, bu həqiqətə daha çox oxşayır,- deyə professor yenə müdaxilə etdi. Polkovnik divandan qalxaraq öz stolunun arxasına keçdi, ancaq əyləşmədi. Əllərini qoşalyıb stolun üstünə qoydu, sanki əllərini özünə dayaq etdi və bir qədər qabağa əyildi. Qonağa tərəf çevrilərək sözə başladı:

-Təşəkkür edirəm, xocam. Ətraflı məlumat verdiniz. Zəhmət olmasa, əyləşin... Beləliklə, mənim əzizlərim, biz çox çətin, lakin həm də çox vacib bir tapşırıqın icrasına başlayırıq. Kabusun bütün erməni partiyaları, terror qrupları, diasporaları... bir sözlə, bizə, ulu türk xalqına qarşı olan qurumların hamısı ilə ciddi əlaqələri var. Onlar son zamanlar daha da fəallaşblar. Qarabağ ermənilərini silah-sursatla təmin edir, Suriyada, Livanda, İraqda, hətta Avropa ölkələrində yaşayan erməniləri bizim torpaqlarda məskunlaşdırır, muzzdlu dəstələr yaradıb Qarabağa göndərirlər. Məqsədlərinə çatmaqdan ötrə bütün çirkli işlərə əl atırlar. Baxın, onların hazırda fəaliyyət göstərən ondan artıq, bəlkə də daha çox terror təşkilatları, həmin təşkilatların tərkibində və ya dəstəyi ilə yaradılmış müxtəlif terror qruplaşmaları var. Əslində elə onların partiyaları da eyni iş xidmət edir. İndi mən o partiyalar və təşkilatlar barədə qısa məlumat verəcəyəm .

Əvvəlcə “Erməni Qriqoryan kilsəsi” barədə. Mən deyərdim ki, xristian dünyasının anti-insani təbliğatla məşğul olan ən qəddar kilsəsidir. Bu kilsə “erməni xalqı dünyanın ən qədim və ulu xalqıdır”, kimi təhlükəli bir ideyanı təbliğ etməklə öz xalqını nəinki türk xalqlarına, eləcə də bütün dünya xalqlarına qarşı qoymaqla, xalqlar arasında düşmənçilik toxumu səpməklə məşğuldur. Erməni terrorçu partiyalarının və təşkilatlarının yaradılmasının əsas ideyavericisidir. Təsəvvür etmək çox çətindir, əvvəlcə gəlib səndən xahiş edirlər ki, icazə verin bu alban kilsəsində ibadət edək. Hətta rus çarına belə məktubla müraciət edib yalvarırlar. Məqsədlərinə çatandan sonra sir-sifətlərini cırıb fahişəlik edirlər ki, siz çıxın, bura bizim babalarımızdan qalıb. Bu kilsənin öz xalqının dölünə səpdiyi iyrənc, anti-türk, anti-insani “armenizm” virusunun törətdiyi fəsadların başında isə məhz terrorçu partiya və təşkilatlar dayanır.

Beləliklə... “Armenakan” partiyası, 1885-ci ildə yaradılıb. Türkiyənin Van, Bitlis, Trabzon bölgələrində və İstanbulda silahlı toqquşmalar və terror aktları törədən bu partiya İran və Rusiyada yaşayan ermənilərlə əməkdaşlıqda olub.

“Nicat” partiyası, 1887-ci ildə Cenevrədə yaradılıb. Məqsəd Türkiyənin Anadolu bölgəsini, “rus və İran Ermənistanları” adlandırdıqları əraziləri birləşdirməklə “Böyük Ermənistan” dövləti yaratmaqdır. Partiyanın proqramının dördüncü bəndində güstərilir: “Qarşıya qoyulmuş məqsədə çatmaq üçün təbliğat, təşviqat, terroizm və dağıdıcı təşkilat yaradılması metodu seçilməlidir.”

“Daşnaksütyun” partiyası (Erməni İnqilabi Federasiyası), 1890-cı ildə Tiflisdə (indiki Tbilisi şəhəri) yaradılıb. Bu partiya Türkiyə və Azərbaycana qarşı ən böyük zərbələr vuran təşkilat hesab edilir.

Partiya ötən əsrin 70-ci illərindən etibarən terror fəaliyyətini daha da aktivləşdirib. Erməni diasporunun olduğu hər yerdə bu partiyanın xüsusi ofisləri var.

"Ermənistanın Azadlığı üçün Gizli Erməni Ordusu" (ASALA), 1975-ci ildə Beyrutda yaradılıb. Terror təşkilatının əsas mənzil-qərargahı Livanın paytaxtı Beyrutda, təlim və hazırlıq bazaları isə Suriyada yerləşmişdir. Fələstin bazalarında döyüş hazırlığı keçən mindən artıq düşüncüsü var. Təşkilat fəaliyyətinin ilk altı ilində dünyanın müxtəlif ölkəsində on doqquz türk diplomatının ölümünə səbəb olan terror aktları törədib.

"ASALA" terror təşkilatı. Bu təşkilat haqqında geniş danışmağı lazım bilirəm. 1975-ci ildə Livanda vətəndaş müharibəsi zamanı Fələstin Xalq Cəbhəsinin köməyi ilə Akop Akopyan və Akop Tarakçıyan tərəfindən yaradılmış və 1994-cü ilədək aktiv fəaliyyət göstərərək çoxlu sayda terror aktı törətmişdir. Bu təşkilatın yaradılmasının əsas dəstəkçiləri Yunanıstan, Suriya, İran, Fələstin, Fransa hökumətləri, erməni diasporası və kilsəsi, Qnçak və Daşnaksütyun partiyaları olmuşdur. Əsas məqsəd isə Türkiyənin Şərqi Anadolu bölgəsi, Şimali İran, Azərbaycan, Naxçıvan və Dağlıq Qarabağ ərazilərində "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq, uydurma erməni soyqırımının dünya və Türkiyə tərəfindən tanınmasına, eləcə də Türkiyənin təminat verməsinə nail olmaqdır. Təşkilatın əsas məqsədi isə uydurma erməni soyqırımının intiqamını almaq, erməni soyqırımına biganə qalan ölkələri cəzalandırmaq, türk diplomatlarını qətlə yetirməklə Türkiyənin qüdrətini sarsıtmaq, dövlətləri terror ilə hədələyərək öz istəklərini yeritmək, Azərbaycan və Türkiyə ərazilərində terror aktları törətməklə siyasəti sabitliyi pozmaq və xaos yaratmaqdır. "ASALA"-nın əsas təlim-məşq bazaları Suriyada yerləşir. Livan, Fələstin, Fransa ərazilərində, hətta Azərbaycanın işğal olunmuş Qarabağ bölgəsində belə xüsusi düşərgələri var. Onun Fransa

ərazisindəki fəaliyyəti daha sərbəstdir. Çünki Fransa dövləti buna şərait yaratmışdır. Son vaxtlar bu təşkilat daha fəallaşmışdır. Öz məkrli niyyətlərinə nail olmaq üçün bütün iyrənc vasitələrə əl atırlar.

Eyni sözləri 1972-ci ildə “Daşnaksütyun” partiyasının Vyanada keçirilən qurultayı zamanı yaradılmış “Erməni Soyqırımı Ədalət Komandostları”, 1979-cu ildə yaradılmış, “ASALA”nın tərkib hissəsi olan “Erməni Azadlıq Cəbhəsi”, 1981-ci ildə Fransada yaşayan erməni gəncləri tərəfindən yaradılmış “Orlik” qrupu, 1988-ci ildə Moskvada yaradılmış “ASALA” ilə yaxın əlaqələri olan, terrorçulara saxta sənədlər verən, terror təşkilatlarına silah-sursat və muzzdlu döyüşçülər göndərən “Erməni Birliyi”, ABŞ, Kanada və Qərbi Avropada fəaliyyət göstərən “Demokratik Cəbhə”, 1991-ci ildə yenə Fransada “ASALA” tərəfindən yaradılmış “Erməni Azadlıq Hərəkatı”, 2001-ci ildə yenə “ASALA” tərəfindən yaradılmış “Geqaron” terror təşkilatı, yenə də 2001-ci ildə Ermənistan, Suriya və Livan vətəndaşlarından ibarət olan “Ermənistan Müdafiə Birliyi” tərəfindən yaradılmış “Apestol” terror təşkilatı barədə də söyləmək olar.

Bunlar Ermənistan dövlətinin, bəzi qərb və ərəb dövlətlərinin, həmçinin erməni diasporasının maliyyə yardımı ilə dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən erməni terrorçu təşkilatlarıdır. Bizdə olan məlumata görə, onlar Azərbaycanda yaşayan ad və soyadlarını dəyişmiş ermənilərdən də casus kimi istifadə edirlər. Həmkarlarımız o cəsuslarla ciddi məşğuldurlar, lazım olanlar artıq ifşa olunublar. Digərləri də zamanında hesabat verəcəklər. Bizim vəzifəmiz isə “Molniya”nın Kabusun komanda üzvünə çevrilməsinə nail olmaq, onların iyrənc planlarının reallaşmasına mane olmaq, o planları daxildən pozmaqdan ibarətdir. İcra planı var, “Molniya” lazım olan müasir cihaz və avadanlıqlarla təmin olunacaq. Komanda olaraq

işləyəcəyik. Elə bu gün bütün komanda ilə gedirsiniz Zaqulbadakı İstirahət Mərkəzinə. Sizə iki həftəlik istirahət veririk. Sabir müəllim, siz də gedin bir az dincəlin, məsləhətdir. Hesab edirəm ki, bizim uşaqlara orada da köməyiniz dəyər. Əsgər, oğlum, bu gündən etibarən hərbi formanı geyinmirsən. Saqqal saxla və saçlarını bir qədər uzat. İki həftədən sonra əziz qonağımızla yola düşəcəksiniz. Bu müddət ərzində yenə də planlarımızı götür-qoy edin, lazım gəlsə, mənə müraciət edin. Unutma, Əbdül xoca oradakılar üçün “ərəb” iş adamıdır və ona “Şeyx” deyə müraciət edirlər. Mən isə yarım saatdan sonra bugünkü görüşün nəticələri barədə yoldaş generala məruzə etməliyəm. Buyurun, gedun, Allah amanında! Xocam, əzizim, mən sizi bağrıma basıram. İndi oralarda da vəziyyət ürəkaçan deyil. Özünüzü qoruyun. Uca Yaradan yardımçınız olsun! Gedəyin, sizi yola salım.

II FƏSİL

Artıq on gün idi ki gəlmişdilər. Əsgər özünə Əbdül ibn Kamalın (onu burada belə tanıyırdılar və “Şeyx”- deyə müraciət edirdilər) dördmüxtəbəli otelinin dördüncü müxtəbəsinə otaq seçmişdi. Belə daha məqsəduyğun idi. Otağının eyvanından binanın damına rahatlıqla çıxıb bilərdi. Hərçənd dama çıxmaq üçün otağının girişində pilləkən də var idi. O, səhərlər bu pilləkənlərlə dama çıxır, günəş doğana qədər məşq edirdi. Səhər yeməyindən sonra parkda təxminən yarım saat gəzişirdi. Sonra otağına gedib bir qədər dincəlir, kompüterin köməyi ilə xarici dillər üzrə biliyini mükəmməlləşdirir, ehtiyac olduqda “sevgilisinə”, yəni Karinaya “məktub”, (yəni – mesaj) yazırdı. “Məktub” əvvəlcədən kodlaşdırılmış ifadələrdən ibarət olurdu. Açıqlamasını yalnız Karina bilirdi. Artıq oteldə yerləşdiyi, məşqlərə başladığı barədə məlumat vermişdi. Daha deyiləsi bir söz yox idi. Hələ rinqə çıxmamışdı. İki gün sonra, yəni şənbə günü ilk döyüşünə çıxacaqdı. Rəqib isə əvvəlcədən razılaşdırılmış ərəbəsilli döyüşçü olacaqdı. “Molniya” onu ikinci

raundda nakauta salacaqdi. Sonra isə dəlicəsinə: “Armeniya!, Hayastan!”- deyə çıxıracaqdi... Əslində, Əsgər istənilən döyüşçü ilə ringə çıxma bələciyini düşünsə də, buna icazə yox idi.

Otel Ticarət Mərkəzinin lap yaxınlığında idi. Əsas müştəriləri tacirlər idi. Həyatında bu yerlərin iqlim şəraitinə tab gətirə bilən ağaclar, gül kolları əkilmiş, park salınmışdı. Bir-birindən təxminən 40 metr məsafədə iki ədəd söhbətqah quraşdırılmış, ortada bir bulaq da inşa edilmişdi. Bir sözlə, kiçik də olsa, park elə park idi. Təkcə iqlim o iqlim deyildi- çox isti idi.

“Molniya” artıq diqqəti cəlb edə bilmişdi. Yarışları izləməyə gələn imkanlı iş adamlarından ona təkliflər də gəlməkdə idi. Ancaq hələ ki, heç birinə razılıq verməyir, “Mən Şeyxə xəyanət etmərəm,”- deyirdi. Bu gün də sayca üçüncü olan döyüşü “qələbə” ilə başa vurmuş, döyüşçülər üçün ayrılmış guşədə əyləşmişdi. Şeyx həftə ərzində ancaq bir döyüşdə iştirak etməyi məsləhət görürdü. Çünki ona rəqib tapmaq Şeyxin öhdəsinə düşürdü. Bu iş heç də asanlıqla başa gəlmirdi. Bəzən məğlub olacaq döyüşçüyə az qala qalib qədər pul təklif etmək lazım gəlirdi. Əslində, işlərin belə ləng getməsi “Molniya”nın qətiyyəni xoşuna gəlmirdi. Xüsusən də “qalib gəldikdən” sonra “Böyük Ermənistan naminə!” deyərək çıxıranda özündən zəhləsi gedirdi. Ringdə isə gərgin döyüş gedirdi. Döyüş qaydalarını Şeyx özü müəyyənləşdirmiş, hakimlərə və digər təşkilatçılara döyüşləri ancaq bu qaydalar çərçivəsində idarə etməyi tapşırırmışdı. Şeyx bu sahədə təcrübəsi olan mütəxəssislərlə məsləhətləşmiş, qonşu ölkələrdə keçirilən MMA (Mixed Matrial Arts- qarışıq döyüş sənəti) yarışlarını dəfələrlə izləmiş, müvafiq sənədləri əldə etmiş- bir sözlə, bu yarışları təşkil etmək üçün kişi əməlli-başlı tər tökmüşdü.

Növbəti döyüşün taleyi elə birinci raundda həll olundu. Yəməndən gəlmiş, boyu az qala iki metr olan cüssəli, tünd dərilili

döyüşçü rəqibini nakauta saldı. Rəqib hələ ringin ortasında taqətsiz halda uzandığı halda o, ringin kənarına gəlib kanatı silkələyərək sözün əsl mənasında böyürdü. Sonra zalda əyləşənləri lovğalıqla süzərək diqqətini döyüşçülər əyləşən guşəyə yönəltdi. Şəhadət barmağını “Molniya”ya tərəf yönəltdi.

-Ay uşaq, gəl bura sən qabırğalarını qırım,- dedi və hırıldamağa başladı. Üst çənəsinin sol tərəfindəki iki ədəd qızıl diş parıldadı.

“Molniya” gözucu Şeyx tərəfə baxdı. Şeyx yerində deyildi. Ani qərar vermək lazım idi. Tünd dərili ondan az qala on santimetr hündür idi. Məsələ onun nə boyunda, nə də cüssəsində deyildi. Döyüşlərini həmişə heyranlıqla izləyi, Azərbaycanı Beynəlxalq MMA yarışlarında ləyaqətlə təmsil edən peşəkar döyüşçü Zabit Səmədov belələrinin neçəsini məğlub etmişdi... Şeyx yerində yox idi, qərar verməksə, lazım idi.

-Əgər sən o metal dişlərini sındırıb ovcuna atsam, necə olacaq?- deyərək “Molniya” eyni tərzdə cavab verdi və ayağa qalxdı. Zalda ani olaraq sakitlik yarandı. Hamı heyranlıq içində idi.

-Bunlar qızıldır, ay uşaq. Birinin qiyməti səndən bahadır. Qalx görün bura.

-Qızıl da elə metaldır, ay kütbeyin, əgər onları sındırısam, sən bir də mən olan yerdə döyüşməyəcəksən və bugünkü qazancın mənim olacaq. Əgər sən qalib gəlsən, mənim qazancım da sənə olsun. Şərtimi qəbul edirsən?

-Qalx görün, qalx bura. Bugünkü qazancını sənə dəfn mərasiminə xərcləyəcəklər.- Tünd dərili özündən çıxdı. “Molniya” sürətlə kanatın üstündən aşaraq onunla göz-gözə

dayandı. Bayaq məğlub olanı sürüyərək apardılar. Nəzərlər hakimlərə yönəldi. Hakimlər tərəddüd içində bir-birilərinə baxaraq nə edəcəklərini bilmirdilər. Şeyx isə hələ də zala qayıtmamışdı. Tünd dərilili rinqin baş hakiminə “sən qal,-dedi və o birilərinə tərəf döndü, – hə, başlamaq lazımdır.”

Döyüş başladı. Rəqib çox güclü idi, əsas məsələ onu yorma, çaş-baş salmaq idi. Əgər o, “Molniya”nı tuta bilsəydi, nəticə doğrudan da ürəkaçan olmaya bilərdi. “Molniya” rinqdə dövrə vurdu və qəflətən rəqibin üzərinə şığıdı. Rəqib müdafiə mövqeyi tutaraq dayandı. “Molniya” sürətlə onun arxasına keçdi, sol ayağı üstə fırlanaraq sağ ayağı ilə onun boyun nayihəsinə güclü bir zərbə vurdu. Rəqibin başı silkələndi, əks tərəfə səndələdi, ancaq müvazinətini saxlaya bildi. “Molniya” bu dəfə qarşı tərəfdən ayaq zərbəsi edəcək kimi yuxarıya tullandı. Rəqib sifətini əlləri arasına aldı. Lakin “Molniya” ona yuxarıdan zərbə vurmadı, vəziyyətdən istifadə edərək qarın nayihəsinə ardıcıl bir neçə yumruq zərbəsi endirdi. Rəqib bu dəfə əllərini aşağıya endirdi. “Molniya” onun çiyinlərini yumruq atəşinə tutdu. Sonra geriye atılaraq özünü kanata çırpdı. Kanat rezin kimi gərilərək onu irəliyə atdı. “Molniya”nın qoşa təpik zərbəsi rəqibi əməlli-başlı sarsıtdı. O, bütün gücünü toplayaraq “Molniya”nı tutmağa çalışırdı. Onun qəzəbi getdikcə artır, hərəkətlərinə nizamsızlıq hakim kəsilirdi. Bir dəfə “Molniya”nın sol qolundan tutmağa nail olsa da, qarın nayihəsindən aldığı diz zərbəsindən sonra rəqibin qolunu buraxmağa məcbur oldu. İndi əsl məqam idi, “Molniya” sağ ayağının daban hissəsi ilə rəqibin üst çənəsinə elə bir zərbə endirdi ki, o, səndələyərək kanata çırpıldı, sürüşərək yerə oturdu. Ağzından qan fışqırdı. Hakim irəli atılaraq “Molniya”nın qarşısını kəsdi. Dərhal həkim və rəqibin məşqçisi rinqə qalxdılar. Həkim dəsmalla rəqibin ağzının qanını silməyə başladı. Qanı saxlamaq mümkün olmurdu. Dəsmalın arasına bir cüt qızıl diş düşdü. Bayaqdan soyuqqanlılıqla bu mənzərəni seyr edən “Molniya” “verin özünə,” - dedi və kanata dırmanaraq “ya

“Velikaya Armeniya!”” deyərək çıxırmağa, sinəsini yumruqlamağa başladı. Sonra bu ifadəni həm erməni, həm də ərəb dillərində təkrar etdi. Artıq zala qayıtmış Şeyx heyranlıqla “Molniya”-nı alqışlamağa başladı. Bütün zal ayağa qalxdı. Alqış sədaları ucaldı: “Molniya”, “Molniya”...

Bu, günün sonuncu döyüşü oldu. Tünd dərilili döyüşçünü “Təcili yardım” maşını ilə tibb məntəqəsinə apardılar. “Molniya” dərhal soyunub-geyinmə otağına gəldi. Otaqda onu üç nəfər polis işçisi gözləyirdi.

Şeyx qonaqlarla məşğul idi. Onlar söhbət edə-edə parkda gəzişirdilər. Bəziləri vidalaşmış gedirdi. Otelin meneceri Saleh Şeyxə yaxınlaşıb qulağına nə isə pıçıldadı. Şeyx mənalı-mənalı ona baxaraq fikrə daldı, sonra başı ilə “get” işarəsi verdi. Menecer: “baş üstə,” - deyib uzaqlaşdı. Bir neçə dəqiqədən sonra Şeyx qonaqlarla vidalaşmış otelə, iş otağına gəldi. Meneceri çağıraraq hadisənin təfəsilatını öyrəndi. “Yaxşı,-dedi, -sən get şöbəyə, çalış rəislə görüş. Ona çatdır ki, Şeyx qaydaları pozan döyüşçünü müdafiə etmir. Otağın açarlarını al gətir. Cəzasını çəkər, gələr, danışarıq. Ola bilsin ki, cərimə ödəməklə canını qurtarsın”... Saleh çıxdı. Şeyx keçib kresloda əyləşdi, sağ əlini çənəsinə dayaq edib xəyala daldı. “Sən neylədin, ay oğul?-deyə pıçıldadı,- o vəhşi sənə ağır xətər yetirə bilərdi axı... Ancaq halal olsun, doğrudan da şimşəksən. O boyda heyvərəni göz açmağa qoymadın, hələ dişlərini də sındırdın. Halal olsun sənə, məşallah, məşallah... Allah köməyin olsun! Ümid edirəm ki, bu mərhələ artıq başa çatdı”.

Əslində “Molniya” hadisələri bir qədər qabaqlamışdı. “Məğlub olacaq” döyüşçü tapmaq da asan başa gəlmirdi. Belə təkliflə razılaşmaq istəməkdilər. Ən çətini isə qabaqcadan o döyüşçünün bu sirri saxlayacağına zəmanət yox idi. Şeyx bu işi Suriyada və qonşu ölkələrdə yaşayan türkəsilli tanışlarının köməyi ilə edirdi.

Elə “Molniya” ikinci dəfə rinqə çıxanda zalda olmamasının da səbəbi bu idi. BƏƏ-dən olan tanışı ilə bu barədə danışığı aparırdı. Lakin “Molniya”nın yenidən rinqə çıxdığı xəbərini eşidəndə söhbəti yarımçıq saxlayıb zala qayıtmışdı. Döyüş başa çatan kimi həmin tanışı ilə sövdələşməni tamamlamaq məqsədilə onu parka gəzintiyə dəvət etmişdi. Bu dəfə isə daha pis xəbər eşitmişdi- “Molniya” həbs olunmuşdu...

Gecəni çox narahat keçirdi. Kamera qaranlıq, isti və natəmiz idi. Ağcaqanad, qara milçək, böcək- hər cür həşərat vardı. Üfunət iyi gəlirdi. Bir ədəd köhnə stul və bir vedrə sudan savayı kamerada heç nə yox idi. Yəqin ki, stul dəfələrlə təmir olunmuşdu- ayaqları bir-birinə məftillə bərkidilmiş, oturacaq və söykənəcəyinə müxtəlif ölçülü mismarlar vurulmuşdu. Ən yaxşısı onun üstündə oturmaqdan vaz keçmək idi. Bunlar azmış kimi qonşu kameralardan da xoşagəlməz səslər gəlirdi- xorultu, ağlamaq, qışqırıq səsləri... Növbətçinin heç nə vecinə deyildi, rahatca oturub televizora baxırdı. “Molniya” kamerada gəzişir, məşq edir, hərdən üzünə su vururdu... Eyni zamanda rinqdə baş verənlər barədə düşünür, özünün nə dərcədə günahkar olduğunu aydınlaşdırmağa çalışırdı. Axı o, qadağan olunmuş fəndlərdən istifadə etməmiş, nə rəqibi şikəst edə biləcək, nə də ölümcül zərbələr vurmamışdı. Hərçənd bunların hamısını ustalıqla icra edə bilirdi. Hətta rəqibə elə yerdən elə zərbə vura bilirdi ki, o, keyləşib yerə yıxılırdı. Hakimlər isə bunu “nakaut” kimi qiymətləndirərdilər... Müstəntiqin “ifadə alması” da çoxlu suallar doğurmuşdu. “Molniya”ya daxil olmayan suallar versə də, eyni zamanda nəzakətlə davranmış, cəmisi on iki-on üç dəqiqədən sonra “özünü qoru, işin avand olsun,”- deyib, dialoqu bitirmişdi. Bu iş elə əvvəldən gözlənilən “sifarişə” oxşayırdı.

Nəhayət, dəhlizdə ayaq səsləri eşidildi. Növbətçi idi. Yanında daha iki nəfər vardı. Onların əynində qısaqol ağ köynək, boz şalvar, gözlərində qara eynək vardı. Sağlamcüssəli

idilər. Növbətçi kameranın qapısını açıb, “qollarını irəliyə uzat”, - deyə göstəriş verdi. “Molniya” itaətkarcasına qollarını ona düğru uzatdı. Növbətçi onun qollarını qandallayıb “bunlarla gedəcəksən,” - dedi. “Molniya”nın “bunlar kimdir, məni haraya aparırlar?” - sualına cavab qısa oldu: “Özlərindən soruş”.

Həyətdə qara rəngli “Range Rover” markalı avtomobil dayanmışdı. Müşayiətçilər avtomobilin arxa qapısını açıb “Molniya”-nı ortada əyləşdirdilər. Onlardan biri, sağ tərəfdə oturan, sürücüyə erməni dilində “sür”, -deyə göstəriş verdi. “Molniya” bu dəfə göstəriş verəndən soruşdu: “Hayes?”. “Hayes, hayes,” -deyə həmin şəxs cavab verdi.

-Biz haraya gedirik?

-Təmkinli, bir qədər də ağıllı olsan, tezliklə hər şeyi bilərsən.

-Olmasam necə?

Bu dəfə sol tərəfdə oturan dilləndi:

-Ara, sakit ol. Vaxtı çatanda biləcəksən. Biz pul hesabına səni həbsdən qurtarmışıq, bu azdır?

-Heç nə anlamıram, mən cinayət eləmişəm bəyəm? Rinqdə belə hadisələr çox olur. Bir də ki, mənim öz puluma nə gəlib, siz məni həbsdən çıxarasınız? Şeyx də məni köməksiz qoymayacaqdı, rəisin yanına adam göndərdiyindən də xəbərdaram.

-Ara, sakit ol daaa. Şadlığına şitlik eləmə. Səni qarşıda xoşbəxt günlər gözləyir. Ancaq bir az təmkinli və tədbirli olmağın

lazımdır. Pulun, maşının- hər şeyin olacaq. Çalış səhvə yol vermə. Təəssüf ki, bundan artıq heç nə deyə bilmərəm.

-Yaxşı, Sizi başa düşdüm. Bəs mənim əşyalarım, pullarım haradadır?- deyə "Molniya" soruşdu və artıq "sakitləşdiyini" nümayiş etdirməyə çalışdı.

-Çantanı soruşursan?- deyə yenə sol tərəfdə oturan suala sualla cavab verdi və əlavə elədi- arxada, baqajdadır. Pulların da yerindədir.

Avtomobil iri darvazadan tamet döşəməsi olan güllü-çiçəkli bir həyətə daxil oldu. Təxminən əlli metrədən sonra hündür bir binanın zirzəmisinə girdi. Zirzəminin dəhlizi işıqlı və geniş idi. Dəhlizin sonundakı divarları metal tordan olan liftə girdilər. Liftin qapıları şaqqıltı ilə bağlandı və aşağı enməyə başladı. İki mərtəbə enəndən sonra lift dayandı, bu dəfə ön tərəfdəki qapıları açıldı. Avtomobil yenidən daha geniş olan dəhlizə daxil oldu. Qarşıdakı meydançada dövrə vurub geriye döndü. "Molniya"-nı düşürüb dəmir barmaqlıqlardan ibarət olan qəfəsə saldılar.

-Yenə də kamera?- "Molniya" heyrləndi.

-Bura sənin üçün müvəqqəti dayanacaqdır, inan mənə. Ancaq dediklərimi unutma,- yenə həmin oğlan cavab verdi.

-Başa düşdüm. Sən də bir şeyi unutma. Sən mənim xoşuma gəldin, vaxt gələr, bunu sübut edəmə.

Oğlan gülümsəyib kənara çəkildi. O biri nədənsə yoldaşını qəzəbli baxışlarla süzdü və "Molniya"-ya yaxınlaşıb qandalı açdı. Elə bunlar kimi geyimdə olan nəzarətçi qəfəsin qapısını bağladı.

Oğlanlar avtomobilə əyləşib getdilər. “Molniya” nəzarətçiyə müraciətlə: “Hayes?” - deyə soruşdu.

-Hayes, axper.

-Ara, bura haradır, məni niyə gətiriblər?

-O suallara mən cavab verəcəm,- dəhlizin üzbəüz tərəfindəki kiçik liftdən düşən digər biri onlara yaxınlaşdı. Nəzarətçi dərhal geriye çəkilib “farağat” vəziyyətində dayandı. Onun geyimi bu birilərindən fərqlənirdi, açıq mavi rəngli yay kostyumunda idi. Hərəkətləri daha amiranə idi. “Molniya”ya yaxınlaşıb onu diqqətlə süzdü. Sonra əllərini bir-birinə vuraraq sanki qarşısındakını alqışladı,- Bravo!.. “Molinya”... qısa müddətdə şöhrət qazanmış qəhrəman... Sən bizim döyüşçünün dişlərini niyə sındırmısan?

-Əvvəla, “Molinya” yox, “Molniya”. Tərcüməsi burda yazılıb,- “Molniya” köynəyindəki yazılara işarə elədi,- Sonra isə- necə yəni “bizim döyüşçünün”? Bu nə deməkdir? O məni ringə çağırırdı və biz qaydalar çərçivəsində döyüşdük. Mənim bəxtim gətirdi, qalib oldum,- “Molniya” cavab verdi.

-Olsun “Molniya”, yəni “Şimşək”, hə, düz dedim? Belə cəldsən? Hmm... Sən həm də təvazökarsanmış ki... – cibindən çıxardığı qanlı parçanın qatını açıb dişlərə baxdı və qəfildən üzünü qonşu kameraya tutub bərkdən çığırdı:

– Eşidirsən, Kötük? Bu təvazökar “şimşək” oğlan deyir ki, qaydalar çərçivəsində döyüşmüsünüz. Hakimlərin, publikanın gözü qarşısında sənin dişlərini qaydalar çərçivəsində sındırıb. Buna cavabın nədir?

“Molniya” yalnız indi qonşu kamerada uzanan şəxsin kim olduğunu anladı. O, üzü divara uzandığı üçün sifətini görmək mümkün deyildi. “Yəqin nə üçünsə cəzalandırılan birisidir,” – deyə düşünmüşdü.

-Kötük? Bu onun ləqəbidir?- deyə soruşdu.

-Elə özü də kötükdür,- deyə hikkəli adam cavab verdi və əlindəki dişləri Kötük olan kameraya tulladı,- götür dişlərini, bədbəxt.

Tünd dərili çarpayıdan enib dişlərini götürdü və yazıq-yazıq onlara baxdı. Sifəti hələ də şiş idi.

-Ona müalicə lazımdır, sir-sifəti şişib.- “Molniya” rahatsız oldu.

-Özü günahkardır. Deyirdi ki, sənin qabırğalarını xurd-xəşil edəcək.

-Mən heç nə başa düşmürəm, bura haradır, siz kimsiniz, bu nə tamaşadır?- “Molniya” guya əsəbiləşdi.

-Bura Kabusun ölkəsidir, oğlan. Bura ayrı, müstəqil bir dünyadır. Kabusun qurduğu dünya. Başa düşdün?

-Kabus?.. həəə... eşitmişəm... Mənə nə aidiyyatı var? Mən sərbəst döyüşçüyəm. Mənim öz azad dünyam var. İstəsəydim, özüm gələrdim. Gəlməmişəmsə, demək, istəməmişəm. Bəs sən necə, başa düşdün?

-En göylərdən, oğlan. Sənin daha dünyanın, filanın yoxdur. Ən yaxşı halda Kabusun əsgəri ola bilərsən, əgər buna layiq bilinsən.

-Sənin kimi? Sən bu şərəfə necə nail olmusan, məni də öyrədersən?

-Nə əzişdirərdim səni... bunun dikbaşlığına bax... Sən heç mənim əsgərim olmağa layiq deyilsən.

-Səlahiyyətin var deyə qürrələnmə. Səni Kötükdən də pis günə salaram.

-Baxarıq... baxarıq...- hikkəli adam deyinə-deyinə liftə girdi. Gedərkən nəzarətçiyə tapşırıdı: -Sabaha kimi buna yemək, su verməyin.

Araya süküt çökdü. "Molniya" kameraya göz gəzdirdi. Taxta çarpayı, beton döşəmə... vəssəlam, başqa heç nə.

-Bu necə kameradır?- nəzarətçidən soruşdu,- metal qəfəs...

-Ara, sakit ol. Uzan yatağına, dincəl özünçün.

-Əcəb yataqdır.

-Belədir də. Yaxşı, mən gedirəm, səs-küy salmayın, özünüə ziyan olar. Camal, sənə də aiddir. Sən ki, bizim qaydaları yaxşı bilirsən,- nəzarətçi bu sözləri ərəbcə dedi,- Camal bizim dili pis bilir.- bu dəfə "Molniya"ya müraciətlə əlavə etdi və işıqları söndürüb qeyb oldu. Yalnız dəhlizin girəcəyindəki işıq yanırdı.

“Molniya” çarpayıya uzandı, əllərini qoşalayıb başının altına qoydu. Sanki bir qədər rahatlaşdı.

-Camal, sən məndən incimə, istəməzdim belə olsun.

Camaldan cavab gəlmədi.

-İkimizi də eyni aqibət gözləyir yəqin ki.

-Eyni niyə? Sən qəhrəmansan, mən isə aciz bir “kötük”. Səni yaxşı günlər gözləyir, məni acı. Müqavilə üzrə aylıq məvacibimi verməyəcəklər, ailəm ac qalacaq... sənin nə vecinədir, tək adamsan.- Camal qəhərdən boğula-boğula cavab verdi.

-Sən nə danışırısan? Qulaqlarıma inana bilmirəm. Bütün bunlar mənim günahım üzündən baş verir? Səbrli ol Camal, mən sənə kömək edəram. Qoy pullarımı qaytarsınlar, hamısını verəcəm sənə.

-Doğru deyirsən?

-Əlbəttə, mən sözümün ağasıyam. Qoymaram mənə görə sənin balaların əziyyət çəksin. Düz başa düşdüm, uşaqlarını nəzərdə tuturdun?

-Hə. Üç uşağım var- bir oğlan, iki qız.

-Allah saxlasın hər üçünü!

-Necə dedin? “Allah saxlasın?”- Camal təəccüblə soruşdu və qalxıb “Molniya”nın kamerasına yaxınlaşdı.

-Hə, elə dedim. Təəccüblü nə var ki, burada? Mən ixtisasca şərqşünasam, sizin adətləri yaxşı bilirəm.

-Belə de...

“Molniya” da qalxıb ona yaxınlaşdı. Üz-üzə, göz-gözə dayandılar. “Molniya” yenə üzrxahlıq elədi.

-Camal, əgər məni tuta bilsəydin, qabırğalarımı sındıracaqdın?

Sual Camal üçün gözlənilməz oldu.

-Bilmirəm, yəqin ki, hə. Çünki, çox gərgin idim. Əslində, mənə verilən tapşırığa görə, səni yoxlamalı idim. Səni bu işə cəlb etməkdə mənim rəyim də rol oynayacaqdı. Ancaq sən məni o qədər əsəbiləşdirdin ki, həqiqətən də qabırğalarını sındırmaq istəyirdim. Bunun üçün qolundan tutub özümə tərəf çəkmək kifayət idi, qollarım arasına alıb sıxacaqdım... Mən axı gülüşçüyəm. Sizin işlətdiyiniz fəndlərdən elə də başım çıxmır. Rəqibi tutub belini yaxşıca sıxıram, sonra qulağının dibini alışıdırıram...

-Mən bunu bilirdim, Camal. Bəs necə oldu ki, səni bu işə cəlb elədilər? Bunlar məni hansı işə cəlb etmək istəyirlər, bilirsən? Mənim üçün çox maraqlıdır,- “Molniya” yenə sual verdi.

Camal müqavilə əsasında Suriyaya gəldiyini, muzzdlu döyüşçülərdən ibarət dəstənin üzvü olduğunu söylədi. Sən demə, belə dəstələrin sayı çoxdur, hərbi düşərgələrdə məşq keçirlər və tezliklə hara isə müharibəyə gedəcəklər. Düşərgələr müxtəlif yerlərdə, əsasən isə ölkənin şimalında, dağətəyi bölgələrdədir.

...Onların dialoqu uzandıqca-uzandı, hətta aralarında səmimiyyətə bənzər hisslər də yarandı...

Yenə dünənki iki nəfər idi gələnlər. Nəzarətçi də onlarla idi. Ancaq başqası. Camalı da "Molniya" ilə birlikdə liftə mindirib yuxarıya qalxdılar, bu dəfə qandalsız-filansız. Liftə çatana qədər "Molniya" başqa kameralarda başqa adamların saxlanıldığını da müşahidə etməyə imkan tapmışdı.

Liftin qapısı açıldı, böyük bir zala daxil oldular. Məşq zalı idi, müxtəlif avadanlıqlar quraşdırılmışdı. Boks üçün ring də var idi. Dünənki səlahiyyətli adam idman paltarında onların qarşısına çıxdı. "Molniya"-nı görcək ona yaxınlaşdı. Çevrilib zalı göstərdi:

-Necədir, xoşuna gəlir?- deyə soruşdu.

"Molniya" artıq hər şeyi nəzərdən keçirmişdi. Dərhal cavab verdi:

-Yaxşıdır, bəyəndim. Ancaq bir şeyi başa düşmürəm, məndən nə istəyirsiniz?

-Məgər sən "Böyük Ermənistan" naminə buraya gəldiyini söyləməirdin? Biz də bu iş üçün çalışırıq. Bura sənin xəyallarının gercəkləşdiyi yerdir. Gördüyün bu oğlanların hamısı məhz bu ideya ətrafında cəmləşiblər. Hamısı gələcyin komandirləridir, bunlar seçilmişlərdir. Sən də ola bilərsən, əgər dediklərinin xülya olmadığını sübut edə bilsən. Biz xəyanəti, qorxaqlığı bağışlamırıq, bunu qulaqlarında sırğa eləməyini istəyirəm.

-Elə danışırısan ki, guya mən sizdən nə isə xahiş etmişəm. Mən sərbəst adamam, öz planlarım var. Heç kimə hesabat vermək

fikrim yoxdur. Məndən zəif olan mənə komanda verəcək? Gülməlidir, - “Molniya” qəsdən “naz edir”, bəri başdan qarşısındakının onu mənəvi olaraq sındırmasına yol verməməyə çalışırdı. Əmin idi ki, artıq onu komandaya qəbul etməyə qəti qərar verilib.

-Sən nə danışdığını anlayırsan? Mənə, Kabusun ən yaxın, ən səlahiyyətli adamına, Vaçaqan Martirosyana deyirsən... deyirsən “zəif”? Qalx rinqə, sübut elə dediklərini, - Vaçaqan əsəbi halda kanatın üstündən aşıb rinqə daxil oldu, - gəl görüm, cəld ol.

-Mən elə bilirdim ki, bizi bu qədər ac-susuz saxlayandan sonra ləzzətli səhər yeməyinə qonaq edəcəksiniz, amma nə görürəm? Siz belə birləşmisiniz müqəddəs ideya ətrafında? - “Molniya” bir qədər də dərinə getdi, - ancaq madam ki, sən mənim komandirim olmağı planlaşdırırsan, səninlə döyüşməyim yaxşı çıxmaz. Qorxduğumu düşünmə. Kimi istəyirsən çıxar rinqə.

-Belə de... Təqdirəlayiq hərəkətdir, bravo! Elə isə, iki nəfərlə döyüşəcəksən, danışdıq?

-İstəyirsən üç nəfər olsun, mənimçün fərqi yoxdur. Heç məkan fərqi də yoxdur, harada istəyirsən, neçə nəfərlə istəyirsən, mən hazıram.

-Yaxşı, az lovğalan! - Vaçaqan Camala tərəf döndü, - Kötük, heyfini çıxmaq istəmirsən bundan? Əsl məqamdır.

-Onun müalicəyə ehtiyacı var, başqa vaxta qalsın, - deyə “Molniya” etiraz elədi.

-Yaxşı, razıyam. Ara, Maqbet, hücum edin ona. Siz, yanaşı duranlar, üçünüz də.

“Molniya”nı dövrəyə aldılar.

-Nə göyçək xanımsan, gəl əminin qucağına,- deyə Maqbet deyilən arxadan, o biriləri isə sağ və sol tərəfdən ona yaxınlaşmağa başladılar. “Molniya” onları lazımi məsafəyə buraxıb eyni anda sağ ayağının dabanı ilə Maqbetin xayasından, əllərinin yan hissəsi ilə o birilərinin boynundan güclü zərbələr endirdi. Maqbet yerə yığılıb ilan kimi qıvrılmağa, zarımağa başladı. “Molniya” zərbənin təsirindən artıq sarsılmış digərlərinin qolundan yapışıb yarım dövrə sağa, sonra sola fırlatdı və baş-başa vurub kənara tulladı. Hadisələr o qədər sürətlə baş verdi ki, tamaşa edənlər heyrdəndən yerlərində donub qalmışdılar.

-Nə gözlərinizi zilləyib baxırsınız, hücum edin ona. Hamınız...- Vaçaqan özündən çıxdı və rinqdən yerə tullandı. Elə bu an Camal yaxınlaşıb “Molniya” ilə kürək-kürəyə dayandı. Bayaqdan kənarda dayanıb zalda baş verənləri sakitcə seyr edən iyirmi beş-iyirmi altı yaşlarında olan gənc də onlara yaxınlaşdı. Əllərini yuxarıya qaldırıb hücum etməyə hazırlaşan yoldaşlarını sakitləşdirməyə çalışdı:

-Ara, sakit olun. Elə bil türk görmüsünüz, nə olub sizə?

-Kürd, sən qarışma. Çəkil kənara,- Vaçaqan gəncin üstünə çımxırdı.

“Molniya”gili dövrəyə alan digərləri hücum etməyə cəsarət eləmirdilər. Vaçaqan onları aralayıb irəli atıldı. Elə bu an reproduktordan kiminsə vahiməli səsi eşidildi:

-Qurtarın bu tamaşanı! Kürd, təzə gələnləri aparıb yedizdirin, üst-başlarını qaydaya salın. Bir az dincəlsinlər, sonra yanıma gətirərsiniz. Vaço, qalx yanıma.

Bu Kabusun səsi idi. Sanki qurbağa gölünə daş atdılar. Lal sakitlik yarandı. Yalnız indi hələ də yerdə qıvrılıraqla inildəyən Maqbet yada düşdü.

Kabusun kabineti iri və bərli-bəzəkli olsa da, özü orta boylu, arıq adam idi. İlk baxışdan diqqəti cəlb edən bir şey vardısı, o da Kabusun kələ-kötür burnu idi. Xırda, qonur gözlərindən biclik yağırı. “Bu iyrənc adamın nəyindən belə qorxurlar?”- deyərək “Molniya” düşündü. Kabus onun fikirlərini oxuyurmuş kimi söhbətə elə bu sualın cavabı ilə başladı:

-Yəqin ki, mənim qəddar, qaniçən adam olduğumu eşitmisin. Əslində, heç də belə deyil. Görürsən ki, bizə pənah gətirənlərin arasında müxtəlif xalqların nümayəndələri də var. Məsələn, yarıdakıların biri ərəb, o biri də kürddür. Olsun də, bizim yolumuz haqq yoludur. Bunu anlayanlar gəlib müraciət edirlər, biz onlara qucaq açırıq. O ki qaldı sənə, sən özümüzdən birisən. Bioqrafiyanı öyrənmişəm, bəyənmişəm... Odu ki, Vaçoya dedim, çağır gəlsin. Söhbət edək, gələcək işlərimizi götür-qoy edək. Sənin kimi patriotlara ehtiyacımız çoxdur. Ancaq bircə şeyi qulağında sırğa elə, mənə kələk gələndə elə kələk gəlirəm ki, heç anlamağa da macal tapmır,- sağ əlini “tapança” edərək “Molniya”ya tərəf uzatdı, – paaaart...

Birdən əllərini stola şappıldadıb ayağa qalxdı, nə isə yadından çıxıbmiş kimi soruşdu:

-Sən türklərin əlindən, həbsdən necə qaçdın? Orasını unutmuşam.

“Molniya” bu sualı gözləyirdi. Fikirləşmədən cavab verdi:

-Mən həbsdə olmamışam axı.

-Doğrudan? Danış, necə oldu buralara gəlib-çıxdın, maraqlıdır.

-Bizi təqib edirdilər, qılçamdan güllə yarası almışdım, burdan.- Əyilib sağ baldırını göstərdi. Əslində həmin yaranı Qarabağda, növbəti “sızma” əməliyyatını yerinə yetirib geriye qayıdarkən almışdı. Düşmənin silah-sursat anbarını partladib, bir neçə hərbi texnikasını və iyirmiyə yaxın şəxsi heyətini məhv etmişdilər. Ağır itkiyə məruz qalmış düşmən böyük heyətlə onların izinə düşmüşdü. İki saatdan artıq davam edən əlbəyaxa döyüş nəticəsində iki nəfər kəşfiyyatçımız şəhid olmuş, biri də Əsgər olmaqla beş nəfər yaralanmışdı. O anda Əsgər yaralandığı barədə döyüşçü yoldaşlarına məlumat verməmişdi. Səhərə yaxın mühasirədən çıxıb bilmişdilər. O hadisə Ermənistanın prezidenti Sarkisyan da daxil, dövlət rəhbərlərində əməllicə sarsıntı yaratmışdı... – Girdim mağaraya, yaramı sarıdım,- “Molniya” davam elədi. – Birdən hər tərəf qaranlıqlaşdı. Yaxınlıqda partlayan mərmnin dalgası iri daşları mağaranın girişinə tökdü. Mənim üstümü daş-kəsək örtüdü. Uzun müddət orada huşsuz qaldım. Özümə gələndə gecədən xeyli keçmişdi. Çətinliklə mağaradan çıxdım. Qaranlıq idi, yoldaşlarımdan heç kimi tapa bilmədim. Sürünə-sürünə gəlib Suriya sərhədlərinə çatdım...

-Hə, yadıma düşdü. Şeyx də belə deyirdi. Sənə yerli adamlar kömək ediblər, döyüşçü olduğunu bilib Şeyxi nişan veriblər. Sağ olsun, sənə əl tutub, müalicə etdirib, iş verib... Bir az əvvəl Şeyxə zəng eləmişdim, burada olduğunu söylədim. Çox sevindi, nıgaran imiş.

-Siz onu tanıyırsız?

-Hə, əlbəttə. Onu hamı tanıyır. O da mənim kimi iş adamıdır. Onun öz işləri var, mənim öz işlərim. Yolumuz heç vaxt çarpazlaşmayıb. Yəni, nə dostluğumuz var, nə də ki, düşmənçilliyimiz...

O, ayaqlarını qoşalayaraq parket döşəməyə təkan verdi. Kreslo sürətlə arxaya hərəkətlənəndə özünü qabağa atdı və ayağa qalxdı. Oturanlar gülünc bir səhnəyə şahidlik etdilər. Gəlib Camalla üzbəüz dayandı.

-Sənin də başına gələnlərdən xəbərdaram. Olan işdir. Vaçoya tapşırışam, sənə bir az pul verəcək. Müalicənə, digər tələbatlarına hələlik bəs edəcək. Ailənə göndərməyə də əlavə pul verəcək. Dişlərini bərpa etdirən kimi gedərsən şimaldakı düşərgəmizə, dərhal qoşularsan hərbi təlimlərə,- Ərəb dilində bu dedikləri ilə Kabus Camalı əməllicə sevindirdi,- bu səni qane edir?

-Əlbəttə, bos. Çox sağ olun.

-Mən xeyirxah adamam oğlan. Vaço səni necə çağırır, Kötük? Olsun də, yaxşı ləqəbdir. Bu gündən oldun "Kötük", yəni yoğun, möhkəm... əladır... – "Molniyaya tərəf döndü,- Kötüklə barışa bilmisiniz?

-Hə, hər şey qaydasındadır. Yeri gəlmişkən, mən axırıncı günü döyüşlərdən qazandığım gəliri Camala verəcəyimə söz vermişəm. Yəqin ki, bu işdə mənə kömək edərsiz.

-Vaçoya tapşıraram. Mənim komandam altında hamı bir-birinə qarşı həssas olmalıdır. Sənin bu təşəbbüsünü bəyəndim.

-Çox sağ olun, bos!

Kabus özündən razı tərzdə gülümsədi və bu dəfə Kürd Murada yaxınlaşdı.

-Kürd... Sənin də ləqəbin əladır. Sənin də fəaliyyətini izləyirəm, mənə hələ ki, yaxşı məlumatlar gəlir. Belə də davam et. Sənin barəndə də nə isə yaxşı bir şey fikirləşərim. İndi isə Kötüyü apar Serjin yanına. Yaxşı diş həkimidir. Tanıyırsan da onu, elədir?

-Tanıyıram, Bos.

-Xoş gəldiniz. Bizim bu oğlanla- "Mol...ni...ya" ilə ilə söhbətimiz uzun çəkəcək.

Kürd və Camal sağollaşıb getdilər. Kabus qapıdan çıxana qədər onları nəzərləri ilə müşayiət elədi. Sonra yenə "Molniya"ya tərəf döndü.

-Bu necə addır, ya ləqəbdir, nə bilim nədir?

-Bos, mən Rusiyada böyümüşəm axı. Orada məni belə çağırırdılar.

-Hə, orasını bilirəm. Sənin rusiyalı olmağın da işə yarayır. Həm də fransız dilini bilirsən, eləmi?

-Elədir, bos, bir az da ingilis dilini. Boş vaxtlarımda dil biliklərimi artırmaqla məşğul oluram.

-Afərin sənə. Bravo... dəlisov oğlan, bravo!

-Bos, mən dəlisovam, səbrsizəm, ancaq ağılsız deyiləm.

-Görürəm, görürəm... Böyük istəklərin var. Ancaq təkbaşına nə edə bilərsən ki!? Biz isə sənin kimi patriotları ətrafımıza toplayıb komanda oluruq, böyük bir ordu oluruq... Hə, bir az da ərköyünsən, hələ tam yonulmamısan, aşılanmamısan. Biz burada o məsələləri nizama salırıq. Bu sözlərə görə məndən incimirsən ki? Yəqin sənə deyiblər- məndən incimək olmaz, qətiyyəni...

-Əsgər komandandan niyə inciməlidir ki?

-Bax belə. Bir kəlmədən anladın. Bu andan sənin sınaq müddətin başlayır. Təbii ki, sırası kimi yox. Sırası Kötük kimilərdən toplayırıq.

Kabusun stolun üstündə saxladığı telefona zəng gəldi. Yaxınlaşıb götürdü. Ancaq açmadı, "Molnya"ya işarə ilə qapını göstərdi.

-Katibə sənin əşyalarını qaytaracaq, əlavə suallarına cavab verəcək. Sabah səni qapıdan içəri buraxsınlar deyə xüsusi kod verəcək. Gələrsən Vaçonun yanına. Şeyxə salam de.

III FƏSİL

Hərdən ona gəlirdi ki, burada əbəs yerə vaxt itirir. Doğma Bakıdan, yaxınlarından, hərbi dostlarından ötrü burnunun ucu göynəyirdi. Günləri sanki mənasız, cansız olmuşdu. Baxmayaraq ki, bəzi az əhəmiyyətli tapşırıqların yerinə yetirilməsində iştirak edirdi, ancaq bütün bunlar onu qane etmirdi. O, hələ də Kabusun etibarını qazana bilmədiyini, hələ də izləndiyini düşünürdü. Adi bir komanda üzvünü bu qədər sınamaq, bu qədər izlətdirmək Kabusun nəyinə lazım idi? Ancaq

bu gün daha qəribə bir halla rastlaşmışdı. Axşama yaxın bugünlük “xidmətini” başa vurub otele qayıdırdı. Adəti üzrə bir qədər dükən-bazar gəzib parkda gəzintiyə girəndə yenə izləndiyini hiss etmişdi. Məsləni qəlizləşdirən məqam o idi ki, onu izləyən adam sanki bunu hiss etdirməyə çalışırdı. Niyə?..

Həmişəki kimi pilləkənləri piyada və sürətlə qalxdı. Otağa girən kimi televizoru işə saldı. Həyatə baxan pəncərənin nəfəsliliyini açdı, qurşağa qədər soyunub duş otağına keçdi. Yuyunub çox sevdiyi tünd yaşıl rəngli idman kostyumunu geyindi. Bir qədər otaqda var-gəl edəndən sonra qərarını qətiləşdirdi: “Bu gün bu məsələyə aydınlıq gətirməliyəm.” Onu izləyən adamın parkın nisbətən qaranlıq yerinə çəkilib gözlərini pəncərəyə zillədiyini düş otağının işığını söndürərək kiçik pəncərəsindən müşayiət edərək müəyyənlişdirmişdi. “Yaxşı, sən izləməyində davam et,”- deyə düşünmüşdü.

Dolabın üst rəfində saxladığı “alpinist kəndiri”ni götürüb idman çantasına qoydu, arxa pəncərədən dama dırmandı. Kəndiri çıxarıb tüstü bacasına “aşıрма” etdi. Bir ucunu belinə kəmərlə edib bağladı. Damın arxa tərəfinə gəldi. Kəndirin digər ucunu aşağıya salladı. Bir göz qırpımında damdan endi. Ehmalca kəndiri dartıb yerə atdı, səliqə ilə toplayıb çantaya qoydu və oradan uzaqlaşdı.

-Məni niyə izləyirsən, oğlan?

Qara paltarlı adam geriye dönmədən ərəbcə verilən suala elə ərəbcə də cavab verdi:

-Sənin nə qədər ehtiyatlı və cəsur olduğunu yoxlamaq üçün,- dedi adam və geriye döndü,- gələcəyini bilirdim.

-Kürd, bu sənsən? Mənim necə olduğumu öyrənmək sənəin nəyinə lazımdır? Yoxsa, bu da tapşırıqdır?

-Həm tapşırıqdır, həm də yox. Yəni, izləmək tapşırıqdır, ünsiyyətə girmək qadağan.

-Mən səni ifşa etdim, bu sənəin sonun demək deyil? Vaçoya desəm, səni ifşa olunduğunçün ağır cəzalandıracaq.

-Bilirəm, qəfəsə saldıracaq, işgəncə verəcək, sonda da...

-Elə isə niyə risk edirsən?

-Açıq danışa bilərik?

-Mən açıq danışırım, oxu atıb yayı gizlədən sənsən.

-Gəl, bir az gəzişək.

Sakitcə, yanaşı addımlayırdılar. Söhbətə birinci Kürd başlamalı idi, bunu bilirdi. Ancaq inandıra biləcəkdimi həmsöhbətini? Birdən-birə hər şeyi çılpalığı ilə danışmaq da təhlükəli idi- bəlkə o, doğrudan da səhv edirdi? Yox... bu həmin şəkildə gördüyü oğlan idi...

-Sən Altay Süleymanoğlunu axırncı dəfə nə vaxt görmüsən?-
Bu sualı verməklə Kürd risk yolunu seçdi.

-Hmm... Bu da yoxlamanın təzə variantıdır? Bezdirdin məni. Bu dəqiqə sənəin boynunu sındıracam...

-Dayan, səbrli ol. Mən də sənə kimi hərbcüyəm- Türk ordusunun zabitiyəm. Kursda olarkən onun telefonunda görmüşəm sənə şəklini. Qars dağlarının zirvəsində- beş nəfərsiniz. Sən onunla yanaşı dayanmısan. Altay mənə döyüş fənlərini öyrədirdi. PKK terrorçuları ilə mübarizədə şəhid oldu, bildirdin?

-Cəfəngiyat danışırısan, oğlan. Sən artıq ölümünə fərman verdin.

Aralarında əlbəyaxa döyüş başladı. Hər ikisi ehtiyatla davranır, bir- birilərini "öyrənirdilər".

"Molniya" rəqibini yayındırıcı fəndlə aldadıb yuxu arteriyasına uydurucu zərbə vurmaq qərarına gəldi. Kürd bu fəndi "oxudu" və qarşısını aldı. Onun da əks həmləsi boşa çıxdı. Bir neçə dəqiqə ərzində bir-birilərinə qarşılıqlı zərbələr vura bildilər. "Molniya" rəqibinin ona tanış olan fəndlər işlətdiyini gördükcə daha da əsəbiləşirdi. "Kürdə kim öyrədib bu fəndləri? Bəlkə doğru söyləyir? Necə də Altayın döyüş üslubuna bənzəyir?!"... Axı Altayla bir yerdə çox məşq etmişdilər.

-Abi, bəlkə kifayətdir? İmkan ver, axıra qədər fikrimi söyləyim, deyən Kürd daha sadəcə müdafiə olunurdu.

-Nə deyəcəksən axı? İstədiyini dedin də.

-Mən də sənə kimi bu dığalara nifrət edirəm.

-Artıq həddini aşdın.

-Sən xristian deyilsən axı. Kilsədə ibadət vaxtı onlara necə nifrətlə baxdığını, o ritualları necə səliqəsiz yerinə yetidiyini görmüşəm.

-Sənin kilsədə nə itin azmışdı ki?

-Sənə göz qoyurdum, abi. Abi, bunlar mənim anamı öldürüblər, mən burada o qatili axtarıram. Allaha and olsun- türkcə and içdi.

"Molniya"nın qolları boşaldı. Sakitcə dayanıb qarşısındakına baxırdı. Kürd qollarını açıb yaxınlaşdı, onu qucaqlayıb hönkür-hönkür ağlamağa başladı. Hıçqıraq içində söylədiklərini anlamaq o qədər də asan deyildi:

-Abi... qardaş... sənə qurban olum, mənə kömək elə... o iti tapım... doğrayım... o, anamın boğazını... kəsib... abi... Özüm... özüm kəs...mək... istə...yi...rəm...

"Molniya" ətrafa göz gəzdirdi, skamiya beş-altı addımlıqda idi.

-Sənin nə dediyini anlaya bilmirəm. Türkcə danışırıdın? Yaxşı, gedək oturaq, sakit ol. Gedək, rahat şəkildə izah elə mənə görüm sən kimsən, məndən nə istəyirsən.

Gedib skamiyada əyləşdilər. Kürd nəhayət ki, sakitləşdi. Əhvalatı aram-aram söyləməyə başladı:

-Mənim rəhmətlik atam, Mustafa, öyrətmən idi...

-Ara, türkcə danışma, anlamıram.

-Yaxşı. Ermənicə mən də yaxşı anlada bilmirəm. Kürd olduğumu sandıqları üçün yola verirlər. Əslində elə anam rəhmətlik kürd idi. Kürdlə acarın qarışığı. Gürcüstanda dolanışiq zəifləyəndə gəlib Türkiyəyə. O vaxtı işləməyə gələnlər çox olub. Nə isə... Rəhmətlik atam onu işlədiyi okula işə düzəldib ki, cavan qızsan, gedib qapılarda iş axtarma. Kirayə ev tapıb. Bir-birilərini sevilər, qeyri-rəsmi evlənilər. Atamın öz ailəsi var idi, rəsmi evlənə bilməzdilər... Mən dünyaya gəlmişəm, adımlı Murad qoyublar. Atam ömrünün sonunacan bizə qayğı göstərirdi. Mənim səkkiz yaşımlı olanda o, terrorun qurbanı oldu. Okula bomba qoymuşdular. Çətin günlərimiz başladı. Qonşularımızın çoxu kürdlər və ermənilər idi, bizdən xoşları gəlmirdi. Məndən iki yaş böyük olan erməni qonşumuz Tigran Stepanyan mənə çox sataşırdı. Kürd uşaqları ilə dostluq edirdi. Hərdən qabağımı kəsib döyürdülər də. Okulda idman müəllimimə vəziyyəti söylədim, məni evimə qədər ötürürdü. Həm də cüdo üzrə məşqçi dostu Aydemir hocanın yanına aparıb xahiş etmişdi ki, məni də öyrətsin... İllər keçdi, bir gün yenə Tigran qabağımı kəsdi, onu yaxşıca əzişdirdim. Sonra hərbi liseyə daxil oldum-rəhmətlik atamın vəziyyəti idi. Bir gün mənə xəbər gəldi ki, anam Zamiranı öldürüblər. Tigran başçılıq etdiyi quldur dəstəsi ilə gəlib məni axtarıb. Anamın boğazını bıçaqla kəsib, qaçıb terrorçulara qoşulub... Mən artıq Xüsusi Təyinatlı Qoşunlarda xidmət edirdim, terror dəstəsinin izinə düşmüşdük. Başçılarından biri də Tigran idi. Onların hamısını məhv etdik. Təkcə Tigran qalmışdı. Mən onu Suriya sərhədlərinə qədər təqib etdim. Məqsədim onu diri tutmaq, gözünün içinə baxa-baxa boğazını kəsmək idi. Ancaq bu istəyim alınmadı. Sən demə, onun daha bir silahdaşı sağ imiş. Aramızda atışma başladı. Yanındakını gəbərtdim, ancaq Tigranın atdığı qumbara məni ciddi yaraladı.. Mən də onu yaralaya bilmişdim. Sol ayağını sürüyürdü. Qan izi ilə təqətim çatana qədər ardınca getdim. Daha təqətim qalmamışdı, onu da təqib edə bilmirdim. Beləcə, o, qaçıb canını qurtardı. Hərbi mundirim cırıq-cırıq olmuşdu.

Gödəkçəmi yolda tullamış, gəbərtdiyim terrorçunun gödəkçəsini geyinmişdim. Bir kəndə çatdım, kürd dilində danışdıqlarını görüb “PKK”-çıyam dedim. Bir müddət orada qaldım, mənə qulluq elədilər. Tıqranı axtara-axtara gəlib buralara çıxdım. Öyrəndim ki, Kabusun yaratdığı döyüşçü dəstələrinin birinə başçılıq edir. Hardasa şimalda... Bu yaxınlarda işğal etdikləri Azərbaycan torpaqlarına gedəcəklər, döyüşməyə. Fikirləri Azərbaycanın cənub bölgələrini işğal edib Xəzər dənizinə çıxış əldə etmək, “Artsax” adlandırdıqları dövlətin ərazilərini daha da genişləndirməkdir. Nə isə... gəldim qoşuldum bunlara. Türk zabitini, yəni rəhmətlik Altayı mən öldürmüşəm dedim. Onun məndə olan başqa şəklini göstərdim, bir yalan qoşub-düzdüm, inandılar. Bax belə... İzah edə bildim?

-Hə, maraqlıdır. Bu nağılı mənə niyə danışırısan? Bax, bunu izah edə bilmədin.

Kürd ayağa qalxdı. Həmsöhbəti ilə üzbəüz dayandı.

-Sənə tezliklə böyük səlahiyyətlər, mühüm tapşırıqlar verəcəklər. Bunların yaratdıqları təlim düşərgələrinə, digər gizli bazalarına yolun açılacaq. O alçağın yerini müəyyənləşdirməkdə mənə sənə köməyin hava, su kimi lazımdır. Tezliklə səndə bu imkan olacaq. O istəyimi reallaşdırmaq üçün hər şeyə hazıram. Mənə kömək eləsən, sənə üçün nə istəsən edərəm. Həyatım boyu sənə minnətdar olaram... Onu da deyim ki, Kabusun səni Rusiyaya da, Avropaya da göndərmək fikri var. Dil bilirsən, bacarıqlısan. Özüm eşitdim bu gün, Vaço ilə Nonanın söhbətindən.

-Nona kimdir?

-Kabusun məşuqəsidir. Guya ki, məşuqəsi. Onun da çirkli pulların qazanılmasında öz rolu var. İnsan alveri, narkotik... Hərəmxanaya da o başçılıq edir.

Muradın özü haqqında verdiyi məlumatlar təsdiqini tapmışdı. Həm Mərkəzin, həm də Şeyxin xətti ilə aparılan araşdırmalardan sonra bu qənaətə gəlmişdilər. Əlbəttə, belə bir məqamda Muradın ümumi işə çox köməyi dəyərdi. Lakin onun qisas hissənin bu qədər güclü olması, hər an ifşa olunmaq təhlükəsi də yaradırdı. Hər halda, onu bir daha sınamaq vacib idi. Bu gün məhz bu məqsədlə Murada görüş təyin olunmuşdu.

-Məni yaxşı-yaxşı dinlə. Turalım ki, sənəin türk zabiti Murad Demir olduğuna inandım. Lap elə fərz edək ki, sən də məni düz tanıdısan. Hərçənd ki, adam adama oxşayar da. Sən səhv də edə bilərsən. Ancaq dərdinə biganə qala bilmədiyim üçün səni Kabusa satmadım. Təklif edirəm ki, sakitcə aradan çıxasan. Geci-tezi var, sənəin kim olduğunu biləcəklər. Tiqrən isə artıq buralarda yoxdur. Bu gün onların düşərgəsinə getmişdim. Dedilər ki, öz dəstəsi ilə dünən gedib Ermənistana. Daha sənəin də burada qalmağın əbəsdir,- deyə "Molniya" söhbətə "nöqtə" qoymaq ehtimalını yaratdı.

-Həə... Ürəyimə dammışdı. Dığa köpək oğlu. O, cəhənnəmə də getsə, ardınca gedəsiyəm. Lap dünya dağılsa da...

-Nə cəhənnəmə getməyib, nə də dünya dağılmayıb. Ermənistandadır, get də.

-Abi, qurban olum sənə, kömək elə mənə.

-Ara, necə kömək edirəm, axı? Adını yazdır o dəstələrdən birinə, get də. Nə qır-saqqız olub yapışmısan yaxamdan?

-Mən onu gözləmədiyi halda yaxalamalıyam, başa düşürsən? Belə getsəm, uzaqdan görən kimi gülləni vuracaq alnımdan. Fikirləşib plan qurmaq lazımdır.

Gəlib parkın sonuna çatmışdılar, geri döndülər. Skamyanı görəndə Murad dayandı. Sanki nə isə qeyri-adi bir hadisə baş verdi. Sevincdən gözləri parladı.

-Abi... Sən leytenant Mirhəşim Dəmirovu xatırlayırsan?

-Yox, o kimdir?

-Gəl əyləşək. Sənə bir şəkil göstərəcəm.

-Yenə şəkil?

-Gəl abi.

Murad əyləşən kimi telefonunu qurdaladı: "Bax, bu oğlanı deyirəm. O günü göstərdiyim şəkildə sənə o biri tərəfində dayanan oğlandır. Bu şəkildə isə mənimlədir, Trabzonda parkda əyləşmişik. Aprel ayında təlim-məşq toplantısında iştirak etmək üçün gəlmişdi, yəqin məlumatın var. Orada tanış olduq, dostlaşdıq. Telefonunu çıxart, nömrə deyəcəm, yığ".

"Molniya" gəlib onunla yanaşı oturdu.

-De görüm.

- +994 50...

-Hə, onun nömrəsidir.

-Siz gərək ki, ona “Seyid” deyirsiniz. Soyadımız da birdir. Onda sadəcə “ov” artıqdır.

-Sən bu şəkilləri telefonunda saxlamaqdan qorxmursan?

-Yox, abi. Arxivdədir, heç kim açə bilməz, istəyirsən al, yoxla. Yüz il də əlləşsən açə bilməzsən. Guya sənin telefonunun kodunu kimsə açə bilər?

-Mənim telefonumun kodu-filanı yoxdur. Buyur, bax.

-Abi, mənə yox dəə... İlk baxışdan mənim də telefonum həmişə açıqdır, baxır necə. Seyidə zəng edim, nə deyirsən? Çoxdandır səsinə eşitmirəm. Bilsə ki, bir yerdəyik, çox sevinəcək.

-Yox, olmaz! Hec vəchlə, heç kimlə açıq əlaqəyə girmək olmaz. Bunu qəti olaraq yadında saxla. İndi isə, keçək əsas mətləbə. Hə, sən mənə ifşa elədin, afərin! Daha doğrusu, bizlərdən biri olduğuna inandıra bildin. Əks təqdirdə, sənə bu şəraiti yaratmazdım. Sadəcə aradan götürərdim, bununla da iş bitərdi. Bu, belə. Əgər sən qisas almaq üçün bu riskli addımı atmısansa, deməli, mən də xırda mətləb nəminə gəlməmişəm. Mən daha mühüm tapşırıqlarla bura göndərilmişəm. Elə bilirsən bu soysuzların mənim, xalqımın, ölkəmin sinəsinə vurduğu yaralar səninkindən yüngüldür? Qətiyyənlə belə deyil. Ən əziz adamlarımı, doğmalarımı qətlə yetiriblər, bu qansızlar. İndi daha da aktivləşiblər. Yeni torpaqlar zəbt etmək xülyasına düşüblər. Gecə-gündüz silahlanırlar, yeni döyüşçü korpusları yaradırlar... Bunların hədəfi təkcə Azərbaycan deyil ki, bütün türk dünyasıdır. Məgər Türkiyədə törədilən terror aktlarında bunların əli yoxdur? Diqqət elə, bu bölgədə, eləcə də bir çox başqa ölkələrdə mövcud olan terror qruplaşmalarının demək olar ki, hamısının Kəbusla əlaqələri mövcuddur. Bu nədən xəbər

verir? Hələ Kabusun insan alveri ilə məşğul olduğu, narkotik maddələri istehsal edən müəssisələrinin mövcudluğu faktları da var və sən bunları məndən də yaxşı bilirsən. Tək bir Tıqranı aradan götürməklə iş bitirmi? Bəs bizi qarşıda gözləyən faciələrin qarşısını kim almalıdır? Sən o quduzu öldürdün, onun silahdaşları da səni. Bəs sonra? Sonra necə olacaq? Tıqranlar birmi, onmu, yüzümü?.. Bunlar minlərlədir, qardaş. Bunlarla ağilla, tədbirlə mübarizə aparılmalıdır. Alaqotunu kökündən kəsməsən, o, daha sürətlə inkişaf edəcək.

-Aydındır, qardaş. Dediklərinin hamısı ilə razıyam. Bu yolda sona qədər səninləyəm, anamın ruhuna and içirəm. Yeganə bir xahişim var, Tıqranı yaxalayanda imkan ver onu mən öldürüm, gözlərinin içinə baxa-baxa. Başqa bir arzum yoxdur. İstəyirsən məni manyak hesab elə, ancaq mən belə istəyirəm.

“Molniya” “Olsun,”- dedi və sağ əlini ona tərəf uzatdı:

-Elə isə, gəl təzədən tanış olaq. Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabiti, kapitan Əsgər Əfşarlı.

IV FƏSİL

Kamilə bu gün çox qəşəng görünürdü, çox da şən idi. Çəhrayı rəngli, zolaqlı paltarı ona xüsusi gözəllik verirdi. Paltarına uyğun hündürdaban ayaqqabı geyinmişdi. Cəmilə birinci dəfə idi onu mülki paltarda görürdü.

-Ay qız, canın yanmasın! Mən qadınlığım ilə vuruldum ey sənə, vallah. Nə gözəlsənmiş sən! Maşallah! Olmaya görüşə gedirsən, hə? Torbada pişik var deyəsən.

-Tfu-tfu... pişik-zad yoxdur. Görüşə gedirəm, hə. Ancaq bu sən düşünən görüşdən deyil. Karina gəlib, bir həftəliyə, Şəbnəm

xanımladı. Buna bax,- yaxınlaşıb telefonunu ona uzatdı,- dünən çəkdirmişik.

-Xoş gəlib, səfa gətirib. Hə, qəşəng xanımdır. “Şimşək” ağzının dadını bilir.

-Sən nə danışırısan? O, bizim “Şimşək”in zövqündə deyil- özü mənə deyib.

-Aaz, zarafat edirəm də. Sən də o dəqiqə inandın ey... Həlbət ki, “Şimşək” hara, o hara. Yoxsa qısqandın?

-Eeh, sən Allah...

-O balaca qızıdır? Necə də oxşayır ey özünə.

-Özünə oxşamalıdır da. Mənə oxşamayacaq ki.

-Hə, elədir. Məni də tanış edərsən onunla? Xoşum gəldi onnan.

-Problem yoxdur, şefdən icazə al, gedək. Yerindədir?

-Hə, səni gözləyir, keç içəri.

Kamilə Karina ilə aparılan danışqlar barədə məlumat verəndə polkovnik nəticədən məmnunluğunu bildirdi.

-Demək razılaşdı, hə?

-Elədir, cənab polkovnik.

-Çox gözəl! Afərin sizə! Şəbnəm xanıma da mənim minnətdarlığımı çatdırarsan. Maşallah, patriot xanımdır. Zəmanəmizin Nigarıdır, Həcəridir. Maşallah! Bəs qonaq necə, şəhərimizi bəyəndi?

-Bəyəndi də sözdür? Şəhərimizi də, insanlarımızı da, mətbəximizi də- ürəyi gedir. Yadımdan çıxmışdı, musiqimizi də. Axşam "Çanaqqala" restoranında idik, bir rəqs edirdilər ana-bala, gəl görəsən... Cəfər müəllim, Cəmilə də Karina ilə tanış olmaq istəyir, icazə verərsiz?- Kamilə söhbətin məğzini dəyişdi.

-Ay sizi, şeytan qızlar. Özü utanır deməyə?

-Yox, yəqin özü gəlib icazə istəyəcək, mən sözgəlişi dedim.

Cəmilə qapıda göründü.

-Gəlmək olar, cənab polkovnik.

-Gəl, qızım, gəl,- polkovnik əli ilə də işarə verdi. – İcazə istəməkçün gəlmisənsə, sənın əvəzinə Kamilə icazəni aldı. Mənə bir stəkan pürrengi çay ver və sizə yaxşı yol. Gedin, dincəlin. Ancaq başqa söz-söhbət olmasın, ehtiyac yoxdur. Oldumu?

-Oldu, cənab polkovnik,- Cəmilə otaqdan çıxdı.

"Salam, əzizim Karina. Necəsən, gülüm? İra necədir, böyüyür? Çox darıxıram sizin üçün. Ancaq hələ ki, gəlmək imkanım yoxdur. Bizim işimiz nizam-intizam tələb edir. Yaxşı məvacib verirlər, odur ki, işimi canla-başla yerinə yetirirəm. Hərdən özümü tanıyıram, elə bil heç dəlisov, cıgəl adam

deyiləm. Neylim axı, pul lazımdır da. Özü də çox, lap çox. Səni kraliça kimi saxlamaq üçün hər şey edəcəyəm. Az qalıb, bir qədər də pul toplayıb gedəcəm Artsaxa. Özümlə işçi-filan, nə lazımdır aparacam. Bu yaxınlarda oralarda kütləvi abadlıq işlərinə başlamalıyıq. Köhnə-kühnə nə var hamısını silib-süpürəcəyik. Onda mən də təzə məhəllədə torpaq sahəsi götürəcəm. Böyük, çox böyük bir imarət tikdirəcəm. Səni ora “qəlin” gətirəcəm. İmarətimizdən şərqə, qərbə, cənuba- hər tərəfə geniş yollar çəkdirəcəm. Yəqin düşünürsən ki, hələ də xam xəyallarla yaşayıram. Elə deyil. Burada mən öz həmfikirlərimlə bir yerdəyəm. Biz güclüyük, çox güclüyük. Gündən-günə də güclənirik. Eh!.. Sağlıq olsun! Məni çağırırlar, getməliyəm. Sağlıqla qal, gözəlim! Vaxtın olanda yaz. Axşamlar buralar darıxdırıcı olur, sənin məktubunu oxuyub uyuyaram. Kafe-filana az-az gedirəm. İçib dava salmaqdan ehtiyat edirəm. Yaxşı, getdim, çau...”. O, “göndər” işarəsini “tıklayıb” saytdan çıxdı. Telefonu şalvarının arxa cibinə qoyub söhbətgahdan çıxdı və məşq zalına daxil oldu. Paltardəyişmə otağına girdi. Üstündə “Molniya” yazılan dolaba yaxınlaşdı. Çantasını açıb təzə yuduzdurduğu idman kostyumunu çıxardı, paltarını dəyişib zala daxil oldu. Məşq edənlərin arasında Vaço da var idi. “Molniya”-nı görcək yanına çağırırdı:

-Ara, Moli, gəl bura.

“Molniya” yaxınlaşıb onun bir addımlığında dayandı.

-Komandır, bura nə yazılıb?- dedi və şəhadət barmağını köynəyinin döş hissəsindəki yazının üstü ilə sağdan-sola sürüklədi.

-Oxuya bilmirəm, hansı dildədir?

-Rus dilində. Gözəl bilirsən, çünki, aşağıda öz dilimizdə də tərcüməsi var. "Moli" qadın adıdır. Bunu da yaxşı bilirsən. O ki qaldı zarafata... sən mənim qədər zarafat anlayan ola bilməzsən.

-Doğrudan? O necə ola bilər?

-Dinlə, biləcəksən. Siz də dinləyin, uşaqlar. Beləliklə, okeanda böyük bir gəmi üzür. Kiçik bir qayıq qabaqdan ona yaxınlaşıb deyir: Podvinsya.

-Nə deyir?

-Podvinsya. Rus dilindədir, kinodan götürmüşəm bu lətifəni. Gəmi bilirsiniz nə edir?

-Nə edir?- yenə Vaço soruşdu.

"Molniya" yumruqlarını qoşalayıb onu sinəsindən geri itələdi, cəld də qollarından tutub yığılmağa qoymadı.

-Gürcü lətifəsidir... Mənim adım Arşak Karayandır, təxəllüsüm isə "Molniya".

Vaço donub qalmışdı. Tabeçiliyində olanların qarşısında təhqiramiz bir duruma düşmüşdü. Gözləri intiqam hissi ilə parlayırdı. Ancaq "Molniya"dan qorxduğu açıqca hiss olunurdu.

-Komandır, bu bir zarafatdır. Sən bir zarafat elədin, mən də birini- iş bitdi. Mən hər zaman sənin sərəncamındayam. Sənə sadıq əsgər olacağıma söz verirəm. Ver əlini, barışaq.

Vaço qeyri-adi olaraq sağ əlini irəli uzatdı. “Molniya” onu necə ağır duruma salmışdısa, elə də çıxardı. Qucaqlaşdılar.

-Komandır, sənə sədaqətimi sübut edəcəm, görəcəksən.

-Yaxşı, olanları unudaq. Səni Nona axtarır, get yanına. Sonra daha vacib işlərimiz olacaq.

-Baş üstə, komandır.

-Olmaz ki, sənə “Şimşək”? Dilimiz yatmır ey o ada.- Kürd ona göz vuraraq soruşdu.

-Olar, kim dedi ki, olmaz?

-Olsun Şimşək. Sənə Kürd deyirlər, mənə Vaço, bu igid da Şimşək olsun. Məsələ bitdi. Hamı eşitdi? Şimşək, daha yubanma, Nona gözləyir.

Nonanın ofisi üçüncü mərtəbədə idi, əgər buna “ofis” demək olardısı- əsl hərəmxana idi. Bircə fərqi vardı: bura müştərilər buraxılmırdı. Fahişələr özləri müştərilərin yanına gedirdilər. Bunun üçün xüsusi avtomobillər də ayrılmışdı.

Kabinet dəhlizin başında idi, sonra isə otaq-nömrələr başlayırdı. Şimşək kabinetə daxil olub ədəb-ərkanla salam verdi. Nona onu görcək ayağa qalxdı, Şimşəyə yaxınlaşdı.

-Əsl cəngavərsən, deyilənlər doğru imiş. Deyəsən, mən Kabusa xəyanət eləməli olacam. Bəh-bəh-bəh... Boy, qamət, əzələlər... mmm... Gəl görüm, xalanın qucağına...

Onun üstündən gələn ətrin qoxusu adamın burnunu qıcıqlandırır. Orta boylu, orta bədənli, orta yaşlı bu qadın sir-sifətini o qədər malalamışdı ki, adamdan çox manikənə oxşayırdı. Yarımçılpaq şəffaf paltarının altından iri, sallaq döşləri aydın görünürdü. “Döz, Əsgər, sənə hələ bu gördüklərin də azdır,” - Şimşək özünü qınadı. Nonanı qucaqları arasına aldı, yüngülcə özünə sıxıb tərif yağıdırmağa başladı:

-Sən mənim gecə xəyallarımın kraliçası imişsən ki. Sənin uğrunda Kabusun qəzəbinə tuş gəlmək mənim üçün şərəf olar. Bir anlıq səadət və ölüm!.. Necə də romantik bir sonluq...

-Yaxşı görək. Qoca şeytanın başı siyasi işlərə elə qarışıb ki, mənı həftələrlə yada salmır. Mən də ki... öz həyatımı yaşamaı deyiləm bəyəm? Özü gözəl bilir hər şeyi və mənim sərbəstliyimə mane olmur.

-Həttə belə? Heç inana bilmirəm. Belə gözəli darıxmağa qoymaq olar?

-Kim deyir ki, darıxıram? Eh... Gəl əyləş divanda, mənim yanımda. Nə içəcəksən- Çay, kofe, konyak?

Keçib əyləşdilər. Şimşək kofe istədi. Cavan, sarışın bir qız kofe gətirdi. Keçib Şimşəyin o biri tərəfində əyləşdi. “Xəyallar qəhrəmanı” bumu? Tərifə layiqdir. Nonacan, bu gecəliyə bunu ver mənə”. Erməni dillində elə də sərrast danışa bilmirdi.

-Olmaz Marinka, olmaz. Get hazırlaş, bir azdan səni dəniz səyahətinə aparacaqlar.

Qız incək şəkildə nazlana-nazlana getdi. Arada çevrilib Şimşəyə göz vurmağı da unutmadı.

-Kofeni iç, mən də söyləyim səni niyə çağırmışam... Bizim belə fəralərimiz çox olur,-indicə kabinetini tərk edən qıza işarə etdi. – Bəzən, görürsən ki, çətinliklərimiz olur. Dil çətinliyi. Bəzən də elələri gəlir ki, həm dil çətinliyimiz olur, həm də onları əhliləşdirmək çətinliyi. Gec-tez yola gəlirlər. Amma yenə də... İndi bizim üç dənə cücəmiz var. Qiymətli cücələrdi, Rusiyadan seçib göndəriblər. Öz dillərində qışqırıb zəhləmizi tökürlər. Bizim də dil bilənimiz yoxa çıxıb. Dünəndən axtarıyıq, tapılmır. Əyyaşın biridir, içib haradasa tirlənib. Bəlkə də gəbərib, xəbərimiz yoxdur. Sən keç onların nömrəsinə, tanış ol, söhbət elə. Hansını ram edə bilsən, gecə apar sal döşəyinə- bu öz yerində. Onlara anlat ki, bu yaxında göndərəcəm onları iş yerinə. Sabah apararsan onları Karenin təlim düşərgəsinə, özünə də tapşırırsan ki, diqqətli olsun. Burada bizim işlərə mane olurlar, onların burada olması o biri qızlara pis təsir edir.

-İş yerinə? Hara?

-Hə də, bu adla gətirmişik də onları. Qələt eləyirlər ey, danışqlar gedir, satacam onları baha qiymətə. Gedərlər, təzə sahibləri ilə necə dil taparlar, özləri bilər. Mənimki ora qədərdir-satdım, qurtardı. Di gedək səni salım onların yanına. Amma ehtiyatlı il, başına iş-zad gətirərlər,- sırtıqcasına hırıldadı.

“İlahi, bu da özünə qadın deyir. Döz, Əsgər, çalış dəli olma!”- düşündü o.

-Qızlar, xilaskarınız gəldi,- Şimşək özünü bacardıqca şən göstərməyə çalışaraq “7” nömrəli otağa daxil oldu,- gələn yanıma,- deyib qarşısına çıxan birinci çarpayıda əyləşdi.

Qızlar ona tərs-tərs baxıb bir qədər də uzağa, axırıncı çarpayıya tərəf getdilər. Onlardan biri, arıq, mavi gözlü olan cavab verdi:

-Cəhənnəm ol. Xilaskara bax. Bizim pasportlarımızı, pullarımızı verin, buraxın gedək.

-Yoooo, bu elə də asan iş deyil. Ancaq mən çalışaram, inanın. Əvvəlcə gəlin tanış olaq. Kimsiniz, hardan gəlmisiniz, burada nə işiniz var? – hamısını söyləyin mənə. Gəlin yaxına, mən adamyeyən deyiləm.

-İndiyə kimi burada kimə rast gəlmişik, hamısı adamyeyənə oxşayır. Sən də onların biri. Bəs rus dilini harada öyrənmişən belə? Çox səlist danışrsan.

-Mən rusiyalıyam, qızcığaz. Bəs siz haralısınız?

-Krimdan. Bizi işə düzəltmək adı ilə aldadıb gətiriblər,- bu dəfə sarışın, cins şalvarlı qız cavab verdi. Rusiya Krimı işğal eləyəndən sonra Krimda yaşamaq çox çətinləşib. Həm madiyyət cəhətdən, həm də ki...-sözünün ardını gətirə bilmədi, qəhərləndi.

-Niyə demirsən ki, tatar olduğumuz üçün bizi təqib edirlər?- Üçüncü, buruqsacılı qız söhbətə qarışdı,- Onsuz da, bizə olan olub. Öldürəcəklər, cəhənnəmə ki. Belə yaşamaqdansa, ölmək sərfəlidir. Bilirəm, sizin də tatarlardan zəhləniz gedir. Öldürün bizi, canımız qurtarsın.

Şimşək çaşıb qalmışdı. Belə halla rastlaşacağını heç vaxt ağlına gətirməzdi. Nona bu qızların milliyyəti barədə ona heç nə deməmişdi.

-Pasportlarınızda tatar olduğunuz yazılıb?

-Əlbəttə. Nə yazılasıdır ki?

-Bunlar deyəsən bu fakta fikir verməyiblər. Ya da oxuya bilməyiblər. Siz çalışın hissələrinizə sahib olasınız. Mən də baxım görüm nə edə bilərəm.- Şimşək özü hirsini güclə boğurdu. Bu qızlara necə kömək eləsin? Şeyxin məsləhətlərinə ciddi ehtiyac duyulurdu. Həm də Mərkəzdən icazə almadan bu işə baş qoşmaq özbaşınalıq anlamına gəlirdi.

-Başımızın altına yastıq qoyma, nə edəcəksiniz, tez edin,- yenə arıq qız dilləndi.

-Yemək verirlər sizə?- mövzunu dəyişmək, indiki vəziyyətdən çıxış yolunu bunda gördü.

-Sizin heç nəyiniz bizə lazım deyil,- yenə arıq qız.

-Ay qız, hamının əvəzinə danışma. "Salam aleykum, necesen, yaxşısan?"- analdın?

Qızlar təəccüblə ona baxdılar.

-Nə baxırsınız? Mənim tatar dostlarım çoxdur. Əsgərlikdə dostlaşmışıq. Ancaq bu sirr olaraq qalmalıdır. Razılaşdıq?

Deyəsən bu fənn işlədi. Hərçənd riskli hərəkət idi.

-Gəlin belə danışaq. Siz yeməkdən imtina etməyi dayandırın, özünüzü bir az toxdadın, mən də variant fikirləşim. Əgər mən deyənə qulaq assanız, bunu mənim qələbəm kimi dəyərləndirəcəklər. Hələlik sizdən ancaq bu tələb olunur- təmkinli olmaq, mənə güvənmək. Hadisələrin sonrakı inkişafına

mənim də müdaxilə etmək imkanım yaranacaq. İlk olaraq məlumat verim ki, sabah sizi buradan uzaqlaşdıracam. Yolumuz uzun olcaq, bütün suallarınızı saxlayın sabaha. Danışdıq?

Qızlar cavab verməsələr də, bunun yeganə variant olduğunu anladıklarını hiss etmək heç də çətin deyildi.

-Məni burada hamı Şimşək deyə çağırır, rus dilinə tərcümədə "Molniya". Mavi gözlü gözəl, sənin adın nədir?

-Diliya. O sarışın qız Amina, o biri isə Ofeliyadır. Bəs sənin əsl adın nədir?

-Adım nəyinə lazımdır? Əsl adımlı biləndə bu sizin üçün yaxşı mənada böyük sürpriz olacaq. Hələlik isə "Molniya" deyə çağırırsanız kifayətdir,- Şimşək mövzunun bitdiyini anlatmağa çalışdı. Diliya daha sual vermədi.

Şimşək bilirdi ki, Nona kamera ilə onları izləyir. Qələbəsini nümayiş etdirmək üçün gülümsəyərək qızlara müraciət elədi:

-Məni qapıyadək ötürmək istəmirsiniz?

Qızlar ona yaxınlaşdılar. Şimşək hər üçü ilə əl görüşüb otaqdan çıxdı.

Kabinetin açıq qapısına söykənərək Şimşəyi gözləyən Nona onun yaxınlaşmasını gözləmədən səbrsizlik etdi:

-Hə, igidim, neyləyə bildin?

-Onları aldatdım. Dedim, səbirli olun, sizə kömək etməyə çalışacam.- Şimşək də gələ-gələ cavab verdi.

-Aldatmaq niyə, kömək elə də. Sənin dostun var ey, Şeyx. Eşitdiyimə görə onun yaxşı imkanlı tanışları var. Onunla danış, sataq bunları. Sənə də xeyir, mənə də.

-Nə danışırısan, Kabusun qəzəbinə tuş gəlir?- Şimşək etiraz etdi, əslində isə bunun yaxşı fürsət olduğunu anlayırdı.

-Kabusun başı qarışıb öz işlərinə, mənim sahəm onunçün maraqlı deyil. Onu pul maraqlandırır, dedi Nona və artıq qarşısında olan Şimşəyin əlindən tutub kabinetinə tərəf çəkdi. – Gəl bura, qapını ört. Bax belə. Vaxtın olanda gəl yanıma, məndən xeyir görərsən. Sənə qəşəng qızlarımdan verərəm... Kömək elə təzələrini tapaq, həm özün kef elə, həm də ki, pul qazanaq. Balam, bu da biznesdir də.

-Olsun, nə deyirəm ki. Mən əvvəllər bu işlə də məşğul olmuşam. Rusiyada tanışlarım var. Bilirsən də, rus qızları... mmm... onlar ayrı aləmdir...

-Bilirəm, bilirəm. Qarış bu məsələyə. Yoxsa ki, bu Mkrtiç it oğlu hər dəfə başıma iş açır. Onu bu dəfə pulsız yola saldım, gətirdiyi qızlara bax. Əvvəlkilər adam kimi sözə baxırlar, “işləyirlər”...

Şimşək bir qədər fikirləşib cavab verdi:

-Yaxşı, çalışaram. Ancaq əvvəlcə Kabusdan icazə almaq lazım olacaq.

-Kabus özü səni məsləhət gördü, ona görə buradasan da. Guya bir dil bilən tapa bilməzdim? Giriş bu biznesə. Lazım gəlsə, özün gedərsən Pusiya, Ukrayna, Gürcüstana... Sabah tez gəl, mən artıq Karenə tapşırıram ki, bunlar üçün otaq hazırlasın. Özünə köməkçi də götür, hər ehtimala qarşı. Yollar təhlükəlidir.

V FƏSİL

Şeyx çox qayğılı görünürdü. Kabusun gördüyü işlər barədə məlumatı artıqca, ona olan nifrəti daha da artırdı. İndi də bu qızların məsələsi.

-Deyirsən, onları xilas etmək lazımdır? Mən razı, amma necə? Kim bunlar üçün bu qədər pul verib deyər ki, gedin evinizə? Səfirliyə məlumat versək, ifşa olunarıq. Qaş düzəldən yerdə, vurub göz çıxardarıq. Başqa bir plan cızmalıyıq. Mərkəzə demisən?

-Hələ yox, fikirləşdim ki, əvvəlcə sizinlə məsləhətləşim,- Şimşək cavab verdi.- Düşünürdüm ki, bəlkə onları özümüz alağ. Deyərdik ki, imkanlı biri ilə sövdələşdik, satdıq. Ancaq buna imkan qalmadı, dünən qızları Muradla aparıb bunların şimaldakı "yuvalarından" birinə təhvil verdik. Yeri gəlmişkən, o "yuvalara" cəlb olunan muzdlulara, hansılar ki, Qarabağa, bizim orduya qarşı döyüşə aparacaqlar, PKK-YPQ komandirləri təlim keçirlər.

-Hə, bu barədə məlumatım var. Qızları oraya niyə apardınız ki?

-İraqın şimalında, PKK-nın nəzarətində olan ərazidə fəaliyyət göstərən bir quldur dəstəsi var. Başçıları Qatır Abdullah Salah adlı birisidir. Onunla danışıqlar aparırlar. Belə işləri olanda həmişə ona müraciət edirlər. Abdullah belə qızları kimə satır, onların sonrakı taleyi necə olur, bilən yoxdur.

-Yolda bir problem yaşamadınız ki?

-Yox, xocam. Nona mənə Kabusa məxsus bir vizit kartı vermişdi. İki yerdə PKK-YPQ nəzarətçiləri ilə rastlaşdıq, vizit kartını yoxlayıb buraxdılar. Həm də axı Kürd mənimlə idi. Bu kartda məxsusi kod var, ancaq özləri bilir. Nona bunu mənə verəndə xəbərdar eləmişdi ki, sürətini çıxarmağa cəhd eləsək, ifşa olunarıq.

-Belə de... Ver bir baxım. Əlinin oxuya bilmədiyi kod yoxdur.

Şeyx karta baxa-baxa Əliyə zəng elədi:

– Əlican, gəl otağıma.

Əli Savalan Suriyada yaşayan türkmənlərdən idi, Şeyxin sağ əli hesab olunurdu. Ancaq mövcud vəziyyəti nəzərə alaraq onu da hamıya ərəb kimi təqdim edirdilər. Hərçənd məlum hadisələrdən sonra yerli türkmənlərin böyük əksəriyyəti ölkəni tərk etmək məcburiyyətində qalmışdı, Əli isə, özünün dediyi kimi, “ikinci Vətəmindən” getməmişdi, şeyxin himayəsinə sığınmışdı. “Əsl Vətənim Azərbaycanın Qazax bölgəsidir,- deyirdi.- Ulu babalarım orada yaşayıb. Bir köküm Yasamal dağı, bir köküm Savalandır. Babam Nəsimi burada dəfn olunub, mən getsəm, onun məzarını kim ziyarət edər?!”-deyirdi.

Əli otağa girəndə Şimşək ayağa qalxdı, qucaqlaşib görüşdülər. Şeyx kartı Əliyə verdi.

-Apar bunu yoxla, gör nə gizli kod var bunda. Şəklini köçür kompüterə, lazım olsa sürətini hazırlayarsan.

Sonra nə fikirləşdisə, əlavə elədi:

- Ehtiyatlı ol, kartın oxunduğu barədə onlara məlumat gədə bilər.

-Arxayın olun, xocam. Belə məxfi kodu olan kartları çox görmüşəm.

Əli otaqdan çıxdı:

-Xocam, bir fikrim var,- Şimşək davam elədi,- Nona mənə Mkrtiç barədə danışdı, aralarında iğtişaş yaranıb. Bu fürsətdən istifadə etmək olar. Biz qızları danışiq üzrə satmağa aparanda, ya da satıb pulla qayıdanda Mkrtiç qabağımızı kəsər...

-Onun bu işə cəsarəti çatmaz, ikincisi də, qabağınızı kəsib sizi öldürməlidir, budur sənin planın?

-Yox, əvvəlcə biz özümüz onu aradan götürməliyik. Qabağımızı kəsənlər isə bizim adamlar olmalıdır...

-Hmm... bu bir az ağıma batır. Yaxşı, detalları sonra fikirləşərik, de görüm, daha nə yeniliklər var?

-Kabus öz gəmisi ilə Qarabağa göndərmək üçün Fransadan yeni, öldürücü silahlar gətirməyi planlaşdırır. Bu yaxınlarda Parisə gedəcək, mənə də özü ilə aparacaq. Orada həm Parisdəki erməni terror qruplarının rəhbərləri, həm də ki, Fransa'nın bir sıra səlahiyyətli dövlət adamları ilə görüşləri olacaq. Ötən ay silahları Gürcüstan vasitəsilə Ermənistanə ötürmək cəhdi baş tutmadığı üçün istiqaməti dəyişmək qərarına gəliblər.

Əslində Gürcüstanla Ermənistan arasında dövlət səviyyəsində aparılan danışıqlar nəticəsində razılaşma əldə olunmuşdu. Guya, gəmidə yeni istehsal müəssisəsinin avadanlıqları olacaqdı. Bu barədə vaxtında Mərkəzə məlumat verilmiş, Türkiyə hökuməti işə qarışmalı olmuşdu. Gəmi Qara dənizin Türkiyəyə aid olan sularında saxlanılmışdı. Narkotik malların olması şübhəsi ilə yoxlama aparanda silahlar aşkarlanmışdı... Şimşək də məhz buna eyham edirdi.

-Yaxşı, bəs digər istiqamət hansı olacaq?- Şeyx narahatlığını biruzə verərək soruşdu.

-Digər bir istiqamət isə, yükün Aralıq dənizi vasitəsilə daşınmasıdır. Ola bilsin ki, daha sonra Suriya- İraq- İran marşrutu ilə. Maliyyə baxımından bu variant o qədər də əlverişli deyil. Üçüncü istiqamət, Hindistan-İran marşrutu ilə...

-Demək ki, Hindistan da Ermənistana silah göndərir?

-Təəccüblü də olsa, belədir. Yəni, bu istiqamətdə də işlər görülür.

-Ay aman, bu haylar nə qədər şərəfsizdirlər? Bir yandan guya sülh danışıqları aparır, o biri yandan da dünyanın hər yerindən silah-sursat daşıyırlar.

-Təəssüf ki, belədir, xocam. Hələ Rusiya...

-Bilirəm, oğlum, bilirəm. Rusiya illərdir ki, onlara silah-sursat göndərir, məlumatım var... Bax, bu ciddi işdir. Bizim məşğul olacağımız işlər bunlardır. Yoxsa ki, ay aman, qızları xilas etmək lazımdır... Mən etiraz eləmirəm, o da vacib məsələdir. Ancaq

əsas fəaliyyətimizə xələl gətirməmək şərti ilə. İndi mənə Kürdlə münasibətin barədə məlumat ver, işlər necədir?

-Murad qardaşla bütün məsələləri çözüb nizama salmışıq. Çalışırıq ki, dığaların arasında olanda az ünsiyyətdə olaq. Görüşəndə də ancaq iş barədə danışırıq. Hərdən gizli görüşlərimiz olur. Qızları aparanda onun kürd dilini bilməsi işləri xeyli asanlaşdırdı.

-Hə, belə lazımdır, ehtiyatlı olun. O qızlar barədə fikirləşərik. Onlar da bizim balalarımızdı. Ehtiyac üzündən bunların tələsinə düşüblər. Mərkəzlə özüm danışaram. Çox qayğılı görünürsən, səni narahat edən başqa nə var?

-Xocam, yolumuz Hələb şəhərinin yaxınlığından keçirdi. Nələr gördüm? Şəhərin bir hissəsi xarabalığa çevrilib...

-Xarabalığa çeviriblər, oğlum. Rus bombardmançı təyyarələri... Eh, sən hələ nə görmüsən? Əhalinin böyük bir hissəsi Türkiyəyə pənah aparıb, altı milyona yaxın... Əksəriyyəti də bizim qan qardaşlarımız- türkmənlər... Altı yüz mindən artıq dinc əhalini qanına qəltan ediblər bu qansızlar. Əksəriyyəti də bizimkilər... Sən hələ nə görmüsən?.. Ölkəni didib-parçalayıblar...

-Bu ölkədə nə qədər terrorçu, nə qədər qaniçən var, xocam? İran bir tərəfdən, Rusiya bir tərəfdən, qərb ölkələri bir tərəfdən? Ermənilər də at oynadırlar burada...Nə istəyirlər bu ölkədən?

-Bu qüvvələrin əksəriyyəti bizə qarşı, qocaman ulu türk dünyasına qarşıdır, oğlum. Açıq savaşa cəsarətləri çatmır, beləcə, birləşib bu buyruq qulu olan terrorçuların vasitəsilə bizi parçalamağa, birliyimizi pozmağa çalışırlar. Əsrlərdir belədir,

belə də olacaq. Biz mübarizəmizi davam etdirməyə məcburuq. Yoxsa ki, sənin burada nə itin azmışdı...

Əli otağa daxil oldu.

-Hər şey qaydasındadır. Adi kartdır, sadəcə ara qatında "Kabus" yazılıb, lazer şüası ilə oxunur. Sürətini köçürdüm, buyur əslini,- kartı Şimşəyə verdi.

- Yaxşı, oğlum, Allah amanında! Get, dincəl.

Gecəniz xeyrə qalsın, xocam!

-Xeyir apar, oğlum!

"Ana! Əziz anam, əvəz olunmaz anam, əzabkeş anam! Bağışla məni! Sənin qulluğunda dura bilmirəm, qayğını çəkə bilmirəm... Yavaş-yavaş saçlarına da dən düşür... Sənə bir gəlin sevinci yaşada bilmirəm... Bağışla məni, ana! Vallah, işlərim o qədərdir ki... Həm də ki, xidmətdəyəm axı. Bilirəm, düşünürsən ki, texnologiyanın bu qədər inkişaf etdiyi bir zamanda sənə hərdənbir video-zəng də eləmirəm. Haqlısan, eləmirəm. Ancaq hər axşam, hər gecə, özümlə tək qalanda səninlə danışırım. Elə indiki kimi: üz-üzə, göz-gözə... Sənin bişirdiyin o dadlı xörəklərdən yeyə-yeyə, tərif eləyə-eləyə. Bilirsən necə burnumun ucu göynəyir o xörəklərdən ötrü? Yadıma düşəndə ağzım sulanır. Neylim ey, hələ də uşağam da. Allah Şeyxin canına dəyməsin, mənə ata qayğısı göstərir. Oteldəki yeməxananın aşpazına tapşırıb ki, özü oldu-olmadı, mənə həmişə bizim yeməklərdən bişirsin. Yoxsa ki, bu dığaların yediyi iylənmiş donuz ətindən hazırlanmış xörəklərlə kifayətlənməli olardım. Əlacsızlıqdan yeyirəm o xörəkləri- belə lazımdır. Yaxşı ki, ərəblər donuz əti yemirlər... Guya yemirlər, elələri var ki,

lazım gəlsə, It əti də yeyər. Ancaq ədalət xatirinə, əksəriyyəti yemir. Burada ərzaq tez xarab olur, isti iqlim hökm sürür də burada. Heç bizdə olan tərəvəzlərdən, meyvələrdən də yoxdur burada. Allah Şeyxin ölənlərinə rəhmət eləsin!.. Eh, nə yapışıbmışam ey bu yeməklərdən? İndi məgər qarın davası vaxtıdır?... Ana, qurban sənə. O qız var ey, hər ay sənə mənim maaşımı gətirən qız, xoşuna gəlir? Ondan sənə gəlin olar, necə düşünsən? Ona tapşırıbmışam ki, pulu sənə əlbəəl versin, hər ay. Karta köçürmə, filan söhbəti olmasın. Guya, sənə belə şeylərdən başın çıxmır. Ana, özü də bilir ey, yalan deyirəm. Elə birinci xahişimdə məmnuniyyətlə razılıq verdi. Hə... mən axı ona tez-tez sevgi məktubu da yazıram. Guya da, sevgi məktubu... Guya, Rusiyadakı sevgilimə yazıram. Belə lazımdır, özün başa düşürsən... Mən, ömrümdə bir kəlmə də belə sözlər yazmayan adam, elə şeylər uydurub yazıram ki, özüm də heyran qalıram. Ana, bilirsən necə yazıram? Bax, bir anlığa gözlərimi yumub onu təsəvvür edirəm. Sözlər düzülür ey, muncuq kimi. Yoxsa ki, ömrümdə heç görmədiyim, bir kəlmə də kəsmədiyim qıza belə sözlər yaza bilərdim?.. O da yəqin mənim kimi edir, məktubu o qədər şirin olur ki, təkrar-təkrar oxumaqdan yorulmuram... Kimdir ey, gecənin bu vaxtı zəng edən? Anamla rahat danışmağa da qoymurlar. Bağışla, anacan, gərək cavab verəm. Gecən xeyrə qalsın, mənim mehriban, qüvvətli, qüdrətli anam! Əllərindən öpürəm!"

-Ara, yatmısan?- Vaçaqan idi, adətən sərxoş olanda gecələr zəng edib zəhlətökənlik edirdi.

-Gecənin bu vaxtı yatarlar da,- özünü yuxulu kimi göstərdi,- vacib iş var?

-Ara, var da. Sabah gecikmə ha...

-Qızları deyirsən? Aparmalıyıq da, yadımdadır. Arxayın ol, vaxtında gələcəm.

-Ara, ara... gəl vuraq. Yerevandan əla konyak göndəriblər. Ara... eh... sən vuran deyilsən ki...

-Yox, vuran deyiləm, gecən xeyrə qalsın.

-Ara... ara... Molni-ya... Şim-şək... eh... ağzının dadını bilmirsən... yaxşı... yat...

Rastına ilk çıxan Murad oldu. Söhbətgahın qarşısında var-gəl edirdi. Çox gərgin idi. Şimşəyi görcək ətrafa nəzər salıb söhbətgaha girdi.

-Nə olub, qardaş? Niyə belə gərginsən?- onun ardınca söhbətgaha daxil olan Şimşək astadan soruşdu.

-Bu gecə yenə iki yeniyetmənin meyitini aparıb basdırdıq. Abi, gözümün qarşısında balta ilə doğradılar onları. Daxili orqanlarını çıxarmışdılar. Biri hələ sağ idi...- kövrəldi. Araya bir neçə saniyəlik sükut çökdü. – Bunlar insan deyillər, abi...

-Özünü ələ al. Plan hazırlayırıq, hələ zamanı gəlməyib. Sən çalış, imkan tapan kimi, mikropartlayıcıları lazımi yerlərə quraşdır. Danışdığımız kimi, zirzəmidəki qaranlıq, şübhə yaratmayan yerlərdən başla. Saxlama kameralarının, narkotik hazırlanan laboratorianın ən gizli yerlərində. Sonra qalxarıq yuxarılara. Tələsmək lazım deyil, vaxtımız çoxdur. Biz yarım saatdan sonra yola düşməliyik, qızları təzə sahiblərinə təhvil verməyə aparacağıq. Şimal marşrutu üzrə , YPQ, PKK terror qruplarının nəzarətində olan yollarla hərəkət edəcəyik, bu ən təhlükəsiz marşrutdur.

-Kabusa məxsus olan avtomobilləri uzaqdan tanıyırlar, dövlət qeydiyyat nişanındakı “K 69” kodu bu bölgədə savaş aparan bütün terror qruplaşmalarına bəllidir. Bunlara hər yerdə yaşıl işıq yandırılır.

-Bilirəm, məlumatlıyam. Ancaq uzaqdan atılan mərminin o kodu tanıması mütləq deyil.

-Heç zarafatından qalmırsan, abi. Ancaq mən heç cürə unuda bilmirəm bu gecəki səhnəni. Gün ərzində 12-13 saat zəhərli havanı uda-uda gərgin şəraitdə işlə, sonra da sənin daxili orqanlarını çıxarıb, özünü də vəhşicəsinə balta ilə, sağ ikən doğrayıb kislərə yığsınlar...

-Yaxşı, toxta bir az. Ağlayıb-sızlamaq vaxtı deyil, uzaqlaş buradan. Şeyxlə əlaqəni kəsmə. Lazım gəlsə “B” planını işə salacağıq.

-Düşünürsən ki, biz qızları düşərgəyə apararkən danışqlarımızı...

-Yox, belə olsaydı, çoxdan bizi çək-çevirə salardılar. Bilirsən ki, bu Vaço it oğlu hələ də məni rəhbərliyə qışqanır. Hər şey ola bilər.

-Özünü qoru, abi. Allah sənə yadımçı olsun, amin!

-Amin, qardaş!

Qara rəngli “Range Rover” markalı avtomobil artıq hazır idi. Vaxtı ilə Şimşəyi bu məkana gətirən həmin avtomobil... Təkcə Vaçaqan yox idi. Şimşək nəzarətçini onun ardınca göndərdi. Yəqin dördüncü mətrəbədəki dincəlmə otağında

yatırdı. O, çox vaxt sərxoş olanda belə edirdi. Əslində evinə tələsməyə bir lüzum da yox idi, tək yaşayırdı. Kabusun da, onun da ailəsi Belçikada yaşayırdı.

Şimal bölgəsində, dağların arasında yerləşən təlim düşərgəsinə çatanda artıq hava qaralırdı. Bir neçə saat burada dincəlib, qızları götürüb gecə ikən yollarına davam edəcəkdilər. Onları “komendant” özü qarşıladı.

Şam yeməyi üstü çadırla örtülmüş söhbətqahda təşkil olunmuşdu. Qızları da gətirmişdilər. Onlar sakitcə, ancaq qəzəblə ətrafdakılara baxırdılar. Nəhayət, Vaçaqan onlara işarə ilə Şimşəyə: “Ara, bu qızları başa sal, yemək yesinlər. De ki, hay-küy salsalar, onları baqaja basıb aparacam”, - deyə göstəriş verdi.

Şimşək stulunu götürüb rəndələnmemiş taxta parçalarından düzəldilmiş stolun qızlar oturan tərəfinə keçdi, əyləşdi. Üzünü ariq qıza tərəf çevirib aramla söhbətə başladı:

-Diliya, mənə diqqətlə qulaq as. Mənim sizə nə söz verdiyim çox dəqiq yadımdadır. Artıq həmin məqam yaxınlaşır. Sus, cavab vermə, ardına qulaq as. Mənə heç bir sual verməyin. Sadəcə və sadəcə heç nəyə təşəbbüs göstərməyin, bu sizin yaşamağınızın qarantıdır. Sakitcə yeməyinizi yeyin, dincəlin. Yola düşəndə əllərinizi bağlamalı olacağıq. İzah edə bildim?

-Hər şey aydındır. Əllərimizi bağlamağa nə ehtiyac var, bu vəhşilərin əlindən hara qaçacağıq ki?!- deyə Diliya cavab verdi. O biri qızların da “itətkar” durumda olmaları vəziyyətə nəzarətin qənaətbəxş olduğu anlamı yaradırdı. Bu Vaçaqanı qane edirdi.

-Ara, Karen, Kötük haradadır, gözümə dəymir? Çağır bura.-
Vaçaqan göstəriş verdi. Tezliklə Camal söhbətəgaha daxil oldu, qonaqlarla əl görüşdü və sakitcə dayandı. Vaçaqan yenə tikanlı sözlərlə onu sancmağa başladı:

-Ay Kötük, sən buradakı cavanlarla ayaqlaşa bilirsən? Elə kötüksən ki, kötük. Ha, ha,ha...

-Otur, bizimlə yemək ye,- deyə Şimşək gərginliyi aradan qaldırmağa çalışdı, Camalı süfrəyə dəvət elədi. Camal oturmadı, ac olmadığını söylədi. Bir azdan dincəlmək üçün ayrılmış otağa tərəf yollandılar. Şimşək Camalın vəziyyəti ilə maraqlandı. Narazı olduğunu anlamaq o qədər də çətin deyildi, hərçənd Camal bunu biruzə verməməyə çalışırdı.

-Hər şey qaydasındadır, -Karen cəld söhbətə qarışdı. -Dünən təzə partiya “Kalaşnikov” avtomatları almış, öyrənilir. Camal da yaxşı nəticələr göstərir, bu gün iki ədəd daraq boşaldıb.

-Belə israfçılıq etməyin, ay Karen. Ara, iki dənə avtomat darağı altmış nəfər türkün canı deməkdir ey, başa düşürsən?- Vaçaqan sözləri qəh-qəhə çəkərək elə tərzdə dedi ki, hamı ona qoşuldu. Şimşək gözaltı ətrafdakıları süzdü- qızlar heç nə anlamadıqları səbəbindən sakitcə oturmuş, Camal isə həyəcəndənmi, hirsdənmi, pörtmüşdü.

Görüş yerinə günorta çatdılar. Onları İraq dövlətinin nömrə nişanı olan ağ rəngli “pikap” gözləyirdi. Çiyinlərində avtomat silahı olan iki nəfər “K 69”-dan iki-üç addım qabaqda dayanmış Vaçaqana yaxınlaşdı. Onlardan biri, əlində “diplomat” çanta olan bir addım da qabağa gəldi:

-Kabusa Qatır Abdullah Salahdan salamlar gətirmişik,- deyər çantaya işarə elədi. Vaçaqan da öz növbəsində Şimşəyin müşayiəti ilə artıq yaxınlaşmaqda olan qızları göstərdi:

-Kabus çox şad olacaq. Bizdə sizin Qatıra Kabusdan hədiyyə olaraq üç dənə ağ göyərçin gətirmişik.

Mübadilə qısa müddətdə başa çatdı. Şimşəkgil gəldikləri yolla geri döndülər. Yenə təlim düşərgəsində bir qədər dincəlib yollarını davam etdirdilər. Yola düşməzdən əvvəl Şimşək imkan tapıb Camalla da görüşə bildi.

Helikopterə minənə qədər qızlar susur, onları təhvil alanlar isə hərdən öz aralarında qızların sona qədər anlamadığı dildə astadan nə barədəsə danışrdılar. Təbii ki, bu qızları daha da həyəcanlandırırdı. Hərçənd ki, sözlərin əksəriyyəti onlara doğma gəlirdi. Əgər astadan danışmasaydılar, bəlkə də qızlar çox şeyi anlayardılar. Helikopterə minərkən oğlanlardan biri qızlara tərəf çevrilib rus dilində: "Türkiyə Cümhuriyyətinə xoş gəlmisiniz, xanımlar!"- dedi. Helikopterdə qolları qandallanmış, əhatələrindəkilərə qəzəblə baxan daha iki nəfər var idi...

Artıq qaranlıq düşürdü, şəhərə çatmağa az qalmışdılar. Qabaqda boz rəngli bir "pikap" irəliləyirdi. Nə qarşıda, nə də arxada digər bir nəqliyyat vasitəsi gözə dəymirdi. "Pikap" yolun daralan hissəsində, körpünün çıxışında qəflətən dayandı. Başlarında çalma, üzlərində maska və əllərində avtomat olan üç nəfər maşından düşüb silahı Şimşəkgilin üstünə tuşladılar. Şimşək məcburən avtomobili saxladı. Bu gözlənilməz hadisədən qəzəblənmiş Vaçaqan maşından düşüb onlara tərəf yeridi: "Dəli olmusunuz?"- deyər qışqırdı.

-Dəli sizsiniz ki, mənim haqqıma girirsiniz. Çantanı ver.- Üç nəfərdən biri qabağa çıxdı- Elə bilirsən xəbərim yoxdur hardan gəlirsiniz? Mənim çətinliklə gətirdiyim qızları satıb kef etmək, mənim payımı verməmək asan məsələ deyil. Pullarım tam şəkildə verilənə qədər səni girov saxlayacam. Sənə görə də əlavə ödəniş etməli olacaqlar.

-Sən kimsən, ara?- Vaçaqan soruşdu.

-Sağ qalsan, Nonadan soruşarsan.

-Mkrtiç? Ara, dəlilik eləmə. Sabah gəl, oturaq söhbət edək. Kabus bilsə, səni bir gün də yaşamağa qoymaz.

-Mənə olan olub, uzun danışma, uzan yerə.

Vaçaqan vəziyyətin nə qədər ciddi olduğunu indi anladı. Yerə uzanıb əllərini başının üzərində qoşaladı. Silahlılardan biri Şimşəyə yaxınlaşdı.

-Düş yerə.

Şimşək maşından düşdü.

-Pullar hanı?- deyə həmin adam soruşdu.

-Arxa oturacaqda,- deyə Şimşək cavab verdi.

-Götür ver mənə. Sonra orurarsan maşına, sürərsən Kabusun xarabasına. Buradakı pullardan əlavə yüz min ABŞ dolları götürüb gələrsən, komandirini verərik sənə. Eşitdin?

-Ara, iki yüz min.- Vaçaqanın Mkrtiç adlandırdığı adam düzəliş elədi.

Şimşək sakitcə arxa qapını açıb çantanı götürdü və qarşısındakına uzatdı. Adam çantanı almaq istərkən ani olaraq boynunda yaranan kəskin ağrının təsirindən şappıltı ilə yerə yığıldı. Şimşək onun əlindən aldığı silahla digər iki nəfəri də yerə sərdi. Cəld onları sürüyüb yolun kənarına atdı.

-Qalx gedək, komandır,- deyə Vaçaqana səsləndi. Qaçaraq "pikapa"a əyləşdi və onu yolun kənarına sürdü.

Vaçaqan hələ də özünə gələ bimirdi. Hadisələr ona yuxu kimi gəlirdi. Qızların və Abdullahın adamlarının yoxa çıxması xəbərindən hiddətlənmiş Kabus isə kabinetində var-gəl edir, səbrsizliklə öz adamlarını gözləyirdi. Nona da onun yanında idi. Vaçaqanı kabinetin kandarında görcək qəzəblə qışqırdı:

-Vaço, səni öz əllərimlə boğacam. Qızlar hara yoxa çıxıb?

Vaçaqan gözlənilməz sualdan çaş-baş qaldı, boğazı quruduğundan udqunmağa başladı:

-Bos... qızları təh-vil ve-rib pul-la-rı da al-mı-şıq...- əllindəki çantanı göstərdi.

-Necə yəni "pulları almışq"? Ver görüm, onu.

Çantanı heykəl kimi dayanmış Vaçaqanın əlindən dartıb aldı, açıb baxdı. Çanta pulla dolu idi.

-Nona, bəlkə sən başa salasan məni, əgər bunlar Abdullahın adamları ilə görüşməyiblərsə, onda bu pullar haradandı? Başqa adama satmışınız qızları?- sualı ümumi olaraq kabinetdə olanların üstünə çilədi.

-Yoox... başqasına niyə?- Nona da çaşqınlıq içində cavab verdi.

-Bos, mən onlarla mübadiləmizi kameraya çəkmişəm, buyurub baxa bilərsiniz,- deyən Şimşək irəli yeriyib telefonu Kabusa uzatdı. Hamı, hətta bu videodan xəbərsiz olan Vaçaqan da maraqla gözlərini telefonun ekranına zillədilər. Hər şey yerli-yerində, plan üzrə idi.

Kabusun yavaş-yavaş hirsı soyuyurdu. Bunu hiss edən Vaçaqan qayıdarkən başlarına gələn hadisəni də danışdı.

-Hmm... qarışıq məsələdir... Ümid edirəm ki, bu hadisəni də videoya çəkmişən.- Bu dəfə Kabus Şimşəyə müraciət elədi.

-Əlbəttə, bos. Avtomobilin kamerası açıq idi, çəkirdi. Köçürmüşəm. Zəhmət olmasa, verin telefonu, açım baxın.

Şimşək növbəti videonu onlara göstərdi, yenə hamı heyran içərisində idi. Kimlərinsə Şimşəyə olan rəğbəti, kimlərinsə gizli paxıllığı artmaqda idi.

-Yaxşı eləmişən. O Mkrtiç it oğlunu çoxdan gəbərtmək barədə düşünürdüm. Yaxşı eləmişən... Ancaq onların leşlərini gətirməyi unutmusuz. Eh, cəhənnəm olsunlar, onsuz da ölkə qan içindədir. Kimdir bizi axtaran. Məni başqa məsələ maraqlandırır. Mkrtiç sizin marşrutu necə öyrənə bilib, əgər Abdullahın adamlarını o öldürübsə, vaxt baxımından bunu necə çatdırıb ki, sonra da sizi təqib edib? Suallar çoxdur... çox... hələ başqa suallar da başımı

çatladır. Əsas da bu silah məsələsi. Gürcüstan məsuliyyəti öz üzərindən atır, Türkiyəyə müraciət etməyin mənası yoxdur, bizi Beynəlxalq Məhkəmə ilə hədələyir... Zərbə isə bizə dəyir... suallar çoxdur, olduqca çox...

Şimşəyin çəkdiyi videonu dəlil-sübut kimi Abdullahın köməkçisinə göndərdilər. Bir neçə dəqiqədən sonra cavab gəldi: Videodakılar onun adamları deyil. İkinci videodakı adamların geyimləri əvvəlkilərlə uyğun gəlsə də, sifətləri bağlı olduğu üçün onların eyni adamlar olduğunu təsdiqləmək çətinlik yaradır. Belə olduqda leşləri gətirmək qərarına gəldilər. Leşləri tapa biləcəkdilərmidi?! Onlar qoruyucu jiletlərinə dəyən rezin güllələrin təsirindən çoxdan çıxmış, “xortlayıb” qeyb olmuşdular. Bu Kabusun daha bir tərəfdaşının düşməne çevriləcəyindən xəbər verirdi.

-Fərz edək ki, Mkrtiç çaqqal oğlu Abdullahın adamlarını öldürüb, pulları götürüb. Bəs sizə niyə verirdi? Niyə yenidən sizi təqib edirdi? Qızları harada gizlədib?- Kabus var-gəl edə-edə suallar yağdırırdı.- Niyə?.. YPQ-nin nəzarətində olan ərazilərdə kim cürət edib bizimlə gizlənpaç oynamağa?..

-Samvel (onu yalnız Nona belə çağırırdı), o acgöz köpək idi də. Yəqin qızları yenidən kiməsə satacaqmış.

-Hmm... bu gün yox... sabah... sabah ikinci videonu da göndərin onlara, deyin ki, düşmənimizi cənnəmə vasil elədik, qızları da axtarıq. Rusiyadakı adamlarla əlaqə yaratmağa çalışın, tez o ləçərlərdən tapıb göndərsinlər.

-Samvelim, bizim onlarla birbaşa əlaqəmiz yoxdur. Bu işi həmişə o gorbagor görürdü.

-Məni dəli etmək istəyirsən, ifritə? Bu gün daha bəd xəbər eşitmək istəmirəm, çıxın, rədd olun!- Kabus başını əlləri arasına alıb dəli kimi böyürdü.

Şimşək əmin idi ki, sabahdan başlayaraq Kabus daha ağır xəbərlər eşidəcəkdə.

VI FƏSİL

Camal qaya parçasına söykənib fikrə getmişdi. "Bu oğlan əslində kimdir, mənə niyə kömək edir?". Şimşək ayrılarkən onun ovcuna bükülü bir kağız qoyub "sonra baxarsan" demişdi. Kağızın arasında bir qədər pul, bir ədəd bank kartı var idi. Kağızda kartın kodu və telefon nömrəsi yazılmışdı.

-Salam. Sizin nömrəni mənə Şimşək verib.

-Şimşək?

-Sən Camalsan?

-Hə, Camalam. Bəs siz kimsiniz?

-Dəxli yoxdur... Biləcəksən, darıxma. O, məndən xahiş edib ki, əgər istəsən, sənə kömək edim.

-Kömək, necə? Nəyin müqabilində? Mən hər şeyi bilmək istəyirəm.

-İnsanlığınəminə, oğlan. Sənin azyaşlı uşaqların var, səfalət içində yaşayırsan. Elədir?

-Tutalım ki, elədir. Dünya od içində yanır, sizsə xeyirxah işlərlə məşğulsunuz? Hansı zamanədə yaşayırıq? Bu çağacan mən insanlardan ancaq pislik görmüşəm...

-Səhvin var. Dünya yaxşı adamlardan xali deyil. Nə isə. O kartda sənin azı bir illik xərclərini qarşılayacaq məbləğdə pul var. Göndər ailənə. İstəsən, evinə qayıtmağa da kömək edərik. Bilirik ki, orada sizin vəziyyətiniz heç də ürəkaçan deyil. Şəraitiniz pisdır, vəd verdikləri məvacibi vaxtlı-vaxtında vermirlər, hələ bir hissəsini də kəsirlər- hamısını bilirik.

-Siz məni sınağa çəkirsiniz? Mən Kabusa xəbər versəm necə olacaq?

-Kabus sənə inanmayacaq, əvəzində isə sən təxribatçı qismində öləcəksən. Yəqin ki, bunu istəməzsən.

-Mən bu pulları qazanmamışam. Haram pulla ailə saxlayan şərəfsizlərdən deyiləm.

-Doğrudan? Bəs günahsız insanların qanını axıtmaq halaldı?

-Mən heç kimin qanını axıtmamışam.

-Hə, elədir. Ancaq müharibəyə hazırlşırsan... tanımadığın adamları qanına qəltan eləməyə...

Sənə video göndərəcəm, bax. Azərbaycan adlanan müsəlman ölkəsinin işğal olunmuş Qarabağ bölgəsinə, bunlar oranı Artsax adlandırırlar, haraya ki, sizi də aparacaqlar. Bax, gör o cənnət bölgələri necə cəhənnəmə döndəriblər. Bu ölkələrdən oraya köçürülən ermənilərin şikayətinə qulaq as. Getdiklərinə it kimi

peşman olublar. Özləri çəkib bu kadrları. Öz dillərindən eşit, oradakı vəziyyəti. Bax və düşün. Sonra isə təsən, zəng edərsən. Hələlik.

Dialog bununla da sona yetdi.

Səhəri gün Kabus Vaçaqanı tək qəbul elədi. İndi nisbətən sakit görünürdü. Şimşəyin təqdim elədiyi video-görüntülərə dəfələrlə baxmışdı. Vaçaqanı təkrarən ətraflı danışdırdıqdan sonra yekun qərarını söylədi:

-Əslində, siz hər şeyi düzgün etmisiniz. Vaxtında qızları aparıb təhvil vermisiniz. Avtomobil həmin ki, hansı ki gəlməli idi, kod açarını düzgün söyləyiblər. Bizdən şübhələnməyə heç bir əsas yoxdur. Ancaq... ancaq sən Şimşəyə bir can borcun var, elədir?

-Elədir ey, bos. Amma...

-Nə amma? Əmması zadı yoxdur. Ara, Vaço, sən onu niyə qısqanırsan? Onun başı səninkindən yaxşı işləyir, ona görə? Bəli, o səndən ağıllıdır, cəsarətli və sairə. Niyə sən ağılına gəlmədi hadisələri videoya çəkmək? Çünki kütbeyinsən. Nə olsun ki. Ol da kütbeyin, hamı ağıllı olmaz ki?! Mənim tapşırıqlarımı düzgün icra elə, sədaqətli ol, əsas budur. Elə bilirsən səni onun ayağına verərəm? Ara... sən məni nə hesab eləyirsən? Vaço, bilirsən bizim nə qədər mühüm işlərimiz var? İndi daxili çəkişmənin yeri deyil. Ara, indi tarixi məqam yetişib ey, anlayırsan? Azərbaycanı yenidən iki yerə parçalacayıq. Düz Xəzərə kimi gedib çıxacağıq. Onda tarixi torpaqları olan Cənubi Azərbaycanla əlaqələri tamam kəsiləcək. Ara, sən Azərbaycanın tarixini bilirsən? Bax, şimalını Rusiya qoparıb, qərbini biz, cənubunu İran... Hələ Gürcüstana da pay düşüb. Hamısını alıb

qatacağıq öz torpaqlarımıza, “Böyük Ermənistan” yaradacağıq. Bunun üçün dayanmadan çalışmalıyıq ey. Buralardan erməni ailələrini köçürməliyik işğal etdiyimiz ərazilərə. Nə qədər tez, nə qədər çox köçürə bilsək, o qədər işlərimiz rəvan gedəcək. Ara, Şimşək də bunu istəyir də. Bacarıqlı oğlandır, istifadə edək də. Nə vaxt bir səhv addım atdı, aradan götürməyə nə var? Kimdi onu itirib-axtaran? Anladın?

-Anladım, bos, anladım.

-Di get, hazırlıq gör, iki gündən sonra Parisə uçuruq. Mən, sən, Şimşək, bir də... Kürdü də götürək, lazım olar. Get, arxayın get.

-Baş üstə, bos.

Vaçaqan özündən razı halda kabusun kabinetindən çıxdı.

-Get, cəhənnəm ol, çaxır çəlləyi. İt kimi iy verirsən. Sənin də vaxtına az qalıb.- Kabus kinayə ilə mızıldandı.

-Gəlmək olar, xocam?- Şimşək açıq qapının kandarında göründü.

-Gəl oğlum, gəl. Yaxında əyləş. Danış görüm necəsən, nə var, nə yox?- Şeyx nəvaziş göstərdi.

-Hər şey qaydasındadır, xocam. Bir az o uşaqlarçün narahatam, mən onlara ciddi xətər yetirməmişəm ki?

-Yox əşi. Ancaq Əlinin boynu hələ də ağrıyır,- Şeyx gülümsündü,- eyb etməz, əvvəlcədən bilirdi də, zərbə ona dəyəcək.

-Mən təəssüf edirəm, onunla görüşə bilərəm?

-Lüzum yoxdur. O, Camalı düzgün yola gətirməklə məşğuldur. Dünən telefon danışığı olub. Eee... artıq üçüncü dəfə.

-Elə mən də o barədə danışmaq istəyirdim. Sabah Camalı öz ölkəsinə göndərəcəklər. Həm yeni döyüşçülər cəlb etmək, həm də Şərqi Zəngəzur bölgəsinə köçürməyə hazırlaşdıqları erməni ailələrinin köç məsələlərinə kömək etmək məqsədi ilə Livana və Yəmənə göndəriləcək qrupun tərkibində. Düşünürəm ki, indi ona əks təbliğatla məşğul olmağı həvalə etmək olar. Əldə etdiyimiz video çarxlar artıq sosial şəbəkələrdə əks-səda doğurub. Bu, Camal üçün tutarlı material olacaq.

-Mən də elə düşünürəm. Əli ona deyib ki, ay Camal, müsəlman müsəlmanı qırmaz. Qayıt get evinə. O da razılışıb. Ancaq onu elə-belə buraxmazlar axı. Orasını da başa salıb. Deyib qoşul bizə, bu dığalarla oyun oynayaq... Hələlik əsl kimliyimizi ona deməyəcəyik. Əli deyib ki, biz də pula işləyirik, başqa dövlətə-böyük bir dövlətə. Hə... belə tapşırıq gəlib ki, bu köçün qarşısını almağa çalışsaq. Nə qədər uğurla çalışsaq, gəlirimiz də bir o qədər çox olacaq. Bu ki, gedib yad ölkədə ölməkdən çox yaxşıdır. Özü də ki, Azərbaycanın indi çox güclü ordusu var... Əl-qərəz, razılışıblar. Bir şərtlə ki, dilini farağat qoysun.

-Bu yaxşı xəbər oldu, xocam. Onda mən də zəng edərəm Camala.

-Hələ ehtiyac yoxdur. De görüm Paris səfəriniz nə vaxt başlayır?

-Əslində iki gündən sonra getməliyik, təyyarə biletləri də sifariş verilib. Ancaq Kabus hələ də şokdan ayılmayıb. Onu da deyim

ki, bu hadisələrdən sonra Hindistan məsələsi təxirə salınıb. Bilmirəm hansı müddətə, ancaq onu bilirəm ki, tezliklə olmayacaq.

-Biz də bunu istəyirik də.

VII FƏSİL

Gecədən xeyli keçsə də Karina hələ də kompüterin qarşısında idi. Oksana Yuriyevna gözlərini ovuşdura-ovuşdura açıq qapıdan Karinanın otağına boylandı.

-Ay qız, sabah işə getməyəcəksən, nə oturmusan o şüanın qabağında?- deyər Karinanın üstünə çımxırdı.

-Mama, Azərbaycanla tanış oluram. Çox maraqlıdır.

-Azərbaycan cavan kişidir ki, onunla tanış olasan. Getmişdin də, tanış olmadın?

-Mama, mən o ölkəyə heyran oldum. Təbiətinə, insanlarına... hər şeyə. İndi daha dərindən öyrənirəm. Mama, Azərbaycanın çox zəngin mədəniyyəti var. İnsanları istiqanlı, güləüz... uşaqları bal kimi şirin, təbiəti füsunkar... Hansını deyim? Dillərini öyrənmək də çətin deyil. "Mən seni sevirem"...

-Ay qız, dəli olmusan? Yoxsa, özünə nişanlı tapmısan orada?

-Mama, yoox. Nə nişanlıbazlıqdır? Orada çoxlu dostlarım var.

-Sənə kişi lazımdır, nə vaxta qədər tək qalacaqsan?

-Mama, əzizim. Mən qızımı böyüdüürəm, kişini neylirəm?- Karina etiraz elədi.

-Dur görüm, dur get yat. Bunun danışığına bax,- Oksana Yuriyevna astadan qızına təpindi,- Asta ol, İrani oyadarsan.

-Baş üstə, mənin gözəl mamulyam. Türkcə, ya da azərbaycanca desək, eyni xalq, eyni dildir,- "Gecen xeyre qalsın".

-Nə dedin?

-Mama, dedim ki, gecən xeyrə qalsın. Sabah Bakıdan bir tanışım gələcək. Onun üçün sürpriz hazırlayıram, öz dilində danışacam. Yəni, öyrəndiyim qədər.

-Deyirəm dəə...

-Mamulya...

Əhməd şəhər mərkəzinə taksi ilə getməyi planlaşdırmışdı. Yol çantasını götürüb çıxışa doğru addımladı, Karinanı gördü. O, Bakıdan gələnləri qarşılayanların ön cərgəsindən boylanaraq Əhmədə əl edirdi. Görüşləri çox səmimi oldu. Karina rəfiqəsi Sveta ilə gəlmişdi. Onun kiçik litrajlı avtomobili ilə şəhərə, Əhmədin qalacağı otele gəldilər. Otel şəhər mərkəzindən bir qədər aralı olsa da, səliqəli və marşrut avtobusları ilə hərəkət etmək üçün münasib yerdə idi. O, formal prosedur sənədləşməsindən sonra əşyalarını yerbəyer edib küçəyə çıxdı. Qızlar avtomobilə söykənmiş halda musiqi dinləyərək "vaxt öldüdürür"- onu gözləyirdilər.

Əhmədin təkidi ilə “Bakı gecələri” adlanan restorana gəldilər. Restoranın sahibi “Gəncəli Asif” özü onları qarşıladı. Əhməd hələ Bakıda ikən ona zəng eləmişdi. Səliqəli, Azərbaycansayağı bəzədilmiş kabinetə dəvət olundular. Asif özü də qonaqlarla əyləşdi. Ləzzətli nahardan sonra süfrəyə samovar çayı, bir neçə çeşid mürəbbə, doğranmış Lənkəran limonu və armudu stəkanlar gətirildi. Çay iç-çə şırın söhbət zamanı Əhməd çantasından iki kiçik bağlama çıxarıb Karinaya uzatdı.

-Bunu Şəbnəm xanım, bunu isə Kamilə xanım göndərib.

-İlahi!.. Nə zəhmət çəkmişiniz? Mən yuxu görürəm, İlahi! Bu şirin xəyaldır...

-Xəyal deyil canım, hər şey realdır, en yerə,- deyə Sveta zarafatla Karinanı silkələdi.

Otaqdakıların simasında təbəssüm yarandı.

-Görək Şəbnəm bacım məni yenə nə ilə təəcübləndirəcək,- deyə Karina bağlamaları açmağa başladı.

İçərisində 12 ədəd armudu stəkan da olmaqla çay dəstgahı.

-Necə də gözəldir!- Karina, ver o birini də mən açım,- Sveta marağını gizlədə bilmədi.

-Kəmhövsələ olma da, özüm açıram. Baxaq... Haa... İçərişəhərin rəmzi olan “Qız Qalası”nın büstü. Nə gözəldir!

-Bu isə mənim hədiyyəmdir. Azərbaycanın dünya şöhrətli müğənniləri Rəşid Behbudovun, Müslüm Maqomayevin, Polad Bülbüloğlunun ifalarında səslənmiş musiqi əsərlərinin lent yazıları. Burada həmçinin Azərbaycanın digər musiqi əsərlərindən nümunələr, hətta milli rəqslər də var,- Əhməd cibindən çıxardığı yaddaş kartını Karinaya təqdim etdi,- şəxsən özüm seçib köçürmüşəm.

-More vozmiii menya...- Sveta oxumağa başladı,- dalniye dali...

-Sveta, bəsdir, sakit ol,- Karina yarızarafat ifadələrlə onu susdurmağa çalışdı,- bizi biabır eləmə də. Şərab səni yaman tutub deyəsən.

-İstirahət edirik də, qoysana oxusun,- bu dəfə Asif söhbətə qarışdı,- Sveta oxumağında olsun, mən də ona bir hədiyyə edəcəm. Gözləyin, tezliklə gəlirəm,- deyib otaqdan çıxdı. Qayıtmağı heç iki dəqiqə də çəkmədi. Əlindəki bağlamanı Svetaya təqdim etdi.

-Bu nədir belə? Aman, Tanrım! Bu da çay dəstgahıdır, nə gözəl! Bəs bu? Bu nədir? Nə gözəl binalardır, ilahi!

-“Alov Qüllələri”-dir,- Asif izahat verdi.

-Sveta, mənim şəklimi görməmişən, arxa fonda bu binalardır? Şəhərin hər yerindən görünür. Bilirsən gecələr necə füsunkar, necə cazibədar görünürlər? Gözünlə görməsən... mmm... o gözəlliyi təsvir eləmək çətindir...

-İstəyirəm, istəyirəm... Mən də görmək istəyirəm!

-İstədiyiniz vaxt təşrif buyura bilərsiniz. Şad olarıq, qarşılayıb qulluğunuzda durarıq.- Əhməd söhbəti yekunlaşdırmaq qərarına gəldi. Svetanın iştirak etdiyi məclisdə əsas mövzuya keçid etməyi lüzum bilmədi.- Qızlar, Asif mənim yaxın dostumdur. İstədiyiniz vaxt, istədiyiniz məsələ ilə bağlı müraciət edə bilərsiniz.

-Əlbəttə, buyurun, istədiyiniz vaxt,- Asif də Əhmədin sözlərini təsdiqlədi,- vaxtınız olanda gəlin, bu dadlı təamlardan dadın. Buranı hamı tanıyır, hamı gəlir. İstər yerli adamlar olsun, istərsə də qonaqlar, hamı bizim xidmətdən razı qalır. Hamı da hökmən həyətdəki aşpaz heykəli ilə şəkil çəkdirir.

-Öz aramızda qalsın, bu şəhərin “polojeniyasına” biz baxırıq. Abram barədə eşitmiş olarsınız, o, mənim dostumdur,- deyə Sveta qürreləndi.

-Sveta, bəsdir. Yığış gedək, İrani bağçadan götürməliyəm.- Karina narahat olmağa başladı.

-Maman götürər də, dincəlirik də...

-Abram bura tez-tez gəlir, dostları ilə. Məndən salam de. İstəsəniz, bir yerdə gələrsiz, şad olaram.- Asif də Əhmədə dəstək nümayiş etdirərək ayağa qalxdı.

Əhməd Abram adını eşidəndə bir qədər narahat oldu. Onun baxışları Asifin baxışları ilə rastlaşanda Asif yüngülcə, başqalarının hiss etməyəcəyi tərzdə başını silkələdi. Bu, “narahat olma” demək idi.

Qızları taksi ilə aparmaq qərarı Asifin xoşuna gəlmədi.

-Mənim qonaqlarım taksi ilə niyə getməlidir?- Qəzənfər, mənim “xüsusi işlər üzrə müvəkkilim”, sizi Svetanın maşını ilə aparacaq,-deyə qərar verdi.

Əvvəlcə Svetanı evlərinə, Karinanı isə İrinanın təhsil aldığı uşaq bağçasına qədər apardılar. Sonra Əhmədin qalacağı otelə gəldilər. Qəzənfər Əhmədi düşürüb, geriye, Svetagilə, maşını ona təhvil verməyə getdi.

Yenicə otağa daxil olmuşdu ki, Asifdən Əhmədə zəng gəldi. Asif Abramın sabah, səhər restorana “südlü sıyıq” yeməyə gələcəyini bildirdi və Əhmədi də səhər yeməyinə dəvət elədi. Abram südlü sıyığı doşabla çox xoşlayır və tez-tez onun restoranına məhz bu məqsədlə gəlir, -dedi.

Abram tək deyildi, dostu, DTK-nın əməkdaşı, mayor Viktor Gerasimovla gəlmişdi. Dünən Asif Abrama bəzi məqamları anlatmışdı... Bu tanışlıq Əhməd üçün göydəndüşmə oldu. Onsuz da təhlükəsizlik orqanının əməkdaşları ilə görüşməli idi.

Elə yemək yeyə-yeyə Əhməd gəlişinin əsl səbəbini onlara izah elədi. Bu şəhərdə insan alveri ilə məşğul olan mütəşəkkil bir dəstənin fəaliyyət göstərdiyini sübut edən dəlillər söylədi.

-Bu yaxınlarda bizim adamlarımız Suriyada fəaliyyət göstərən cinayətkar bir təşkilat üzvlərinin Rusiyanın, Ukraynanın, Gürcüstanın bir sıra əyalətlərindən cavan qızları yüksək məvacibli işlə təmin edəcəkləri bəhanəsilə aldadaraq oğurlatdıqları faktını aşkarlamışlar. Belə təcavüzə məruz qalmış üç nəfər rusiyalı gənc qızı xilas etmək mümkün olmuşdur. Onlar indi Türkiyədə Reabilitasiya Mərkəzində müalicə olunurlar. On-

on beş günə evlərinə geri dönəcəkləri gözlənilir. Əlbəttə, imkan daxilində, onlara müvafiq iş də təklif olunacaq, bunu biz türkiyəli həmkarlarımızdan xahiş etmişik. Seçim qızların olacaq.

Sonra çantasından çıxardığı, həmin qızların verdiyi ifadələr əsasında hazırlamniş robot foto-şəkilləri onlara göstərdi. Karapet Ayvazyan, Suren Poqosyan, Nikolay Osmolovski, Laura Boqdasaryan...

-Bunların çoxu ermənidir ki,- deyə Viktor təəccübünü gizlədə bilmədi.

-Elədir. Hələ bu harasıdır, onlar gizli təşkilat yaradıb silah alveri, narkotika alveri ilə də məşğul olur, başqa cinayət işləri də törədirlər. Yeri gəlmişkən,- Əhməd Luranın şəklinin altındakı ünvanı göstərdi,- qızları Suriyaya yola salmazdan əvvəl bu ünvanda üç gün saxlayıblar.

-Verin baxım,- Abram söhbətə qarışdı,- hə, bura şəhərin şimal girişinə yaxındır. Vitya, güman edirəm ki, sənin daha istirahət günləri balıq ovuna getməyə vaxtın qalmayacaq. Gərək özümə başqa yoldaş axtarım...

-Abram Timofeyeviç, sizin Sveta adında tanışınız var?- Əhməd sual verdi.

-Hansı Sveta? Bu şəhərdə bilirsiniz nə qədər Sveta var?

-Svetlana Matveyeva, müəllimə.

-Əlbəttə, ibtidai sinif müəllimidir, nə olub ki?

-Heç bir şey. Bizim bu işlə əlaqədar olan ümumi bir tanışımızın rəfiqəsidir. Dünən tanış olmuşuq. Sizinlə dost olduğunu söylədi. Əslində o, heç nə bilmir. Tanışımıza, Karinaya da tapşırıbmışam ki, ona bu işlər barədə bir kəlmə də danışmasın.

-Dost? Qendjeli (Asifi belə çağırırdı), mən qadınlarla dostluq edirəm?

-Yox, ay brat. Onlar balıq tuta bilmirlər,- Asif cavab verdi. Hamı güldü.

-Bəs onun rəfiqəsi, sizin tanışınız olan xanım kimdir?

-Karina Sençenko, bir yerdə işləyirlər,- Əhməd cavab verdi.

-Ooo... ağzınızın dadını bilirsiniz,- Abram heyranətini gizlədə bilmədi.

-Abram şəhər meriyasında təhsil şöbəsinin rəisidir, müəllimlərlə tez-tez təmasda olur,- deyə Viktor söhbətə qarışdı.

-Biz sadəcə tanışiq, iş bunu tələb edir,- Əhməd cavab verdi.

-Zarafat edirəm, Karina yaxşı qızıdır, "hə" desə, günü bu gün evlənərəm onunla. Ancaq... adamı var. Kriminal aləmdən olan dələduzun biri. İllərdir atıb gedib onu...

-Bax burada səhviniz var, o adam artıq yoxdur, olmayacaq da.- Bunu da Əhməd dedi.

Abramı maraq bürüdü.

-Necə yəni yoxdur? O, Arşakdır, nə zibildir, haradadır, məlumatınız var?

Əhməd qısa və ümumi məlumat verdi, xırdalıqlara varmadı.

-Səni şad xəbər olasan, qardaş. Bu gün mənim qonağımsız, sabah da... neçə gün buradasız? Gedənə qədər qonağımsız. Qendjeli, eşitdin? Dəftərində mənimçün ayrı bir səhifə aç.

-Birdən səhifə çatmadı?- Asif zarafatla eyham etdi.

-Onda keçərsən təzə səhifəyə. Ağciyər olma, pulunu gündəlik çatdıracam.

-Narahat-zad olmuram. Mənim qonağımın hesabını sən niyə verirsən ki? Zəhmət çəkib özün çağırırsan, hesabını da ödəyərsən, qalan ehtiyaclarını da.

-Qardaşlar, dava eləməyin. Mənə kifayət qədər ezamiyyə pulu verilib. Sizi də, qonaqlarınızı da, qonaqlarınızın qonaqlarını da qonaq etməyə imkanım çatar.

Əhməd də bu zarafata "giriş" edib, mübahisəni yatırmağa çalışdı.

-Elə şey yoxdur. Axşam burada yaxşıca dincəlirik, sabah səhər də gedirik balıq ovuna. Qızları da dəvət elə. Bəlkə elə orada bəxtim gətirdi, him-cim edə bildim Karinaya. Nə deyirsiniz, uşaqlar?

Abram son qərarını verdi. Razılaşıdılar.

Əhməd Karinanın bu işdə onlara köməyi dəyəcəyi barədə fikirlərini izah elədi. Karina Arşakla eşq macəralarının hələ də davam etdiyini lazım olan məqamda nümayiş etdirməklə, onun bu şəhərdəki “köhnə dostlarının” etibarını qazana bilər, onların “cinayət ortaqlarından” birinə çevrilə bilərdi. Əhmədin bayaq göstərdiyi siyahıda adları olan cinayətkarlar, məhz həmin “köhnə dostlar” idi. Əgər Karina Arşakla onların arasında əlaqənin yenidən bərpasına nail olarsa, yeni “sifarişlər” gələr, şəbəkənin digər üzvləri də aşkarlanardı. Sübut üçün Karinanın onun telefonunun yaddaşında Arşakla birgə şəkilləri, onun son zamanlar Suriyadan göndərdiyi şəkillər, sevgi məktublarının mətnləri saxlanılırdı. Karina əslində çox riskli olan bu işə məmnuniyyətlə razılıq vermişdi.

VIII FƏSİL

-Gəl, qızım, gəl əyləş və son durum barədə mənə ətraflı məlumat ver,- polkovnik Kərimli Kamiləyə müraciət elədi.-
Başlayaq Əsgərin Paris səfərindən, buyur.

-Cənab polkovnik, səfər artıq başa çatıb. Parisdə olduqları üç gün ərzində orada fəaliyyət göstərən erməni terror qruplarının və partiyalarının rəhbərləri ilə müntəzəm görüşlər keçiriblər. Bu görüşlərdə Fransa dövlətinin vəzifəli şəxsləri, həmçinin Niderland, Belçika, hətta Kanadadan gəlmiş lobbini nümayəndələri fəal iştirak ediblər. İlanə və yardımlar hesabına alınmış ən müasir silah və sursatlar Kabusa məxsus olan ticarət gəmisi ilə Suriyaya yola salınıb. Əsgər Parisdəki adamımızla-ermənilər üçün aşpaz Xaçik İgıdyan olan, baş leytenant İsgəndər Süleymanlı ilə görüşüb, qabaqcadan planlaşdırıldığı kimi, mikrocipi və mikro partlayıcıları ondan qəbul edib. Gəminin yüklənməsinə və yola salınmasına məsul olan Vaçaqanı yaxşıca içirdiblər. Yüklərə onunla birlikdə “nəzarət” ediblər. Gəmi hazırda yoldadır və daimi nəzarətdədir. Suriyaya çatmamış, “Qırmızı dəniz”in neytral hesab olunan sularında dizel mühərriki

ilə işləyən gəminin yük bölməsində elektrik cərəyanının qısa qapanması baş verəcək. Qısa bir zamanda həm yük bölməsində, həm də mühərrik bölməsində yanğın yaranacaq. Mərmilər, raketlər partlamağa başlayacaq. Gəmini xilas etmək mümkün olmayacaq.

-Hmm... bəs heyət? Heyət necə, xilas ola biləcək? Onların arasında günahsız adamlar var axı.

-Cənab polkovnik, Kabusa məxsus olan gəmilərdə günahsız bir nəfər də adam yoxdur. Hamısının kriminal dünəni var. Elə bu gün də cinayət törətməkdən çəkinmirlər. Kabusun laboratoriyalarında istehsal olunan narkotik vasitələri Avropaya onlar yayırlar. Qonşu ölkələrdən yeniyetmə və gəncləri onlar müxtəlif vasitələrlə oğurlayıb Kabusun gizli həbsxanasına gətirirlər. Əsgər özü bunu dəfələrlə görüb... Ancaq bəxti gətirənlərin yedəkdəki qayıqlarla xilas olacağı da istisna deyil.

-Gərək o Vaço zibili ataydılar, qalaydı gəmidə.

-Elə də ediblər, cənab polkovnik. Daha doğrusu, özü yatıb qalıb. Guya, oyada bilməyiblər. Axşama yaxın Kabus Kürdü göndərib olun dalınca, sürüyüb gətirib otelə.

– Sevindirici haldır ki, Əsgərin bacarığı və çalışqanlığı sayəsində Qarabağımıza, Şərqi Zəngəzura köçürülən erməni ailələrinin sayı xeyli azalıb. Muzdlu orduya döyüşçü cəlb etmək də çətinləşib. Sağ olsun, Əbdül xocanın da xidmətləri böyükdür. O ölkələrdə yaşayan soydaşlarımızın köməyindən lazımınca istifadə edə bilirlər. Belə demək mümkündürsə, artıq sistem işləyir. Ona görə də, Əsgərə çatdırın ki, daha oralarda çox yubanmasın. Çalışsın ki, muzdlu döyüşçülərlə gəlsin Ermənistana. Ermənilər Azərbaycanla sərhəd rayonlara və

Qarabağa yeni qüvvələr toplayırlar. Bizdə olan məlumata görə, yaxın zamanlarda genişmiqyaslı hücum planını reallaşdırmaq istəyirlər. Əsgərin ölkəmizlə sərhəd bölgədə cəmləndirilən hərbi bölmələrdə fəaliyyət göstərməsinə ehtiyac yaranıb. Bu belə. İndi keçək digər məsələyə. Stavropoldakı işlərdən danış, ukraynalı qızdan nə xəbər var?

-Çalışarlar, cənab polkovnik. Cinayətkar şəbəkənin xeyli sayda üzvünü ifşa etmək mümkün olub. Şəbəkənin bir ucu da buralara gəlib çatır. Ötən əsrin doxsanıncı illərində soyadlarını dəyişib ölkəmizdə yaşamağa davam edən ermənilərdən bəziləri əleyhimizə işlər aparır. Onların əksəriyyəti Bakı və Sumqayıt sakinləridir. Karinanı Bakıya dəvət etmək istəyirik, sizin icazəniz lazımdır.

-Yəni, gəlib o xainlərlə görüşsün? Bəs sonra necə olacaq? Evinə dönərkən onu aradan götürsünlər, bunu istəyirsiniz?

-Təbii ki, yox. Buradakılarla Stavropoldakıların yaxalanmasını eyni anda təşkil etməklə bu problemi aradan qaldırmaq olar.

-Tələsmək lazım deyil, qızım. Bəs Rusiyanın başqa vilayətlərindəkilər, digər qonşu ölkələrdəkilər? Onlar necə olsun? Kim zəmanət verə bilər ki, şəbəkə üzvlərinin hamısı müəyyənləşdirilib? Hələ işləmək, məsələni bişirmək lazımdır. Siz buradakılara nəzarəti gücləndirin. Bunlarla özümüz məşğul olaq,- dedi və gözlərini məchul bir nöqtəyə fokslayıb bir anlıq fikrə getdi. Sonra sual dolu baxışlarını Kamiləyə tərəf yönəltdi,- Karinanın əldə etdiyi məlumatlar bizdə olanlarla uyğun gəlirmi?

-Elə demək olar. Ən əsası isə odur ki, şəbəkənin fəal üzvləri barədə məlumatlar tam üst-üstə düşür.

-Məsələn, Sona Ayvazova, yəni Sonya Ayvazyan barədə olan məlumat da təsdiqini tapırmı?

-Tamamilə.

-Elə isə, ondan başlayaq. Sən sabah Əhmədlə gedərsən Bakıxanov qəsəbəsinə. Sonyanın marketinə yaxın bir yerdə sənin adına mənzil kirayə edərsiniz və tapşırıq üzrə fəaliyyətə başlayarsan,- masanın üstündəki qovluğu ona tərəf sürüşdürüb əlavə elədi,- Burada sənin şəxsiyyət vəsiqən və təlimat var. Zaqataladan gəlmişən, adın Elmiradır, anan xəstədir, kənddə tək yaşayır, ümidləri sənədir və sairə. Götür, təlimatla Əhmədi də tanış elə.

IX FƏSİL

Əhməd Kamiləni təcədən-dırnağacan diqqətlə süzüb təəccübünü gizlədə bilmədi.

-Nə təhər dəyişmişən ey, adam məəttəl qalır. Day sənə sözüm yoxdur, vallah,- adəti üzrə yenə zarafata keçdi,- Əsgər səni bu görkəmdə görsəydi, yəqin Karinadan bərk-bərk yapışardı.

-Yenə başladın? Heç zarafatın yeridir?

-Yaxşı da, incimə sən mənim canım. Zarafatsız qala bilmirəm, vallah. Mən də belə xəstəyəm də,- gülümsündü,- Gedək, səni təzə mənzilinə yola salım.

-Yox ey, ehtiyac yoxdur, marşrutla gedəcəm.

-Ay qız, maşının baqajında sənin yeni vəzifənə uyğun əşyalar, paltarlar var. Onları əlində daşıyası deyilsən ki, əyləş maşına görüm.

Axşamüstü yenə həmin qız köhnə beşmərtəbəli binaların əhatəsində yerləşən "Qafqaz Market"-in qapısı önündə göründü. O, ürkək-ürkek qapıdan boylanıb, sanki tərəddüdlə içəri girdi. Baxışları Sonyanın hiyləgər baxışları ilə toqquşanda dayandı. Sonya onun başındakı köhnə, bozarmış çalmasını, əynindəki sallaq donunu, rəngi soluxmuş yastıdaban ayaqqabılarını diqqətlə süzüb şəhadət barmağı ilə işarə elədi:

-Gəl, qız, yaxına gəl. Nə istəyirsən?

-İki dənə yumurta, makaron... 100 qramlıq quru çay...

-Yağ, pendir, qənd, çörək istəmirsən? Bəlkə toyuq da verim sənə, həə? Bu gün gəlib.

-Yox, çox sağ olun, hələ varımdı.

-Bir zavod çörəyini beş günə yeyib qurtarmamısan, qız? İki həftədə cəmişi üç dəfə girmisən marketə, sən yaxşı yadımdasan mənim, hamıdan seçilirsən,- görkəminə eyham vurdu,- Hardan gəlmisən, qız?

-Zaqataladan. Elə Bakıya gəldiyim də iki həftədir.

-Hiss olunur. Yaxın gəl görüm, utanma. Adın nədir sənin?

-Elmira.

-Elmira... Elya, belə daha yaxşıdır.

-Eliş- kənddə belə çağırırlar məni.

-Kənd qaldı kəndliyində, bura Bakıdır, Vətənimizin döyünən ürəyi- paytaxtımız, qürurumuz. Aydındır?

-Əlbəttə. Siz... siz çox səxavətli adama oxşayırsız.

-Bunu hamı deyir. Dünyadı da, beşgünlük. Bu gün varsan, sabah yox. Odur ki... adım Sonadır- Sona xala. Hamı məni belə çağırır.

-Adınızı bilirəm.

-Çox gözəl! Heç çəkinib eləmə, nə lazımdı, xalana de. Bəlkə pulun yoxdur, ona görə az produkt alırsan, hə?

-Gələn həftə maaş alacam, hələlik pulum var.

-Gələn həftəyə hələ çox var, cavan qızsan, yeməlisən, içməlisən... Hansı binada qalırsan?

-Odu ey, üzbəüz bina, altıncı blok.

-Mürsəl kişigilin bloku? Neçənci mərtəbədəsən?

-Axırıncıda,- beşinci mərtəbədə, sağ qapı? O adamı tanımıram.

-Tanıyarsan, hələ təzəsən. Harda işləyirsən, qız?

-Küçələri süpürürəm... gecələr. Gündüzlər də nə iş tapsam. Sizin marketi də süpürə bilərəm, silərəm, təmizləyəyəm. Nə iş desəniz...

-Hmm... keç, nə istəyirsən, götür. Məndə nisyə dəftəri də var, nə qədər eləsə, yazaram adına. O ki qaldı buranı süpürməyinə, ona baxarıq. Sona xalan səni ac qoymaz.

İlk ciddi dialoqları belə baş tutdu...

Sonanın nisyə dəftərində onun adı artıq dəfələrlə yazılıb-pozulmuşdu. Aralarında isti münasibət yaranmışdı. O, hərdən təmizlik işlərində Sonyaya kömək edir, müqabilində ərzaq alırdı. Bu müddət ərzində Elmira bir dəfə "kəndlərinə" getmiş, Sonyaya lobyə və qarğıdalı payı da gətirmişdi. Ancaq tez-tez maliyyə vəziyyətindən şikayət eləsə də, hələ də Sonyadan istədiyi təklifi almamışdı. Bu gün yenə də ehtiyatla əsas məqsədinə çatmağa cəhd edəcəkdi.

-Axşamınız xeyir, Sona xala. Kömək lazımdır?

-Xoş gördük, qız. Hə, bir azdan yır-yığış edəndə köməyin lazım olacaq... Nə gözəlləşmişən, təzə paltar almısan? Əcəb yaraşır sənə. Saçlarını da gizlətmə, aç tök kürəyinə. Bilirəm, uzun, şümal saçların var. Kişilər uzun saçlı qızları daha çox xoşlayır.

-Çox sağ olun. Elə təriflədiz ki... Bu paltarı xalam qızı kəndə gedəndə bağışlayıb mənə.

-Hə, lap yaxşı. O da sənin kimi gözəldi?

-O, məndən də gözəldir. Sarışın, ucaboylu.

-Nə əcəb gəlmir buralara? Kənddə nə işlə məşğuldu?

-Heç nəylə, dağ kəndində iş nə gəzir. Elə həyətdə-bacada fırlanır. Gəlmək istəyir ey, atası qoymur.

-Atasının qazancı çoxdu ki?

-Yox ey, hardan? Qoca kişidir, oturduğu yerdən güclə qalxır.

-Xalan qızının səndə şəkli var?

-Telefonum köhnələrdəndir- "Nokia", düyməli. Ancaq bir yerdə şəklimiz var.- Çantasını açıb şəkli çıxardı, Sonyaya uzatdı. Sonya şəklə baxanda sifət cizgiləri dəyişdi, gözləri alışıb yandı.

-Əcəb gözəldi. Neçə yaşı var, adı nədir?

-22, adı Əfsanədir.

-Əfsanə... Hə, elə əfsanəvi qıza oxşayır. Qız, gətir onu bura. Sizə iş barədə əlimdən gələn köməyi edərəm.

Sonrakı günlərdə Sonya daha açıq danışmağa başladı. Kamilə şərti adı Əfsanə olan Cəmiləni gətirib onunla tanış etdi. Nəhayət, Sonya əsas planını işə saldı, qızları BƏƏ-də varlı bir sahibkarın müəssisəsində yüksək maaşlı işlə təmin olunacaqlarına söz verdi. Onlar əvvəlcə Dəməşqə, oradan isə Arşakın müşayiətilə BƏƏ-nə getməli idilər. Sonya xarici pasport almaqda da onlara kömək göstərdi. Əslində isə bu məsələ başqa cürə həllini tapmışdı. Təbii ki, Sonya bundan xəbərsiz idi.

Qızları hava limanınadək müşayiət edən Sonya və şəbəkənin ölkəmizdə fəaliyyət göstərən digər üzvləri eyni vaxtda iş başında ifşa olunub saxlanıldılar. Qonşu ölkələrdə də müvafiq tədbirlər həyata keçirildi.

Kamilə ilə Cəmiləni istintaq otağında hərbi paltarda görəndə bayaqdan dil-dil ötən Sonyanın rəngi avazıdı, dili topuq çalmağa başladı:

-Qız, bu sizsiz, kəndçi qızlar?

-Bizik, vətəndaş Sonya Ayvazyan. Əgər sizi vətəndaş adlandırmaq düzgündürsə...

X FƏSİL

Şimşək çox narahat idi. Gəmi Aralıq dənizinə daxil olandan iki saat sonra mikrocipin impulsu yoxa çıxmışdı- signal daxil olmurdu. Adətən belə hallar qısa müddətli olurdu. Bir neçə dəqiqədən sonra signal bərpa olunmalı idi. Lakin bir saatdan da çox vaxt keçməsinə baxmayaraq, hələ də gəminin harada olduğunu müəyyənləşdirmək mümkün olmurdu. Nə etməli? Şeyx Əbdül Dubayda idi. Nə vaxt gələcəyi bəlli deyildi. O, ölkədə olmayanda zəngləşmirdilər. Ümumiyyətlə, onunla çox nadir hallarda telefonla danışırdı. Əslində, buna ehtiyac da olmurdu, işlərini qabaqcadan planlaşdırırdılar. İndi isə belə gözlənilməz bir vəziyyət yaranmışdı. Mərkəzə məlumat vermək lazım idi.

"Salam, gözəlim. Necəsən? Sənin üçün çox darıxmışam, olduqca çox. İnanmırsan, hə? Bilirəm, inanmırsan. Amma mən hər gün, hər gecə sənin barəndə düşünürəm, xəyallar qururam. Elə bu gecə də xəyal qura-qura yuxuya getmişdim. Şirin bir yuxu görürdüm. Görürdüm ki, getmişəm ən gözəl güllərin

yetiştirildiği ölkələrə- Avropaya. Hə, orada billirsən necə gözəl güllər yetişdirilir? Bir dəfə əlimə maraqlı bir kitab düşmüşdü- Aleksandr Dümanın “Qara zanbaq” romanı. O əsəri oxuyandan sonra güllərə olan marağım birə-beş artmışdı. Öyrənmişdim ki, Hollandiyada, Fransada çox gözəl, sənə layiq güllər yetişdirilir. Əslində əsərin əsas mövzusu başqa idi, ancaq mənim diqqətimi güllər daha çox cəlb eləmişdi... Nə isə, getmişdim və sənin üçün dəryalar qədər gül almışdım. Elə dərya ilə də gətirirdim... Onları sənə necə göndərəcəkdim, orasını hələ görməmişdim. Bilmirəm, necə oldusa, ayıldım. Yuxum yarımçıq qaldı. İndi nə qədər cəhd edirəm, yuxumun davamını o şirinlikdə görə bilmirəm. İnanmırsan? Heyif, ancaq inansaydın yaxşı olardı... Yatım, görüm yuxumun ardını gətirə bilirəmmi? Gecən xeyrə qalsın. Öpürəm...”. Cavab gecikmədi: “Salam canım! Mənim cəsur məhəbbətim, necəsən? İndi məgər gecədir ki, yatırsan? Yoxsa, gecə ilə gündüzü qarışdırmısan? Cəsur, romantik, zarafatçıl, həm də fərsiz eşqim! Bir yuxunu da axıracan görə bilmirsən. Başqa çarəm yoxdur, gərək sən yuxunun qalan tən yarısını özüm görə. İndi gündüzdür, uşaqlara dərs deyirəm, necə yata bilərəm axı. Gərək gecəyə qədər gözləyəsən. Narahat olma, nə görsəm, elə gecə ikən hamısını sənə danışacam. Yaxşı, tənəffüz vaxtı qurtardı, dərsim başlayır, sağ ol. Öpücüklər... çoxlu-çoxlu...”. “Tən yarısını?”- Şimşək məsələnin nə yerdə olduğunu anladı. Gəminin hərəkəti digər vasitələrlə Mərkəz tərəfindən də izlənilirdi. Deməli, bu gecə yarı. Bu gecə Kabusun başına daş yağacaqdı, goruna od ələnəcəkdı, sabahı öz niyyəti boyda qara xəbərlə açılacaqdı. Ən sevimli “Hayastan” gəmişi parça-parça olacaqdı... Təxminən on beş dəqiqədən sonra telefonuna mesaj gəldi: “Artıq güllərin qoxusunu hiss edirəm. Öpücüklər. Sənin Karinan!”. Sıqnal bərpa olundu.

“Salam, anacan! Necəsən, ay ana? Necəsən, mənim kişi qeyrətli, dəyanətli, dözümlü anam? Vallah, buradakı işlərimi qurtarıb gələn kimi, sən bütünü istəklərini yerinə yetirəcəm. Gələcək

gəlinin də səni nəzarətsiz qoymur, xəbərim var. Yəni, darıxmağa qoymur. Zəng edir, baş çəkir... Özü deməsə də, məlumat verənim var. Ancaq özü səndən ağızdolusu danışır. Hər dəfə səndən söz salır, tərifləyir. Bilir də, iş nə yerdədi. Birbaşa deməsəm də, birtəhər başa salmışam da onu, ay ana. O da, elə mənim kimi, him-cimlə razılığını verən kimidir. İndi qəti deyə bilmərəm ey fikrimi. Sağlıq olsun, işlərimi qurtarıb gələrəm, ürəyimi açıb qoyaram qabağına. İraq olsun, olmadı elə, oldu belə. Həyatdı da... Xalxın qızını indidən niyə narahat eləyim, ürəyinə xal salım? Ana, sən Allah, sən də hələ heç nə demə ona. Yaxşı? Hələ vaxtı deyil. Az qalıb, bu yaxınlarda bir az da yaxınlaşacam sənə. İllərdir gözləri yollarda qalan, Vətən oğullarının həsrətini çəkən, murdar ayaqların tapdağına çevrilmiş Qarabağımızın xilasına gələcəm. Onun yaralı sinəsini kaftar izlərindən təmizləməyə gələcəm. Atamın, qohumlarımin... hamının- bütün şəhidlərimizin qisasını almağa gələcəm. Lap az qalıb, ana... az qalıb...”.

Kabusun burnuna çırtma vursaydın, qan damardı. Dəli olmaq həddiində idi. Vaçaqan, Nona, gəminin kapitanı və köməkçisi başlarını aşağı sallayıb məzlum-məzlum dayanmışdılar? Nonadan savayı hamısının qolları qandallanmışdı. Onlarla üzbəüz dayanan avtomatlılar sanki atəş açmağa işarə gözləyirdilər. Kabus vəzifə səlahiyyətləri üzrə boy sırasına düzülmüş qulluqçularının qabağında var-gəl edir, söyüb-söylənirdi:

-Vaço, it oğlu it. Səni ömürlük həbsdən azad elətdirib özümə ən yaxın adam elədim. Sənə hər cürə səlahiyyət verdim, yağ-bal içində saxladım. Bəs sən neylədin? Sifətin donuz sifətinə oxşayır. Gəmi niyə yandı? Bu necə oldu, izah edə bilərsən?

-Bos, biz gəmini özümüz yoxlayıb yola salmışdıq. Şimşəklə, Kürdlə birlikdə...

-Onların adını çəkmə, donuz oğlu donuz. Onlar səndən fərqli olaraq tapşırığa dürüst əməl edirlər. İndi də muharibəyə gedirlər- türklərlə döyüşməyə. Artıq İran ərazisinə çatıblar. Sən isə iylənib yatırsan. Elə orada da iylənib yatmışdın, Kürdü göndərim dalınca, sürüyüb gətirdi otele. Yadından çıxıb?

-...

-Nona, fahişənin doğduğu, de görüm dustaqlar hara yoxa çıxıb? Kim onları açıb buraxıb? Sənin çirkin işlərini kim görəcək, kim işləyəcək laboratoriyada? Hanı sənin mühafizən?- Kəbə bir qədər ara verib yenidən Vaçaqanın üstünə yeridi,- ara, bu sual da sənə aiddir ey, hanı sənin mühafizən?

Yenə cavab gəlmədi. Kəbə bu dəfə kapitana yaxınlaşdı:

-Ara, Armo, gəmi niyə yandı? Hanı sənin mexanikin?

-Bos, mexanik mühərrik bölməsində yandı.

-Sərxoş idi? O da bu çaqqal kimi yatmışdı?- Vaçaqana işarə elədi,- Bəs sən niyə yanmadın? Cavab ver.

-Bos, aylar idi ki, gəmi təmirə dayanmırdı. Mən Vaçoya neçə dəfə demişdim...

-İndi də işverənlik edirsən? Erməni olduğunu bildirməlisən axı. Ara, ay dığa... Ara, mən sizin daha haranızı söyüm? Ara, milyonlar batdı ey- uçdu havaya. İllərlə toplamışdıq o pulları, ən müasir silah-sursatlar almışdıq. Ara, yüzlərlə... bəlkə də daha çox türk öldürə bilərdik ey, o silahlarla... Sən niyə ölmədin? Bu yanındakı tula niyə ölmədi?

Kabusun gözləri hədəqədən çıxırdı. Masaya yaxınlaşıb siyirtmədən tapançasını çıxardı. Ardıcıl atəş səsləri kabinetdə əks-səda verdi. Lakin bir neçə saniyə sonra daha dəhşətli bir səs binanı silkələdi. Ardınca əvvəlkilərdən dəfələrlə vahiməli partlayış səsləri qərargah binasını, ətrafındakı bütün tikililəri yerlə-yeskan elədi...

XI FƏSİL

İki gün idi ki, yol gəlirdilər, yorğunluq özünü biruzə verirdi. Qabaqda İran zabitlərini, ardınca Şimşəkgili aparan “Pikap” avtomobilləri hərəkət edirdi. Suriyadan- muzdluların təlim düşərgəsindən səhər saat beşdə çıxmışdılar. Karvana Şimşək başçılıq edirdi. Yüz nəfər muzdlu döyüşçü, iki yük maşını silah-sursatı PKK, YPQ qruplaşmalarının nəzarətində olan ərazilərlə İraqın şimal hissəsinə keçirmiş, oradan da İran ərazisinə adlamışdılar. Yolun Güney Azərbaycanının ərazilərinə çatana qədər olan hissəsini maneəsiz keçmişdilər. İran ərazisinə adlayarkən onları karvanın önündəki həmin bu zabitlər qarşılamiş, üstəlik hədiyyə olaraq silah-sursatla dolu daha bir yük avtomobilini karvana qoşmuşdular. Burada, Azərbaycanı iki hissəyə bölən Araz çayının cənub sahili boyu uzanan köhnə asfalt yolun dağlarla əhatə olunan hissəsində maneə ilə üzləşmişdilər. Yerli əhalinin bir hissəsi yolu kəsib dayanmışdı. Əllərində Azərbaycanın üçrəngli bayrağı dalğalanan iki nəfər dəstənin önündə, daha bir nəfər isə təpənin üstündə dayanmışdı. İranlı zabitlər on beş dəqiqədən artıq idi ki, başçılarla danışıq aparırdılar. Bayraqdarlar tez-tez təpənin üstündə şəstlə dayanmış pəhləvan cüssəli gəncə baxır, sanki ondan bir işarə gözləyirdilər. Yolçuların artıq səbri tükənmək üzrə idi. Şimşəkgilin avtomobilini idarə edən erməni zabiti, polkovnik-leytenant Artur Baqdasaryan dodağının altında deyilməyə başladı:

-Ara, güllələyin bu türkləri, açın yolu, gedək də.

Onunla yanaşı oturmuş rus zabiti, mayor Vitali Smirnov əsəbi şəkildə: "Artur, rusca danış, mən də anlayım da,- deyə narazılığını bildirdi. Şimşək üçün hadisələrə müdaxilə etməyin məqamı idi, söhbətə qarışdı:

-Deyir ki, bu türkləri güllələsinlər. İranlı zabitlərə olmaz, amma mənə olar. Kürd, sən türk dilini bilirsən. Get o türklərə de ki, iki dəqiqəyə yolu boşaltmasalar, hamısını bir-bir güllələyəcəm.

Murad, ardınca da Şimşək maşından düşdülər. Murad danışığı iştirakçılarına, Şimşək isə yuxarı dırmanaraq təpənin üstündə dayanana yaxınlaşdı. Murad avtomatla havaya bir neçə güllə boşaldıb, Şimşəyin göstərişini ucadan onlara çatdırdı. Nəticə hasil olmadı. Belə olduqda, Şimşək təpənin üstündəkinin lap yaxınına gəlib onunla üz-üzə dayandı. Gənc bayrağı yerə sancıb yaxasını açdı, Şimşəyin gözlərinin içinə baxdı. Şimşək qəfildən onu təpənin əks tərəfinə, üzü aşağıya itələdi. Adam yoxa çıxan anda Şimşək tapançasını çıxarıb onun yıxıldığı səmtə iki güllə atdı. Murad da silahı yolkəsənlərə tuşladı. Onlar vahimə içərisində kənara çəkildilər. Zabitlər donub qalmışdılar, nə edəcəklərini bilmirdilər. Şimşək onlara başı ilə "gedəyin" işarəsini verdi. Karvan yola düşdü. Şimşəyin telefonuna ardıcıl bir neçə mesaj gəldi. Əli göndərmişdi. Mesajda heç bir söz yazılmamışdı. Smayliklər idi. Şimşək smaylikləri Murada göstərdi. Mənalı-mənalı bir-birilərinə baxıb gülümsədilər. Kabusun gərargahı, özü və qul-qaravaşları, anbarları, düşərgələri... hamısı partlayışdan məhv olmuşdu. On-on beş dəqiqədən sonra isə Şimşəkgil sərt qayalıqların arası ilə keçib gedəcəkdilər. Onlar keçəcəkdı, ancaq arxadan gələn muzdlular, silah-sursat daşıyan yük maşınları qayaların partlaması nəticəsində məhv olacaqdılar. Şimşəyin güllələdiyi oğlan isə qalxıb üst-başının tozunu təmizləyəcək, dostları ilə birlikdə bu əməliyyatın uğurlu sonluğuna sevinəcəkdı...

Arazın o tayında- şimalda şiddətli döyüşlər gedirdi. Partlayış səsləri buralara qədər gəlib çatır, qayalara çırpılıb əks-səda verirdi. Burada isə nisbi sakitlik idi, təkcə nizamla hərəkət edən avtomobillərin xorultulu səsi sakitlik nizamını pozur, partlayış səslərinə qarışib vahimə yaradırdı.

-Artur, tez sür, qayalar başımıza uçar.- Vitali yuxarıdan sürətlə yuvarlanan qaya parçalarını görcək həyəcədən qışqırmağa başladı. Artur bacardığı qədər sürəti artırdı, hətta iranlı müşayiətçiləri də ötüb-keçməyə cəhd elədi. Ancaq yolun darlığı buna imkan vermədi. Qarşıdakı avtomobil də təhlükədən mümkün qədər tez qurtulmaq üçün sürətlə irəliləyirdi. Lakin otuz-otuz beş metr arxada gələn yüklü avtomobillərin “zarıltısı” nə qədər artsa da, qabaqda gedənlərlə “ayaqlaşması” mümkün deyildi...

Qafan rayonunun nisbətən düzənlik ərazisində, dağların əhatəsində yerləşən ruslara məxsus hərbi hissəyə çatanda artıq axşam düşmüşdü. Hamı yorğun və dılxor idi. Mayor Smirnov iş otağının qapısını açıb arxadakılara səsləndi:

-Zaxodite,- dolabdan ağzına qədər araqla dolu olan üç litrlik şüşə qab və altı ədəd su stəkanı götürdü,- pust qosti toje zaxodyat,- deyə qapının kandarında dayanmış iranlı zabitləri göstərdi,- seyças budem pit armyanskuyu “tutovku”. -Onun dediklərinin Şimşəyin rus dilindən ərəb dilinə tərcüməsindən sonra, Murad da eşitdiklərini əvvəl türk, sonra kürd dilində söyləyərək, onları otağa çağırırdı. Zabitlərdən biri o birinin qulağına nə isə pıçıldadı. Sonra Murada tərəf döndü: “Sən kürdsən?”- deyə soruşdu. Murad: “Kürdəm,-” dedi,- Gəlin əyləşin, mayor dəvət eləyir,- əlavə elədi. Zabit özünün də kürd olduğunu söylədi. Smirnov kimə isə zəng elədi:

-Serjant Yudin, get ərzaq anbarına, Seryoqaya de ki, qonaqlarım var. Nə versə, götür gəl, cəld ol.

Hamı stol arxasında idi. Təkcə Artur dəli kimi o tərəf- bu tərəfə gedir, öz-özünə söylənirdi:

-Ara... ara... general mənim anamı ağladacaq... ara, bu nə işdi gəldi mənim başıma? Ara, bu qaya parçalanmağa başqa vaxt tapa bilmirdi? Ara, bilmirəm nə baş verdi... qayanı partlatdılar, yoxsa özü partladı, yoxsa zəlzələ oldu?.. Nə baş verdi, ara?

-Gəl bura, gəl yüz vur. Əlimizdən nə gəlirdi ki, neyləyə bilərdik? Öz canımızı güclə qurtardıq.- Mayor onu sakitləşdirməyə çalışdı.

-Vitali, sən o kələmbaş generalı yaxşı tanımırsan. Sabah məni minib çapacaq. Ara, hər şey məhv oldu ey- silahlar, mərmilər... Bilmədik muzdlular öldülər, qaldılar... vay-vay...

-Ara, Artur, sabaha çıxacaq, baxarım. Özüm ona hər şeyi anladaram. Gəl otur yanımda.

-Vitali, heç zarafatından qalmırsan,- deyinə-deyinə gəlib mayorun yanında oturdu, "tut arağı" süzölmüş stəkanlara baxdı.

Serjant dolu zənbillə gəldi. Konservlər, kolbasalar, xiyar turşusu, pendir, çörək, pomidor... Gətirdiklərini stolun üstünə düzüb getdi. Mayor cəld dolabdan metal nimçələr, çəngəllər, bıçaq çıxartdı. Kolbasa doğramağa başladı. Şimşək kömək etməyə başlayanda digərləri də ürəklənib süfrə hazırlamağa yardımçı oldular. Tezliklə süfrə arxasında oturanların səsi daha ucadan gəlməyə başladı. Məclisin əvvəlində "naz eləyən" iranlılar əməllicə keflənmişdilər, yarı farsca, yarı kürdcə ağızlarına gələn danışdılar. Vitali ayaq üstə sağlıq deyir, qonaqları bir-bir

qucaqlayıb öpür, istər ermənilərlə, istərsə də iranlılarla dostluq əlaqələrindən danışır. Şimşək onun çıxışlarını ərəb dilinə, Murad isə kürd dilinə tərcümə edirdi. Qonaqlar danışanda isə əks proses baş verirdi. Otağa girən andan Şimşəyin diqqətini divardan asılmış xəritə cəlb etmişdi. O, özünü hamıdan çox sərxoş olmuş kimi aparırdı.

-Vitya, uzun müddətdir ki, rus dilində danışmağa bir adam tapa bilmirəm. "Bratan", gəl öpüm səni. Gəl bura, "rodnoy". Gəl, birlikdə şəkil çəkdirək. Yadigar qalsın da...

Artur başını əlləri arasına alıb hönkür-hönkür ağlamağa başladı:

-Vay mənim günümə. Siz kefdəsiniz...

-Arturçik, sabah tezdən çıxarıq aradan, gedərik cəbhə bölgəsinə. Oradan zəng edərik sənin manyak generalına, deyərik ki, hər şey qaydasındadır, yükü lazımı yerə çatdırmışıq.

-Ara, sən nə danışırısan? Onun hər yerdə gözü, qulağı var.

-Gözünə kül üfürərik, qulağına pambıq tıxayırıq. Ha-ha-ha... Ağciyər olma, muharibədir, kimdi səndən hesabat soruşan. İt yiyəsini tanımır burada. Gəl bura, bizimlə dayan, şəkil çəkdirək.

Artur gəlmək istəmədi. Mayor Şimşəyin göstərdiyi yerdə dayandı, elə yerdə ki, arxa fondakı xəritə aydın görünürdü. Xəritədə Ermənistanın işğalı altında olan Azərbaycan ərazilərindəki hərbi obyektlərinin yerləri göstərilmişdi. Murad Şimşəyin telefonu ilə bir neçə dəfə şəkil çəkdi. Sonra özü də gedib onlarla yanaşı dayandı və "selfi" etdi.

Artur başını stola qoymuş vəziyyətdə, qonaqlar isə otaqdakı köhnə divanda bir-birlərinə söykənərək xoruldayırdılar. Artıq mayorun da gözləri yumulurdu, kreslosunda xumarlanmağa başlamışdı. Şimşək onu dümsüklədi:

-Bratan, biz harada yatacağıq?

-Podoydite k serjantu, on u vıxoda jdyot vas. Dlya vas v qostinoj mesta priqotovlenı.

Cəld çölə çıxdılar, hava qaranlıq və soyuq idi. Şimşək yenidən çəkilməmiş şəkilləri "sevgilisinə" göndərdi. Serjant söhbətə gahda siqaret çəkirdi, onları görcək yaxınlaşdı.

Yarıqaranlıq, soyuq və natəmiz otaqda ikimərtəbəli köhnə dəmir çarpayılar quraşdırılmışdı. Tavana vurulmuş nazik fanerlər neçə yerdən köp vermiş, boyası saralmışdı. Köhnə tipli, xırda "gözlükləri" olan taxta pəncərələr bəlkə də illər idi ki, rənglənməmiş, boyanın qopduğu yerlərdə iri çatlar yaranmışdı. Divarın suvağı yerbəyerdən laylanıb tökülmüşdü. Taxta döşəmə yamaq-yamaq idi, yeriyəndə cırıltısı adamın beynini qıcıqlandırır. Çarpayıları isə nimdaş döşəklər, yapırxmış, kif iyi verən yastıqlar, cırılmış yerlərindən pambıq parçaları sallanan yorğanlar "bəzəyirdi". Bu, hərbi hissənin "qonaq otağı" idi...

-Yəqin ki, iranlılar gəlməyəcəklər,- deyər Murad sakitliyə daş tulladı, qalxıb çarpayıda bardaş qurdu.

-Onlar sabaha kimi ayılmayacaqlar.- Onsuz da yuxusu ərsə çəkilməmiş Şimşək, cavab verməklə, dialoqun davam etməsində maraqlı olduğunu biruzə verdi.

-Abi, bu dünya niyə belədir ey? Hər yerdə qan, müharibə... Ərəb ölkələrində müsəlman müsəlmanı öldürür, sayı-hesabı bilinməyən terror təşkilatları dinc insanları qanına qəltan edir... İraq elə, Suriya elə... Hansını deyim? Bir yandan da bu ermənilər bizə düşmən kəsiliblər. Süfrəmizin artığı ilə adam olanlar indi bizə meydan oxuyurlar. Qərbli-şimallı, imkanlı ölkələr də bunlara yardım edir, dəstək dururlar. Niyə? Bax, götürək elə bu mayoru. Soruşan yoxdur ki, ay belə-belə olmuş, sənin bu ölkədə nə itin azıb? Niyə gedib ailənlə, balalarınla sağlam həyat yaşamırsan? Biz sənin başına nə daş salmışıq?

-Bu reallıqdır, qardaş. Dünya belədir, istəsək də, istəməsək də. Bizim xəyallarda qurduğumuz qansız-qadasız dünya elə xəyal olaraq da qalmaqdadır. Bu, Vitali kimi tulalar da həmişə arada su bulandırıb balıq tutmağa çalışan kiçik fiqurlardır. Burada guya ermənilərə təlim keçir, onlara Rusiyadan göndərilmiş texnikaları, digər texniki qurğuları idarə etməyi öyrədirlər. Bunlardan hər yerdə var, yal axtarırlar. Yalını bir az artıq elə, keçəcək sənin tərəfinə. Əqidəsiz, şərəfsiz, ikiüzlü, yalaq adamcıqlar... Görmədin, otağına girən kimi cumdu araq şüşəsinin üstünə? Ancaq bizim ruhdan düşməyə, ümitsizliyə təslim olmağa haqqımız yoxdur. Bu gün biz uıu babalarımızın başladığı ədalət mübarizəsini davam etdiririk. Bu gün biz, sabah övladlarımız... Yoxsa məhv olarıq, bir anın içində bizi əzib yox edərlər. Türk dünyası böyük dünyadır, ulu dünyadır, müqəddəs dünyadır! Biz Uca Yaradanın haqq səsiyik, ədalət keşikçiləriyik!

-Abi, nə gözəl ki, sənə rast gəlmişəm! Nə gözəl ki, güclərimizi birləşdirmişik. Bir yerdə, ağılla, tədbirlə döyüşürük qara qüvvələrlə. Yoxsa ki... intiqam hissi mənim gözlərimi bağlamışdı. Məhv olardım, buralara gəlib çıxma bilməzdim...

-Yaxşı, qardaş, az tərif elə məni. Gecə yarıdan keçib, sabah işimiz çox olacaq. Bir az gözümüzün acısını almağa çalışsaq pis olmaz. Nə deyirsən?

-Nə deyim ki? Çalışsaq da.

-Ancaq ehtiyatı əldən vermək olmaz. Sabahdan maska taxacağıq. Hər an Tıqranla, onun qardaşı ilə, ya səni tanıyan başqası ilə rastlaşa bilərik. Onu görsən, tələsmə. Mən sözümün ağasıyam, onu sən gəbərdəcəksən. Əgər hələ cəhənnəmə göndərilməyibsə. Oldumu? Gecən xeyrə qalsın.

-Yaxşı, abi, narahat olma. Gecən xeyrə qalsın.- Sonra nə fikirləşdisə, yenə susmadı.- Abi, bir sual da verim, sonra yataq. Olar?

-Buyur,- Şimşək onun sözünü yerə salmadı.

-Sənin soyadın Əfşarlıdır, doğrudur?

-Doğrudur, niyə soruşursan ki?

-Bilirsən, eşitdiyimə görə Türkiyədə də Əfşarlar yaşayır. Sizin onlara qohumluq əlaqələriniz var?

-Təbii. Əfşarlar qədim, böyük sülalədir. Tayfa deyim, sülalə deyim... Qədim türk tayfası- bax ,belə.

-Hə, aydındır. Mən də belə düşünürdüm. Yataq, iyi gecələr.

Bu gecə Səadət ananın da gözünə yuxu getmirdi. Oğlunun körpəliyindən ta bu yaşa kimi olan şəkillərini sıra ilə

masanın üstünə düzüb baxırdı, bir-bir götürüb sıgallayır, öpüb yerinə qoyurdu. Hər şəkil onun üçün bir xatirə idi: “Bunu bir yaşında çəkdimişdim. Bacımın əri Sənan qəzetdə fotoqraf işləyirdi, o çəkib. Bunu da o çəkib- iki yaşında. Bunu da... Buna bax, Əsgər birinci sinfə gedir. Rəhmətlik atası kimi, necə də qürurludur. Mənim balam həmişə qürurlu olub, indi də elədir. Əbəs yerə onun adını Əsgər qoymamışam ki? Rəhmətlik özü belə istəmişdi: “Oğlum olsa, adını Əsgər qoyacam,”- deyirdi,- “Böyüyüb mənim yolumu davam etdirəcək, torpaqlarımızı işğaldan azad edəcək.” Sanki başımıza gələcək bəlaları qabaqcadan hiss eləmişdi... İdman zalında məşq zamanı, burada balamın səkkiz yaşı var. Bəh, çempion olub, boynundakı medala bax, məşallah, mənim balama. Ay aman... Dünya çempionatında qolunu zədələmişdilər, qolu sarğıda çəkdirib bu şəkli. Bu hansı şəhərdə idi?.. Yaddaş qalmayıb ki. Hə, yadıma düşdü- Vyanada. Dostları ilə bir yerdədir. Zədəli qolla qazanıb bu qızıl medalı. Məşqçisi nə qədər dil tökmüşdü, Allah bilir. İnadkarlıq edib final döyüşünə zədəli qolla çıxmışdı. Rəhmətlik atası da inadkar idi. Bizi Qarqar çayından keçirib qayıtdı qeyri-bərabər döyüşə, amma... geri qayıtmadı... Eh! Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin, bizimkilər də onların içində! Amin!.. Bunlar universitetdə oxuduğu vaxtlardakı şəkilləri, bunlar Hərbi Akademiyadakı təhsil vaxtları, bunlar hərbi yoldaşları ilə bayram günlərində çəkirdikləri şəkillər. Bu şəkildə Kamilə də onların arasında, oğlumun yanındadır... Kaş belə gəlinim olaydı. Mənə tez-tez baş çəkir, qayğıma qalır. Bu gün də gəlmişdi, sağ olsun. Mənim “8-ci kilometr” qəsəbəsində yerləşən Texniki Peşə Məktəbinin yataxanasında məskunlaşdığım on altı kbadrat metrdən ibarət olan bu otağıma. Gələn kimi sakit durmur ki. Əl atır qab-qacağa, silir-süpürür... Mən də əlimi-qolumu bağlayıb oturmamışam ki... Gəlinim üçün nə lazımdı, hamısını almışam. Öz halal maaşımla. Əsgərin göndərdiyi pulların heç bir qəpiyinə də əl vurmamışam. Şükür Allaha, dövlətimiz də kömək eləyir, özüm də tikiş fabrikində işləyirəm. Tək adamam da, qazancımı balamın xeyir

işi üçün xərcləməyib, hara xərcləyəcəyəm ki? Eh, buna da şükür. İnsan gərək naşükür olmasın. Odur ey, Goranboy rayonunda böyük bir ərazidə yaraşıqlı evlər tikib xocalıları köçürdülər ora. icra hakimiyyətli-zadlı. Mən gedə bilməzdim, oğlumu tək qoyub hara gedəydim ki? Ona hərbi şəhərcikdə mənzil verəcəklər də. Elə bəlkə mən də qalacam onlarla- oğlumla, gəlinimlə, nəvələrimlə... Ancaq Xocalı azad olunsaydı, ora qaça-qaça, ayaqyalın gedərəm. Yenə əvvəlki kimi qohum-əqrəbə, qonum-qonşularla bir yerdə mehribancasına yaşayarıq. Təsərrüfatla, bağ-bağatla məşğul olarıq. Qız alarıq, qız verərik, toyda-büsatda yığışarıq... Əlbəttə, sağ qalanları ilə... Bayaq, Kamilə burada olanda açdım sandıqçamı, çıxartdım bu qır-qızılları. Dedim, ay qızım, al bunları tax, bir baxım. Qızcığaz donub qaldı yerində, yanaqları lalə kimi qıpqırmızı oldu. Eləmədim tənbellik, özüm taxdım onun boynuna boyunbağını, qulaqlarına sırğaları, barmaqlarına üzükləri- hamısını. Heç bilməzdim ki, zinət əşyaları hərbi mundirlə təmasda bu qədər ecazkar gözəllik yaradarmış. Əslində sirr Kamilənin gözəlliyində idi, vurulmuşam da bu qıza, neylim axı?... Eh, sağlıq olsun, təki müharibə qurtarsın, balam sağ-salamat gəlib çıxsın, inşallah!.. Gör neçə müddətdir üzünü görmürəm, səsini eşitmirəm, boynunu qucaqlamıram. Balam qürbətdədir, vacib tapşırıq yerinə yetirir. Gedəndə demişdi də. Demişdi ki, ay ana, bir müddət səninlə əlaqə yarada bilməyəcəm, gərək dözsən. Dözüürəm, əlbəttə, dözüürəm. Dözməliyəm də... Allah hamının balasını xoşbəxt eləsin, mənimki də onların içində. Sağ-salamat gəlsinlər..."

XII FƏSİL

Onlar hərbi hissəni tərk edəndə iranlı zabitlər hələ də özlərinə gəlməmişdilər. O birilərlə nisbətdə az içki qəbul etmiş Artur sübh tezdən Vitalini oyatmağa nail olmuş, yalvar-yaxarla ondan əlavə "kömək" ala bilmişdi. "Kömək" isə altı nəfər əsgər və bir ədəd PDM-dən ibarət idi. Dağların qoynunda yarımcan, təkdən-bir bacalarında tüstü görünən, illərdən bəri yalnız qalmış

Laçın şəhəri də artıq acı xəyal kimi geridə qalsa da, hələ də mərhum sənətkar Məhəbbət Kazımovun “Laçınım mənim!” harayı dağları silkələyib Şimşəyin qəlbini odlayır, beynini damğalayır. Sanki məzlum şəhər “Məni bu zalımların tapdağından qurtarmamış hara gedirsən?” - deyə onu qınaq odunda yandırır...

...Olub xəyanət qurbanı

Qalıb yarımcan Laçınım!

İnləyir “imdad” içində,

Ay ürəyi qan Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!

Türk oylağı, ər diyarım,

Nədən oldun xar, diyarım?

Böl mənimlə dərdi yarı-

Zirvəsi duman Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!

Süzüb Əriməz dağını,

Öpüb şəfa bulağını,

Dərisinə mən yağının

Təpəydim saman, Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!

Bulaqlardan güc alaydım,

Zalımlardan bac alaydım,

Zirvən olub ucalaydım-

Qoynu asıman, Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!

Cəh-cəh vurub bülbül kimi,

Açılaydım tər gül kimi,

Xidmətində bir qul kimi

Olaydım kaman, Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!

Getmişik yolun çoxunu-

Qırarlıq dərdin oxunu.

Öz ətrini, öz qoxunu

Qaytarar zaman, Laçınım!

Can Laçınım, can Laçınım!..

Doğmalarının həsrətindən asfalt bağı çat-çat olmuş, enişli-yoxuşlu labirint yollarla “Gündoğan” səmtinə irəlilədikcə, göz dələn, beyin düşüncəsini iflic edən mənzərələrlə qarşılaşırdılar. İnsan övladının beyninin məhsulu olduğu istisna təşkil edən bu qədər vəhşilik, bu qədər qəddarlıq, ancaq “erməni” adlanan məxluqa xas ola bilərdi. Vaxtilə xoşbəxt balaların cövləri olmuş, quşların cuşə gələrək nəğmə bəstələdikləri məxmər çəmənliklər, xalça çəmənliklər kol-kosun, tikanlı otların oylağına çevrilmişdi. Yüzlərlə, minlərlə, milyonlarla insanın əsrlər boyu qurub-yaratdığı yaşayış məntəqələri xarabalığa çevrilmişdi. Bu vurhavur zamanda belə, müharibənin bu qızgın çağında belə “İran” və “Ermənistan” adlandırılan dövlətlərə məxsus nömrə nişanı olan yük avtomobilləri meşə materialları ilə, söküntü materialları ilə “ləbələb” dolu vəziyyətdə rastlarına çıxır, zariya-zariya “Günbatana” doğru sürünürdü. Dağlar yetim qalmışdı, dağlar üşüyürdü, dağlar nalə çəkirdi...

Yad əlində qalan dağlar,

Yanıram, a dağlar, yanıram!

Məni həsrət salan dağlar,

Yanıram, a dağlar, yanıram!

Ağrıdağ həsrətlə baxır,

Savalanda şimşək çaxır,

Araz yana-yana axır,

Yanıram, a dağlar, yanıram!

Xan Şuşanın köksü yara,

Dəlidağım batıb qara,

Laçındakı ahu-zara

Yanıram, a dağlar, yanıram!..

Murad da bu üzüntülü mənzərədən sarsılmışdı, bədənində istilik gəlmişdi, hərərəti qalxmışdı, köynəyinin düymələrini açmışdı. Hərçənd hava nəmişli və soyuq idi. Şimşək düşüncələrin caynağında qıvrılırdı, buralarda birinci dəfə idi olurdu- “Görəsən bunlardan hansı Babadağdır, hansı Dəlidağdır, hansı Əriməz dağıdır?!...”

İkimərtəbəli qurama evlərdən ibarət olan, guya yenidən inşa edilmiş Zabux qəsəbəsinin yaxınlığından keçərək Həkəri çayını adladılar. Yenidən yoxuş başladı. Hündür dağ silsiləsi arxada qalmışdı. Qarşıdakı, əvvəlki qədər hündür olmayan dağı üzü cənuba doğru aşmalı idilər. Üzü cənuba- Azərbaycanın bağrını iki hissəyə parçalayan Araza doğru...

-Necədir, xoşunuza gəldi? Kim qardaşın vəsaiti ilə salınıb bu qəsəbə.- Vitali yarızarafat, yarıistehza ilə arxa oturacaqdakılara, Şimşəkgilə xitabən soruşdu.

-Vitya, atmacandan qalmırsan heç. Ara, Kim qardaş nədir? Kim Qardaşyan, ermənilərin fəxri, amerikalı məşhur modelyer.- Artur əsəbi halda söhbətə qarışdı.

-Olsun da Qardaşyan. Mən də bilirəm də, kimdir o...

-Yaxşı Vitya, mübahisə etməyə, onsuz da qanım qaradır.

Nəhayət, gəlib hərbi bazanın yerləşdiyi meşəli yamaca çatdılar. Onları əynində nimdaş əsgər sırqlısı olan, rütbəsini müəyyənləşdirmək mümkün olmayan maskalı bir nəfər qarşıladı.

-Ara, harada itib-batmırsınız, hanı sizin gətirdiyiniz kömək?- deyə o, Arturun üstünə çıxmırdı.

-Rütbəcə səndən böyük olanla belə davranmağı sənə kim öyrədib, kapitan Simonyan?- deyə Vitali suala sualla cavab verməklə vəziyyəti öz xeyirlərinə dəyişməyə çalışdı.

-Mayor, nə rütbəbəzliqdır? Türklər gəlirlər ey, beş-altı kilometrlikdədirlər. Qüvvələrimiz tükənir, əlavə kömək lazımdır.

-Kömək gəlir də. Axşama bura çatırlar. Başar Asad şəxsən öz ordusundan yüz nəfər əjdaha döyüşçü də göndərib, onlar da sabaha gəlib çatırlar.

Şimşəklə Murad təəccüblə bir-birilərinə baxdılar, bu onlar üçün yeni xəbər idi, ya da mayorun uydurması idi. Əslində belə şeyilər gəzirdi, ancaq Suriya ordusundakı mənbədən bunun təsdiqi gəlməmişdi.

-O kimdir elə?

-Sən Suriyanın prezidentini tanımırsan məgər?- Vitali bir qədər də ürəkləndi.

-Ara, türklər iki-üç saatdan sonra burada olacaqlar, qüvvələrimiz tükənib, əsgərlərimiz dabanlarına tüpürüb qaçırlar, anlamırsız?

-Necə yəni, qüvvələrimiz tükənir? Bəs Tiqranın rotası haradadır?- Bu dəfə Artur sual verdi.

-Pərən-pərən olub. Səhər Tiqran burada qalmış otuz nəfər axıncı muzdluları götürüb ön cəbhədəkilərə köməyə getdi. Ara, Qadrutu da itirmişik, çox sürətlə gəlirlər üstümüzə. Xəbərimiz yoxdur, bəlkə elə Şuşini də alıblar. Görmürsüz, heç kim yoxdur, tək qalmışam? Heç postdakıları dəyişməyə adam tapmıram,- Simonyan cavab verdi. Şimşək də ona yaxınlaşdı.

-Post haradadır?- deyə soruşdu.

-Odur ey, o zirvədə.

-Neçə nəfərdirlər?

-Üç nəfər. Nə olar, göndərin də bu əsgərlərdən ora. İki gündür ac-susuzdurlar,- Simonyan onlara yalvarmağa başladı.

-Gərək yox, özüm gedərəm. Bu oğlana nə lazımdır verin, aparaq verək,- Şimşək Muradı göstərdi.

-Ara, o çox vacib postdur. Özünüzlə ərzaq, əlavə sursat da götürün, gedin ora. Oradan on beş-iyirmi kilometr məsafəyə

nəzarət eləmək olur. Pulemyot, snayper tütəngi... hər ləvazimat var orada,-Artur göstəriş verdi. Şimşəkgilə ərzaq, beş ədəd dolu avtomat darağı, qumbaraatan və minamyot mərmiləri verdilər. Gedərkən Simonyan onlara: "Maskalarınızı çıxartmayın, pandemiya bərk yayılıb buralarda," –dedi.

Post bazadan azı iki yüz metr aralıda, həm də xeyli yüksəklikdə idi. Ağır yüklə, dar cığırla sərt yoxuşa qalxmaq elə də asan olmadı. Arada iki dəfə dayanıb nəfəslərini dərməli oldular. Postdakılara yaxınlaşanda Murad dönüb Şimşəyə göz vurdu. Buradakılardan kimi işə tanıdı.

-Ara, biz acından ölürük burada, tez gəl,- postdakılardan biri silahı qayaya söykəyib gələnlərə sarı qaçdı. Ərzaq olan zənbili alıb eşləməyə başladı.

-Ara, gətir bura o zənbili,- digəri birinciyə acıqlandı. Yeriylə zənbili onun əlindən aldı, geri qayıtdı. Üçüncü də silahı yerə atıb onlara yaxınlaşdı. Su, kolbasa və çörək çıxartdılar, parçalayıb yeməyə başladılar. Murad astadan Şimşəyin qulağına pıçıldadı:

-O dazbaş Tiqranın qardaşı Aramdır. Onu girov saxlamalıyıq.

Postdakılar acgözlüklə yeməyə girişmişdilər. Şimşəkgil yerlərini müəyyənləşdirib təmkinlə gözləyirdilər. Nəhayət, Şimşək dilləndi:

-Yediniz qurtardınız?

-Yedik ara, çox sağ olun,- birinci cavab verdi.

-Çox yaxşı. Biz türklərdə misal var- “Yemək yeyəni ilan da vurmaz!” Biz də səbrlə dayanıb gözlədik. İndi isə üzü üstə uzanın yerə. Əllər arxada olsun.

-Ara, sən nə danışırısan? Nə türk, nə ilan? Zarafatın yeridir?- Dazbaş əsəbi halda qalxıb silaha tərəf getməyə çalışdı. Lakin cəmişi bir addım ata bildi. Muradın gözlənilməz zərbəsi onu ağzı üstə yerə sərdi. O biriləri keyləşmiş vəziyyətdə idilər, nə edəcəklərini bilmirdilər. Heç şokdan ayılmağa vaxtları da qalmadı, Şimşək gil hər ikisinin boynunu sıdırdılar. Aramın qollarını arxadan bağlayıb qayaya söykədilər. Murad maskasını çənəsinə endirib onun gözlərinin içinə baxdı:

-Məni tanıdın?

-Kürd? Bu sənsən?

-Bəli, mənəm. Ancaq səhvən var, əslində mən türkəm.

-Necə yəni türksən?

-Bax elə belə- türkəm. Mənim anam sizə neyləmişdi, onu niyə öldürdünüz?

-Mən neyləyə bilərdim ki? Tıqran məndən böyükdür, qərarı o verir.

-Həə? O verir qərarı? İndi isə mən verirəm. Görürsən, vəziyyət necə dəyişir?

-Ara, dəlilik eləmə, burax məni. Tıqranın əlindən qurtara bilməyəcəksən. Məni burax, qaç get buradan.

-Doğrudan? Nə ağıllı oğlan olmusan, mənə yol göstərirsən? Hara qaçım, deyərsən?

-Hər tərəf dağ-dərədir, meşəlikdir, qaç gizlən də. Buralarda adam tapmaq olar?

-Sus, qatil! Mən bura sizin canınızı almağa gəlmişəm. Tiqran haradadır?

-Ara, bilmirəm. Səhər PDM-ə doluşub davaya getdilər.

-Eyb etməz, gözləyəyəm. Əgər onu Azərbaycan Ordusunun igidləri gəbərtməsələr, deməli, mənim əlimdə gəbərecək. Sənin gözlərinin qabağında öldürəcəm onu, görəcəksən.

-Ara, qurban olum...- sözünün ardını gətirə bilmədi, Murad onun boynundan elə bir zərbə vurdu ki, huşunu itirib yerə yığıldı. Şimşək onun binoklunu götürüb ətrafı müşahidə etməyə başladı. Baza tərəfdə ara qarışmışdı, hay-həşir var idi. Hərə bir tərəfə qaçıb gizlənməyə can atırdı. Səmada bir PUA süzürdü. Bu, "İtiqovan" idi. Ağacların arasında məharətlə gizlədilmiş S-300 markalı zenit qurğusunu nişan almışdı... Dəhşətli partlayış səsi ətrafa yayıldı. Bununla da iş bitmədi, qurğunun üstündəki raket uğultu ilə yerə düşdü, vahimə yaradaraq o tərəf- bu tərəfə "vurnuxmağa" başladı. Gah ağaca, gah da rastına çıxan hansısa texnikaya toxunub istiqamətini dəyişir, yerində fırlanır, harasa uçmaq istəyirdi. Nəhayət, istiqamət götürüb irəliyə şütüdü, yan-yana düzülmüş uzaqvuran toplardan birinə tuş gəldi. Daha vahiməli partlayışın dalğası posta qədər gəlib çatdı.

Uzaqdan, şərq tərəfdən iki ədəd PDM torpaq yolda toz qopara-qopara bazaya yaxınlaşırdı. Onların üzərində xaç işarəsi var idi. Görünürdü ki, cəbhə bölgəsindən qaçırlar. Şimşək

qumabaatanı götürüb qabaqdakını nişan aldı. Lakin atəş açmağa vaxtı çatmadı. PDM qayaların arasına girdi. Arxadan gələne isə bu imkan nəsisb olmadı. Sərrast atəşlə məhv edildi. Bir neçə dəqiqədən sonra birinci PDM bazanın ərazisinə daxil oldu və hündür şam ağaclarının arasında məharətlə gizlədilmiş anbarın yaxınlığında dayandı. Anbar tərənin alt hissəsinin qazılması yolu ilə yaradılmışdı. Tərənin üstündəki ağaclar toxunulmaz qaldığı üçün səmadan onun yerini müəyyənləşdirmək mümkünsüz idi. Yalnız ön tərəfdən, ağacların arasından dar dəmir qapı görünürdü. Həmin an rus əsgərləri relslərin üzərində hərəkət edən araba ilə anbardan çıxardıqları mərmiləri özlərinə məxsus olan PDM-ə yükləməklə məşğul idilər. Anbarın girişinə qədər çəkilməmiş iyirmi-iyirmi beş metrlik çınqıl döşəməli yol ensiz olduğundan ikinci texnika girişə yaxınlaşırdı birincinin qabağını kəsərdi, növbə gözləmək lazım gəlirdi.

Artıq Aram özünə gəlmiş, qayaya söykənmiş vəziyyətdə oturaq halda məzlum-məzlum qarşısındakılara baxırdı. Şimşək isə binoklla bazada baş verənləri müşahidə edirdi. PDM-dən düşən üç nəfər anbarın qapısına yaxınlaşdı. Vitali ilə Artur yüklənməyə rəhbərlik edir, əsəbi halda ora- bura qaçırdılar. Sir-sifəti qan içində olan Simonyan ağacların arasından çıxıb onlara yaxınlaşdı, postu göstərərək ucadan qışqırmağa başladı. Nə dediyini anlamaq çətin deyildi. Şimşək binoklu Murada tərəf uzatdı:

-Murad, al bax. Deyəsən, məsələnin nə yerdə olduğunu anlayıblar. Murad binoklu alıb həmin istiqamətə baxdı və:

-Bu Tiqrandır,- dedi.

Rabitə cihazından aramsız olaraq kobud səs eşidilirdi: “Aram, məni eşidirsən? Danışan Tiqrandır. Aram, cavab ver...”

Murad rabitə cihazını aparıb Arama verdi:

-Çağır onu bura.

-Nə deyim?

-De ki, səni girov götürmüşük, gəlsin danışaq.

Qardaşlar arasındakı qısa dialoqdan sonra Tiqran ətrafında əlavə beş nəfər də olmaqla posta tərəf istiqamət götürdü. Digərləri onları bir qədər müşayiət edib aşağıda mövqeləndilər. Şimşək snayper tüfəngini və qumbaraatanı götürüb bir qədər də zirvəyə qalxdı. Murad isə pulemyotla silahlandı. Kifayət qədər güllə, mərmə və qumbaraları var idi. Gələnlər isə avtomatla silahlanmışdılar, təkcə Tiqrandə pulemyot var idi. Yoxuşun əsas hissəsi geridə qalmışdı, gələnlər nisbətən açıq sahə ilə irəliləyirdilər. Şimşək sərrast atəşlə iki nəfəri yerə sərdi. Baza tərəfdən atılan minamyot mərmiləri postun yaxınlığına düşüb partlayır, qayalarda əks-səda yaradırdı. Tiqran rabitə vasitəsi ilə hey çığırırdı. Nəhayət, minamyot atəşləri dayandı. Artıq gələnlərin birini də Murad aradan götürmüş, digər iki nəfər isə enişəsağı qaçırdı. Tiqran geriye dönərək onları özü vurdu. Murad ucadan ona səslandı:

-Tiqran, silahı at yerə. Səninlə təkbətək döyüşəcəm.

-Ara, sən mənim əlimdə öləcəksən,- deyə Tiqran güllələri ətafa səpələdi. Sonra pulemyotu yerə tullayıb irəli şığıdı:

-Çıx qabağıma.

Murad da pulemyotu daşa söykəyib qabağa, nisbətən açıq meydançaya çıxdı. Qarşı-qarşıya dayandılar.

-Anamı niyə öldürmüşən?

-Ara, sənə görə. Qaçıb türklərə sığındığın üçün, bildin?

-Mən elə özüm də türkəm də, ay eşşək.

-Nağıl danışma. Ananın boğazını bu bıçaqla kəsmişəm,- Tiqran arxa cibində gizlətdiyi, üst tərəfində mişar dişlərinə bənzər dişləri olan iri bir bıçaq çıxartdı və Murada hücum elədi. Hər dəfə cəhdi boşa çıxdıqca daha da coşurdu. Şimşək hər ehtimala qarşı tüfəngi Tiqrana tuşlamışdı, barmağı tətikdə idi. Hərçənd belə məqamda atəş açmaq da risk tələb edirdi, ancaq başqa cürə hərəkət edə bilməzdi. Murada söz vermişdi. Murad isə sanki qəsdən Tiqranla oyun oynayır, onun əsəblərinin daha da gərilməsinə çalışırdı. Nəhayət, irəli şığıyıb Tiqrana ardıcıl sarsıdıcı zərbələr endirdi, bir göz qırpımında bıçağı onun əlindən aldı, boğazına dirədi, sonra çevrilib Şimşəyə işarə elədi:

-Abi, anbarı nişan al.

Şimşək rahatlıqla nəfəs aldı. Qumbaatanı götürüb anbarı nişan almağa çalışdı. PDM qapının yolunu bağlamışdı. Bir qədər də yuxarıya dırmandı, indi qapı görünürdü.

-Mən hazıram, atımmı?

-At abi, kaftar yuvasını, qan-qada yuvasını darmadağın elə. Qoy bu qanıçən öz gözləri ilə görsün.

Mərmilərlə yüklənmiş araba qapının kandarında görünən an atəş açıldı. Murad Tiqranın başını mərmnin uçduğu səmtə yönləndirdi. Arabadakı mərmilərlə onlara dəyən mərmnin partlayışı eyni anda baş verdi. Qəlpələrin sürətlə ətrafa sıçraması daha vahiməli mənzərə yaratdı. Anbarın içərisində yaranan ardıcıl partlayışlar, qapının parçalanıb ətrafa səpələnməsi hələ yaranacaq dəhşətin başlancığı idi. Murad vaxt itirmədən Tiqranı bu dəfə geriye, məzlum-məzlum onlara baxan Arama tərəf döndərdi:

-İndi isə qardaşının ölümünə şahidlik elə, -dedi və bıçağı onun boqazına çəkdi. Ətrafa qan fışqırmağa başladı. Tiqrان ikiəlli boğazını tutub xırıldamağa başladı, gözləri bərəldi, dizləri yerə çökdü. Murad eyni cəldliklə bıçağı beş-altı metrlikdəki Arama tərəf tulladı, bıçaq onun sinəsinə sancıldı. Tiqrان ağzı üstə yığılaraq eşələnir, Aram isə oturduğu yerdə can verirdi... Anbarın uğultusu get-gedə artırdı, yaxınlıqda nə vardısı hamısı parça-parça olub ətrafa səpələnirdi. Yanan mərmilər, raketlər, PDM-lərin parçaları, cəsədlər, hətta ağaclar da havada uçurdu. Anbarın üstü də parçalanmış, iri gövdəli ağacları göyə qaldırmışdı. Səma yanırdı, yer titrəyirdi...

XIII FƏSİL

XTQ-nin döyüşçüləri hadisə yerinə çatanda artıq günəş Babadağın arxasına keçmiş, qayaların arasından ara-sıra süzülən qızılı şəfəqləri qırmızı rəngə çevrilirdi. Yanğın hələ də davam edir, get-gedə daha çox boğuq-boz tüstü ilə əvəzlənməyə meyllənirdi. Əsgərlər burada nə baş verdiyini sona qədər anlaya bilmirdilər. Yuxarıdan, qayaların arasından həyəcanlı bir səs eşidildi:

-Komandır, burada sağ qalanlar var.

-Gəlirəm, onları nişangahda saxlayın, atəş açmayın.

Gənc zabıt döyüşçünün səslədiyi yerə qalxmağa tələsdi.

-Komandir, baxın, ətrafda nə qədər meyit var. Birinin boğazı kəsilib, digərinin sinəsində bıçaq var, o biriləri necə ölüb, bəlli deyil. Bu iki nəfər isə sağdır. Qaya uçub, daşların altında qalıblar.

-Görürəm... Yoxuş boyu da meyitlərə rast gəldim. Çox qəribədir, özləri-özlərini öldürüblər? Niyə?- sonra bazada baş vermiş partlayışa işarə edərək əlavə elədi,- Görünür partlayış çox güclü olub, dalğası buraları da titrədib. Anbarı kim partladıb? Səmadan onun yerini müəyyənləşdirmək mümkün olmazdı axı.

-Komandir, buraya mərmə də düşüb, baxın, izi aydın görünür.

-Hə, elədir. Yaralılara kömək edin, yaralarını sarıyın.

-Baş üstə, komandir. Baxın, bu oğlan nə isə demək istəyir.

Zabıt yaralıya yaxınlaşdı. Onun başından qan axırdı. Ayaqlarının sındığı uzaqdan hiss olunurdu.

-Komandir sizsiniz?- yaralı xırıltılı səslə, lakin səlist azərbaycanlı ləhcəsi ilə soruşdu.

-Bəli. Bəs siz kimsiniz?

-Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin zabiti, kapitan Əsgər Əfşarlı. Məni Mərkəzlə calaşdırma bilərsiniz?

-Zarafat edirsiniz? Buraya birinci gələn bizik.

-Murad... Murad haradadır? O sağdır?

-Komandır, yəqin bu oğlanı soruşur,- deyə döyüşçü ikinci yaralını göstərdi. Üzünü ona tutub soruşdu:

-Sənin adın nədir?

-Muraddır, abi.

-Abi? Sən türksən?

-Əvət.

-Mən heç nə anlamıram, komandır. Bunlar buraya necə gəliblər? Bəlkə bizi aldadırlar? Ermənilərin arasında bizim dili bilən çoxdur, mən belə eşitmişəm.

-Onu aydınlaşdırırıq, sən yoldaşlarına kömək elə, o biri yaralını da daşların arasından çıxardın.

Sonra zabıtə rabitə ilə Mərkəzi çağırdı. Bir qədər danışdıqdan sonra birinci yaralıya yaxınlaşdı:

-Adınız Əsgər, soyadınız Əfşarlıdır dediniz, eləmi? Kiminlə danışmaq istəyirsiniz?

-Bəli, doğrudur. Məxfi idarənin rəisi polkovnik Cəfər Kərimli ilə calaşdırma bilərsiniz?

-Soruşaram.

Zabit Əsgərin dediklərini Mərkəzə ötürdü. Bir qədər gözləmək lazım oldu. Bu vaxt ərzində döyüşçülər hər iki yaralıya ilk yardım göstərdilər. Muradın vəziyyəti nisbətən yüngül idi. Təkcə sağ qolu dirsəkdən bir qədər aşağı hissədən sınımış, çiyнинin dərisi sıyrılmışdı. Təbii ki, bədəni də bir neçə yerdən əzilmiş, paltarları cırılmışdı.

-Cəfər Kərimli xətdədir, buyurun.

-Salam, cənab polkovnik, sizinlə danışan kapitan Əfşarlıdır.

-Əsgər?

-Bəli, yoldaş polkovnik.

-Açar ifadəni söyləyin.

-“Bədirlənmiş ay parlaq olur!”

-Doğrudur. Bəs Cavabı necədir? Hərçənd ki, cavabı mən söyləməliyəm. Ancaq sizdən eşitmək istəyirəm.

-“Bu parıltını ona verən Günəşdir!”

-Mənim Günəş oğlum, Şimşək oğlum, igid oğlum, Vətənə xoş gəlmisən!

EPİLOQ

Pərdənin kənarından yol tapıb yataq otağına süzülən günəş şüaları Əsgərin gözlərini qıcıqlandırır. Ancaq qalxmağa

tənbəllik edirdi. Sanki artıq geridə qalmış yuxusuz gecələrinin heyfini çıxmaq istəyirdi. O tərəf-bu tərəfə çərilə-çevrilə qalmışdı, yata bilmirdi. Səhə tezədən oyanmağa adət etmiş hərbiçi üçün çətin bir tapşırığın öhtəsindən gəlmək yataqda çabalayıb süni yuxu gətirməkdən daha asan gəlirdi... Mətbəxdən Kamilənin səsi gəldi:

-İgidim, hələ yatırsan? Bilirsən saat neçədir?

Əsgər tənbəl-tənbəl sağ böyrü üstə çevrilib divar saatına baxdı, səkkizə iyirmi dəqiqə qalırdı.

-Saat... mən bu qədər yatmışam? Belə getsə məzuniyyətimi başa vuranda xor-xor pişiyə dönəcəm,- özü öz ifadəsinə güldü.

-Hə, mən də o fikirdəyəm. Amma Səadət ana bizim kimi düşünmür, qoy yatsın, deyir.

Əsgər yataqdan qalxıb geyindi, vanna otağına keçib yuyundu, sonra mətbəxə keçdi.

-Bəh-bəh, nə gözəl iy gəlir, aş dəmləyirsən?

-Mən yox, Səadət ana bişirir, dəmə qoyub getdi kəklikotu yığmağa. Kəklikotunu səhə tezədən yığanda daha ətirli olur, dedi, qalxdı yamaca.

-Sən nə danışırısan, gülüm? Niyə məni çağırmadın, qoymayaydım gedə? Allah eləməsin, mina-zad olar...

-İraq olsun. Elə şey olar? Minaları çoxdan təmizləyiblər, camaat mal-heyvan otarır çöllərdə.

-Orası elədir ey, ancaq yenə narahatam. Gedirəm anamı axtarmağa.

-Sən əyləş, təzə çaydan iç, mən gedərəm, bilirəm hansı səmtə getdi.- Pəncərədən yamyaşıl yamacları göstərdi,- bax, o tərəfə.

-Sən bu yerlərə bələd deyilsən, özüm gedirəm.

-Sən bələdsən ki?

Əslində doğru sual idi. Əsgər 10 il əvvəl öz qrupu ilə xüsusi tapşırıq icra edərkən cəmişi bir gecə olmuşdu bu yerlərdə. Antiterror əməliyyatlarında iştirak etsə də, bu tərəflərdə olmamışdı.

-Baxma da, mən dağlıq ərazilərdə hərəkət etməyə daha çox alışmışam. Həm də... sənə bu vəziyyətdə yamaca dırmanmaq olmaz axı,- Kamilənin hamilə olduğuna eyham vurdu. Kamilənin yanaqları dərhal qızardı, deməyə söz tapmadı.

Həyətdən Səadət ananın səsi gəldi:

-Qızım, Kamilə, Əsgər oyanıbsa, deynən gəlsin bu şişəyi kəssin. Köməkləşib soyaq. Doğrayıb qazanlıq, kabablıq ətləri ayıraq. Həyətdə buğlama bişirəcəm. Kabablıq əti də indidən basdırma edək ki, qonaqlar gələnə yumşalıb hala gəlsin. Sən də gəl bu zənbili al götür. Ciyərim yanır, kəklikotu çayı dəmləyək, içək səhər-səhər.

-Gəldim, ay ana,- Kamilə əlindəki çay dəsmalını asılıqandan asıb cəld həyətdə çıxdı. Anasının səsinə eşidən kimi Əsgər də Kamilənin ardınca bayıra qaçdı.

-Ay ana, sənə qurban olum, özüm gedib yığardım da. Ürəyim üzülmüşdü ey.

-Sən bu otların dilini bilməzsən, oğul. Burada təkcə kəklikotu deyil ki, başqa otlar da yığmışam. Gəlinimə tər dağ çiçəkləri də toplamışam. Ürəyin niyə üzülür ki? Bu yerlərin hər qarışına bələdəm, narahat olma.

Günortaya yaxın küçədə uç yolsuzluq maşını göründü. Karvan Əsgərgilin darvazasına yaxınlaşıb dayandı. Qonaqları Xocalının girişində qarşılayıb evə qədər müşayiət edən Əsgər birinci maşından düşüb arxadakılara tərəf yeridi. Arxadakı maşınların bütün qapıları ard-arda açılmağa başladı. İkinci maşının sürücüyə aid qapısı birinci olaraq açıldı və Cəmilə yerə düşüb cəld sağ tərəfə keçdi. Sağ qabaq qapının aşağı tərəfindən əvvəlcə qoltuq ağacının ucu göründü. Cəmilə qabağa əyilib sərnəşinin qolundan tutdu, düşməyinə kömək etdi. Hərbi parad mundirində olan, sinəsində yan-yana düzülmüş medallar parıldayan Əhməd Ağalı onun köməyi ilə maşından düşüb qarşısında dayanmış Əsgərə, artıq qonaqları qarşılamaq üçün küçəyə çıxmış digər ev sahiblərinə, səliqə ilə gül-çiçək əkilmiş həyətə və ikimərtəbəli yaraşıqlı evə baxıb qürurlandı. Gözlərində sevinc göz yaşlarının işartısı göründü, ucadan səsləndi:

-Mənziliniz mübarək, mənim əzizlərim, doğmalarım! Əslində "eviniz mübarək" deməliyəm, ancaq belə daha şirin çıxır...- qəhərləndi, sözünün ardını gətirə bilmədi. Cəmilə sağ əlini Əsgərə tərəf uzatdı, görüşdülər. Artıq qoltuq ağacının köməyi ilə sərbəst hərəkət edən Əhməd yaxınlaşıb sol qolu ilə Əsgərin boynunu qucaqladı. Sonra sağ qolunu da dostunun boynuna sarıyanda qoltuq ağacı yerə düşdü, heç biri buna əhəmiyyət vermədi. Bir müddət beləcə qaldılar.

-Səni ayaq üstə görməyimə çox sevindim, əziz qardaşım,- Əsgər də bir qədər doluxsundu,- məşallah əməlli-başlı sağalmısan. Antiterror əməliyyatının əsl qəhrəmanı sənsən, məşallah olsun!

Əhməd tez özünü ələ alıb dialoqun məzmununu dəyişdi və şən notlara köklədi, zarafata keçdi:

-Mayor, toyunuzdan bir gün əvvəl sənə tapşırırdım ki bacımı qollarının üstündə saxla, əməl edirsən?

-Elədir ki var, cənab polkovnik-leytenant.

-Bax, belə, afərin! Bacım, mənziliniz mübarək! Anam, mənziliniz mübarək! Əllərinizdən öpürəm. Allah sizi bizlərə çox görməsin! Böyüklükdən əskik olmayasınız!

Cəmilə də, arxa oturacaqdan düşən Murad da yaxınlaşıb dostları qucaqladılar. Murad o biri tərəfdə dayanıb ürkək-ürkək boylanan gənc qadını göstərdi.

-Qardaşım, bu mənim karım Məltəmdir,- sonra Məltəmə səsləndi,- gedək annemizin əllərindən öpək.

Kamilə ilə qarşı-qarşıya gəldilər, onunla görüşüb Səadət anaya tərəf üz tutdular.

-Xoş gəlmisiz, mənim övladlarım!- Səadət ana onun əllərindən öpmək istəyən gəncləri qucaqladı,- Gəlin sizi bağrıma basım, balalarım. Ay Murad, bizdə qarı qocalara deyirlər, daha bu sözü işlədən yoxdur. Qarı nədir, bu sənin xanımindir.

Üçüncü məşından düşən general-leytenant Cəfər Kərimli,
professor Sabir müəllim və Əbdül xoca onlara yaxınlaşmaqda
idilər...

Dedilər başına yenə qar yağır,

Zirvənin başında qar olar, olsun!

Qar deyil, çöhrənə arzular yağır,

Sevdaya Tanrı da yar olar, olsun!

Parlayır səmada ulduzun yenə,

Hərərət qayıdıb dərəyə, çölə.

Əzəmət dağıdır "Qırxqız"ın sənə!

Eyvallah, sən cavan, yol uzun hələ...

Şükr olsun, dərdlərin dağılır daha,

Gülşən yamacların şalı toxunur.

Qövr etmiş yaralar sağalır daha,

Məxmər çəmənlərdə xalı toxunur.

Sən dağlar qoynunda nazlı mələksən,

Şəfəqdə parlayan nursan, Xocalım!

Arzusan, sevgisən, eşqsən, diləksən!

Sən qürur tacımda zərsən, Xocalım!

Əhsən, xilaskarın, Orduna əhsən!

Açır arzuların çiçək, Xocalım!

Tarixi kəhkəşan yurduma əhsən!

Ay ipək çalmalı, göyçək Xoclalım!

-son-

Müəllif: Xəlil Mirzə,
Şair-publisist, AYB-nin üzvü

Xəlil Mirzənin "Seçilmiş" povesti haqqında

I>>ZAUR USTACIN YAZILARI

MURAD MƏMMƏDOVUN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI

HƏCƏR ATAKİŞİYEVANIN YAZILARI

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

NOYABR GÜNÜ

(hekayə)

Səhər idi. Noyabr ayının hələ ilk günləri olsa da, payız indidən öz vəzifəsinin icrasına başlayaraq təbiəti qışa təslim etməyə hazırlaşdı. Havada qalın duman duyulurdu. Sanki bu duman yarasa kimi qanadlarını açıb Günəşin önünü kəsirdi. Göy üzünü tutan nəhəng buludlar Günəşin qızıl saçlarını qara örpəyə bürümüşdü. Şiddətli yağış alçaq tavanlı evlərin qapı-pəncərələrindən içəri damırdı. Evdən çıxıb eşikdə dayandım. Arxadan anam məni səsləyərək qapıya çıxdı:

- Qadası, çox ehtiyatlı ol, yağışdır, yaman tökür! – dedi. Anam bu sözləri elə şəfqətlə, nəvazişkarcasına söylədi ki, bir an onu bağrıma basıb bərk qucaqlamaq istədim, özümü güclə saxladım. Bizdə belə idi, anamla mənim aramda aşılmaz bir məsafə, bir sədd var idi. Ən son nə zaman anamı qucaqladığımı, atamın əllərindən öpdüyümü, düzünü

- desəm, heç xatırlamıram. Bu, bəlkə də, yaxşı deyildi, amma hər halda, yaxşı olmasa da, belə idi. Gülümsədim, anamın mərhəmət və narahatlıq dolu gözlərinə dərin nəzər salaraq:
- Narahat olma, ana, sağ ol, – deyə bildim.
- Həyətdən çıxdım. Yağış, həqiqətən də, şiddətli yağırdı, daha doğrusu, yağışı elə bil göydən atlı qovurdu. Damlalar sürətlə məhəlləmizin, az qala, əsrlik daş evlərinin, orda-burda tez-tez gözə dəyən insan siluetlərinin və ən itaətkar təslimiyyətlə göy üzü səltənətinin hökmünə müntəzir, çılpaq yolların qoynuna şütüyürdü. Bu mənzərə məni rıqqətə gətirir, xoşbəxtliyimi daha da artırır... Dünən brayl əlifbasını öyrənməyə başladığımdan bir ay ötürdü. İki yeni hərf öyrəndim. Bu hərflərdən biri dünyanın ən gözəl nəsnəsi ola bilərdi. Bu hərf həmin hərf idi ki, o hərfin köməyiylə, nöqtələrin dilində onun adını ilk dəfə yazıya bilirdim. O hərfi əmələ gətirən dörd nöqtə bu gün mənim üçün səadət mücəssəməsi idi. Uşaq kimi sevinirdim, üzümü göy üzünə tutub sevincimdən ağlayırdım. Sevinən tək mən deyil idim, yağış da mənim kimi sevinirdi, sevincindən ağlayırdı... göz yaşım damlalarla əl-ələ verib havada süzürdü. Kənardan görən olsa, dodaqaltı nə isə dua oxuduğumu zənn edərdi. Yanılmazdı da, əslində elə idi, ancaq mənim oxuduğum nə əfv, nə də arzu duası idi, bu, Allaha şükür duası – Ona təşəkkürnamə idi. Bir adamın adının yazılışını öyrənmək, bəlkə, o qədər böyük hadisə deyildi, hətta bəzilərinə əhəmiyyətsiz də görünə bilərdi, lakin başqalarına nə qədər əhəmiyyətsiz görünsə də, mənim üçün bir o qədər əhəmiyyətli, bir o qədər sevindirici idi. Məndə həmişə belə olub; həmişə adi bir sözə, balaca bir hadisəyə elə şövqlə sevinmişəm, xoşbəxt olmuşam ki, o anda soruşsalar, adımla belə yadırgaya bilərəm. Əvvəllər bir neçə dəfə belə sevinclərimin olduğunu indi də xatırlayıram. Bir gün dərsə gedərkən avtobusda dayanacaqları sayırdım. 13-14 yaşlarında bir oğlan yaxınlaşaraq yer göstərdi:
- Öyləşin, – dedi.
 - Mən başımı bulayıb:
 - Düşəcəyəm, – dedim.

Bu, yalan idi. Düşəcəyim dayanacağa hələ çox var idi. Mən avtobuslarda yolum nə qədər uzaq olsa da, heç vaxt əyləşməzdim. Bunu təsadüfi olaraq deyil, məqsədli şəkildə edirdim. Əyləşərkən qarşımda yaşlı bir adamın ayaq üstə dayanmasından və mənim onu görməyib yer verməyəcəyimdən ehtiyat edirdim. Ona görə yox ki, ictimai qınağın hədəfi olacaqdım, sadəcə bunu hiss etmək mənim özümə ağır gəlirdi. İnsanlara gəlincə, mən bir şeyi dəqiq bilirdim ki, nə etsəm, nə cür davransam, yenə onları razı sala bilməyəcəyəm. Hər kəs görmək istədiyini görür, eşitmək istədiyini eşidir. İnsanın xilqəti belədir. Bir də axı üzərində heç bir əlamət, heç bir yara izi olmayan, sağlam kimi görünən dəri qatının altında illərdir, hər yerindən qan sızan yaranı kim görə bilərdi? Dostlarım həmişə mənə deyirdilər ki: “Zəif gördüyünü hiss etdirmirsən, kənardan baxanda görmə məhdudiyyətinin olduğu başa düşülmür”. Həmişə bu sözləri eşidəndə bilmirdim, buna sevinimmi, üzülmümü... Avtobusda mənə əyləşməyə yer göstərən oğlan etiraz etdiyimi görcək keçib özü əyləşdi. Onu qınamaq olmazdı, yaxşılıq etmək istəmişdi, amma özü də bilmədən pislik etmişdi; mən dayanacaqqların sayını itirmişdim. Ən son ağımda tutduğum rəqəmi – dörd, beş, altı, ya da... xatırlaya bilmirdim. Düşməli olduğum dayanacaq isə on dördüncü dayanacaq idi. Ümitsizcə pəncərədən çölə baxdım. Tanış bir əlamət, bir işarə axtarırdım. Hər həftə bu yolu gedərkən avtobus eyni küçələrdən, eyni binaların, dükanların yanından keçirdi, ancaq maraqlı idi ki, hər həftə bu yolları elə bil ilk dəfə görürdüm. Rəqəmləri ağımdan keçirdim: dörd, beş, altı... “əslində bunların bir əhəmiyyəti yoxdur,” – düşündüm, onsuz hər həftə on dördüncü dayanacağa qədər sayaraq çatdığım halda, fikirli olub sayı səhv saldığımıdanmı, yoxsa avtobusun arada hansısa dayanacaqda saxlamadığındanmı, bilmirəm, həmişə avtobusdan ya bir dayanacaq geri, ya da bir dayanacaq irəlidə düşürdüm. Sonra ordan kollecə piyada getməli olurdum, bu da ən az yarım saatımı alırdı. Bu gün isə o yarım saat bir saata kimi uzana bilərdi. Qar gecədən yağır, dayanmırdı. Günəş də olmadığından yolların buzu əriməmişdi. Rəqəmləri təkrar ağımdan keçirdim: dörd, beş, altı... “bu gün bu rəqəmlərin bir saat qədər, həmin bir saatda qaçıra biləcəyin dərs qədər və həmin dərsdən alacağın qayıb qədər əhəmiyyəti var!” – özümə dedim. “Dörd...” – düşündüm. Niyəsə bu rəqəm mənə uzaq gəlirdi, sanki dördüncü dayanacaq geridə qalıb, onu keçmişəm, hiss elədim. “Altı...” – düşündüm. Bu rəqəm isə mənə bir az yad gəlirdi, sanki hələ olmamışdı, saymamışdım, altıncı dayanacaq qarşıda olmalı idi. Sonra “beş... – düşündüm, – beş, hə, bu ola bilər. Ola bilər ki, oğlan yaxınlaşanda mənim saymadığım dayanacaq elə beşinci dayanacaq imiş”. Növbəti dayanacağı gözləyib altıncı dayanacaqdan saymağa başladım. Nəhayət, on

dördüncü dayanacağa çatanda çıxış qapısına yanaşdım, avtobusdan düşdüm. Gördüyüm mənzərə qarşısında donub-qaldım. Səhv eləməmişdim, doğru dayanacaqda düşmüşdüm. Bu on dördüncü dayanacaq mənim düşməli olduğum həmin on dördüncü dayanacaq idi. Hər dəfə sayı itirib ya ondan əvvəl, ya da ondan sonra düşdüyüm həmin on dördüncü dayanacaq... “İlahi, bu ki həmin o dayanacaqdır! mənə lazım olan, düşməli olduğum, kollecin yanındakı... hə, özüdür ki var!” – öz-özümə dedim. Onda da uşaq kimi sevinmişdim, gözlərimi göyə dikərək sevincimdən ağlamışdım. Sağımdan, solumdan adamlar keçir, mənə maraqla baxırdılar. Bəlkə, bəzilərinin yazığı da gəlirdi, yəqin düşünürdülər, yolumu itirmişəm, azmışam, ona görə ağlayıram. Mən isə yolu düz gəldiyimə, azmadığıma ağlayırdım... Bir dəfə də yadıma gəlir, hələ on birinci sinifdə oxuyurdum. Qış idi. Hər gün dərsdən çıxanda qaranlığa düşürdüm. Adətən, gündüz getdiyim yolları əzbər bildiyimdən axşam qayıdanda o qədər də çətinlik çəkmirdim, buna baxmayaraq, mənim bütün narahatlığım, həyəcanım evimizə çatmağa iki-üç küçə qalmış başlayırdı. Bu küçələrdə, ümumiyyətlə, işıq yox idi ki, bu da adi hal idi, o vaxtlar Bakıda gecələr tək-tük işıqlı küçəyə rast gəlmək olardı. Belə qaranlıq axşamlardan biri idi. Fikirli idim. Qaranlıq küçələrdən keçəndə həmişə addımlarımı yeyinlədər, yubanmazdım, amma bu gün, deyəsən, özüm də fərqudə olmadan ağılımdakı fikirlər addımlarımı yavaşıtmışdı. Təxminən yarım saat sonra qəflətən fikirdən ayıldım. Mənə elə gəldi ki, çox irəli gedib evimizi keçmişəm, çünki metrodan evimizə qədər on beş dəqiqəlik yol idi. On beş dəqiqə sonra isə qonşuluqda yaşayan qocanın qapısındakı işığı görməli idim, bu, evimizə çatdığımıza işarə idi. Dayandım, fikirli olduğumdan qonşu evin işığının diqqətimdən yayındığını düşünərək geri qayıtmaq istədim, arxaya döndüm, ancaq sanki içimdə hansısa qüvvə mənə yanlış yolda olduğumu təlqin edirdi. Çox keçmədi, həmin qüvvənin təsiri ilə əvvəlki yoluma – qarşıya döndüm. Bu vaxt: “bəlkə, heç hələ evimizə çatmamışam, qonşunun evi hələ qarşıdadır, bəlkə, fikirli olduğum üçün yol mənə uzun görünür...” – düşüncəsi iradəmə üstün gəldi. İki-üç addım irəli getdim və yenə özümü bayaqkı qüvvənin hökmü altında hiss edərək dayanmalı oldum. “Yaxşısı budur, gözləyim,” – düşündüm. Kimi? Nəyi? Yoldan keçəcək olan hər hansı maşının küçəni işıqlandırmasını... Gözlədim, vaxt keçdi, bir azdan uzaqdan boğuş bir uğultu eşidildi. Yenə səhv eləməmişdim, gələn maşın idi. Səs yaxınlaşdıqca yola səpələnən xırda işıq şuaları küçəni hissə-hissə aydınladırdı. Maşın mənim dayandığım yerə yaxınlaşanda ətraf gözlərimdə işığa qərq oldu. Vaxt itirmədən hər tərəfə göz gəzdirdim. Maşının gətirdiyi istiqaməti, sol tərəfi, sağ tərəfi mümkün

qədər tez sürətdə əzbərləməyə çalışdım. Sağ tərəfi nəzərdən keçirəndə gözlərimə dolan parıltıdan üzümün yandığını hiss elədim. Bu parıltı maşın işığının zəif şöləsində işıldayan həyat qapımızın dəmir dəstəyi idi... Heç demə, bayaqdan evimizin qarşısında dayanmışam, qonşunun işığı isə bu axşam yanmış. Onda da indiki kimi məni ağlamaq tutmuşdu, sevincimdən ağlayırdım. Evə çatana qədər sakitləşməyə çalışdımsa da, olmadı. Anam qapını açar-açmaz ağladığımı başa düşdü. İçəri girdim. Anam xəbər aldı:

- Nə olub? Ağlamısan?
- Heç nə, – deyib otağıma qaçdım.
Otağımın qapısından yapışcaq anamın mənə doğru gəldiyini gördüm:
- Düzünü de! Nə olub?! Bu nə haldır?! – anam həyəcanla soruşdu.
Yəqin elədim ki, vəziyyətdən çıxma bilməyəcəyəm. Üzümü anama tutub:
- Bu gün sinifdə Azərbaycan dili dərindən ən yüksək qiyməti mən almışam, ona görə sevincdən ağlayıram, – dedim və daha səsimi boğmadan hönkürtü ilə ağlamağa başladım. Anam da mənə qoşuldu, ikimiz də ağladıq...
İkimizi də ağladan eyni duyğu idi – sevinc duyğusu. Mən yoldan keçən maşının qapımızı işıqlandırırdığına, anam isə mənim ən yüksək qiymət aldığıma sevinirdi. Yoldan keçən maşının qapımızı işıqlandırması doğru olsa da, mənim o gün ən yüksək qiymət almağım xalis yalan idi. Həmin gün, bəlkə, on bir illik məktəb həyatımda ilk və son dəfə idi ki, Azərbaycan dili dərindən ən aşağı qiymət almışdım. Bunu anama deyə bilərdimmi? Əlbəttə, deyə bilməzdim.

Metroya çatmağıma on addım qalmış yağış daha da şiddətlənmişdi. Mən də hamı kimi paltomun papağını başıma keçirdim, boğazını möhkəm bağladım, əllərimi cibimə qoyub bədənimə qısdım. Gözlüyümün şüşələri əməllicə islanmışdı. Digər yağışlı günlərdə olduğu kimi bu gün də evdən çıxanda əl yaylığını götürməyi unutmuşdum. Havadakı qalın duman daha da qatılmışdı. Ətraf gözlərimdə get-gedə tutqunlaşır, yeriməyim çətinləşirdi. Göz-gözü görmürdü. Dayanmalı oldum, hesablamama görə burada – metroya çatmağa on addım qalmış aşağı düşən üç pilləkən olmalı idi. Yeri yoxladım, pilləkənin başladığını hiss etmədim. Tərəddüd içində bir addım atdım, yeri yoxladım, yenə pilləkən yox idi. Daha bir addım

atdım. Elə bu anda arxadan həyəcanlı bir səs: “Hə, indi düşün, pilləkəndir!” – dedi. Bu səs təşviş dolu idi. Sanki adam cümləsini bir an olsun, gec bitirməkdən ehtiyat edirmiş kimi sözləri bir-birinə bitişik şəkildə tələffüz etmişdi. Mən isə fikirdən beynim donmuş halda idim. Səsi eşidirdim, lakin sözlərin mənasını dərk etmirdim. Bu zaman daha bir addım atmaq istəyirdim ki, arxadan gələn səs bir az yaxınlaşaraq daha yüksək həyəcanla: “Düşün! Düşün! Pilləkən var!” – dedi. Sövqi-təbii ilə üç pilləkən aşağı düşərkən qulaqlarımda ildırım çaxdığını hiss elədim. Bu səs nə qədər tanış, nə qədər yaxın, nə qədər mehriban idi. O idi... o idi... onun özü idi. Adını yazmağı öyrəndiyim o həmin adam idi. Yenə özünü yetirmişdi. Orda idi – arxada... hələ getməmişdi, baxırdı, baxışlarının hənirtisi çiynlərimə toxunurdu. Elə bil yolu düz getdiyimdən əmin olmaq, baxışları ilə məni metroyacan ötürmək istəyirdi. Yenə həmin səs eşidildi: “İndi düz gedin! Pilləkən yoxdur!” Bu, üçüncü səsləniş idi. Maraqlı idi, görəsən, adam bu leysanda, bu qiyamətdə məni tanıyırdımı? Mən evdən çıxandan iki-üç dəqiqə xaric yol boyu başımı aşağı dikərək gedirdim. Yağış yağsa da, yağmasa da, adətım belə idi, başımı dik tutaraq yeriməyi sevməzdim. Görəsən, üzümü görmüşdümü? kim olduğumu bilmişdimi? Ehtimal ki, bəli, tanımışdı, bilmişdi. Odur ki, yaxınlaşmadan, aralı dayanaraq səsini yüksəltməklə kifayətlənmişdi. O hər zaman belə edirdi. Axı nəyə görə?! Səbəbini anlaya bilmirdim. Hərçənd, nə vaxtsa onunla yanaşı dayanmağı, çiynlərimi çiynlərinin bərabərində görməyi həmişə elə arzulamışam ki... Sürətli addımlarla irəliləyərək metronun giriş qapısında toplaşan insan kütləsinə qarışdım, camaatı yara-yara içəri yüyürdüm. Bəd niyyətli olmasa da, kiminsə nəzərləri altında yerimək məni narahat edirdi. Özümü ağır xəstə kimi hiss edir, artıq düz yolumu sərbəst gedə bilmədiyimi düşünərək qəhərlənirdim. Kütləyə qarışdığım andan etibarən həmin adamın izimi itirdiyinə əmin ola bilərdim. İndi dəqiq bilirdim, məni heç kim izləmir. Azad nəfəs aldım. Elə başa düşülməsin ki, kiminsə kömək etməsi ilə mən özümü alçalmış, çarəsiz yaxud tənha hesab edirdim və buna görə əzab çəkirdim. Əlbəttə, belə deyildi. Kiminsə mənə kömək etməsi nə mənim alçalmağım, nə çarəsiz olmağım, nə də tənha qalmağım demək idi. Bu sadəcə ağrı idi ağrı... Əziz oxucu, sən bəlkə də, bu ağrını hiss etməmisən, görməmisən, bilməmisən, bəlkə də, heç vaxt bilməyəcəksən, bilməyini arzulamıram da! Amma bu ağrı elə ağrı idi ki, onun əzəməti özlüyündə ürək parçalayan bir dəhşət idi. O yağışlı noyabr günü bu gün də yadıma düşəndə hər dəfə özümə sual verirəm: “Görəsən, o adam, həqiqətən, o idimi? Əgər o idisə, məni tanıyırdımı? bilmişdimi?” – susuram. Bir neçə dəqiqəlik sükutdan sonra içimdən qəti bir səs: “Bəli,” – cavabını verir. Bu

yerdə keçmişdə baş vermiş, həmin adamla bağlı tutqun xatirəyə işıq salmağımız yerinə düşərdi. Yenə on birinci sinifdə oxuyanda, yenə qış axşamlarından birində və yenə Bakının zülmət küçələrilə yol gədirdim. Əksər vaxtlar – kefsiz və ya fikirli olmadığım axşamlar məktəbdən qayıdanda evə çatana kimi sabahkı dərsləri öz-özümə danışıır, təkrarlayırdım. Həmin axşam da belə axşamlardan biri idi. Metrodan aralandığım on beş dəqiqəni keçəndə addımlarımı yavaşıtıdım. Bu, evimizə yaxınlaşmağımın birinci əlaməti idi. İkinci əlamət qapısı bizim həyat qapımızla yanaşı olan qonşunun axşamlar evinin kandarında yandırdığı zəif işıq idi. Bu gün də o işıq yanmırdı. Yəqin qoca ya işığa qənaət edirdi, ya da evdə yox idi. Əslinə qalırsa, qocanın evdə olmaması daha ağlabatan fikir idi. Adətən, işığı yandırdığı axşamlarda özünün də evinin qapısı ağzında oturub qəzet oxuduğunu, ya radio dinlədiyini görərdin. İndi yeganə ümidim üçüncü əlamətə qalmışdı. Üçüncü əlamətə gəlincə, bu əlamət sağ tərəfdəki divarı əlimlə yoxlayaraq üç-dörd addım irəli getdikdən sonra hamar səth üzərində həyat qapımızın dəmir dəstəyini tapmaqdan ibarət idi. Sağ əlimi yenidən qaldırıb divarı yoxlamağa başlayanda sol qolumun dirsəkdən yuxarı sarsıldığını hiss elədim. Bir əl qolumdan tutaraq irəli getməyimə mane oldu. İki addım geri çəkildim və geri çəkildikcə qolumdakı əlin tədricən yumşaldığını, məni buraxdığını hiss elədim. Bəlkə, qolumda o sarsıntıyı duyduğum anda qorxudan dəli qıvrıqlığı ilə geri atılar, hara getdiyimi özüm də bilmədən nəfəsim tükənənə qədər qaça bilərdim, amma qaçmadım, çünki yenə o səsi eşitmişdim, yenə eyni həyəcanla: “Dayanın!” – demişdi. Bu səsin sahibindən mənə zərər gələ bilməzdi. Bu səsdə ağrı, yoğun tənənfəslik, yenə gecikmək qorxusu ilə tələsməkdən doğan mübhəm bir təşviş duyğusu aydın başa düşülürdü. Dəqiqələr keçdi. Uzaqdan maşın səsi eşidildi. Maşın yaxınlaşdıqca ətrafa yayılan solğun işıq küçənin sağ tərəfində, divar dibindəki boşluğu işıqlandırırdı. Nəzərlərimi ora çevirdim və iki əlimlə başımı tutaraq dəhşət içərisində yerə baxdım. Hər gün evimizə çatmağa az qalmış sağ divarın dibi ilə getdiyim yolda bu gün yeri qazmışdılar. Gündüz məktəbə gedəndə burdan keçmişdim, heç bir dəyişiklik yox idi, görünür, hansısa tikinti işi ilə əlaqədar olaraq yerin qazılması mənim məktəbdə olduğum vaxta təsadüf etmişdi. Maşın bizdən xeyli uzaqlaşmışı təxmin etdikdən sonra qaranlıq küçəyə hakim kəsildi. Zəif baxışlarımla zülmətin bədheybət abidəsini yıxmaq, məhv etmək istəyirdim. Gözlərimi dərin iztirabla qaranlığa zillədim. Adam orda idi – qarşıda, qaranlığın içində... amma susurdu, qaranlıq kimi susurdu... axı nəyə görə?! Onda da susmağının səbəbini anlama bilməmişdim. Bəlkə, danışarsa, onu səsinə tanıya biləcəyimi düşünürdü, ona görə susurdu...

qaranlıqda görmədiyimi bilirdi, bunu necə öyrəndiyini, kimdən soruşduğunu, hardan eşitdiyini kəsdirə bilməsəm də, hər halda, bilirdi və bu gedişlə onu görərək tanımağımın qeyri-mümkün olduğunu əvvəlcədən hesaba almışdı. Maraqlıdır, gözlər görməsə də, ruhun öz sevdini ruhundan, adicə hənirindən, toxunuşundan, bir kəlmə də olsa, o bir kəlmə sözündən, o sözə can verən, bir kəlməlik dirilik səmindən tanıdığını o anlamırdımı? bunu anlamaq çətin idi? Heyhat... Mən ki onu bağışlamışdım. Mən onu öyrəndiyim, adını hecalara bölüb əzbərlədiyim, üz cizgilərinin şəklini xatirimdə naxış-naxış işlədiyim gün bütün olacaqlara görə bağışlamışdım. Bütün uzaqlıqlara, bütün ayrılıqlara görə mən ki onu bağışlamışdım... O axşam üz-üzə dayandığımız on dəqiqəyə yaxın vaxt mənə bir əsr qədər uzun gəlmişdi. Sonra önündən keçərək evimizə doğru addımlamışdım. Əlimi divarda gəzdirib, həyət qapımızı və dəmir dəstəyini tapıb ondan yapışanda qonşu həyət qapısının da açılma səsinə eşitmişdim. Bu o idi. Şübhəsiz, mənim evimizə doğru addımladığımı görüb o da səssiz, sözsüz evlərinə gedirdi. Mən içəri keçib qapını örtəndə bayırdan qonşu həyət qapısının da örtülmə səsinə eşitmişdim.

Bu gün kollecimizdə Zəfər Gününün ildönümünə həsr edilmiş tədbir təşkil olunacaqdı. Gecikməməli idim. Akt zalının girişində yoldaşlarımla qarşılaşdım. Salamlaşıb görüşdük, saati xəbər aldım, on iki tamam idi. Vaxtında çatmışdım, ancaq mənə dedilər ki, mövcud hava şəraiti ilə əlaqədar bəzi qonaqların gecikə biləcəyini nəzərə alaraq tədbirin başlanması yarım saata qədər yubadıla bilər. Gözəl tədbir olacaqdı, buna şübhəm yox idi; müəllimlərin Zəfər tariximiz barədə bir-birindən maraqlı məruzələri, ard-arda maarifləndirici çıxışlar, 44 günlük Vətən Müharibəsi şəhidlərinin əbədi xatirəsini təcəssüm etdirən videoçarxlar, vətənpərvər ruhlu şeirlər, nəhayət, sonda kollecimizin musiqi şöbəsinin müəllim və tələbə heyətinin birgə təşkilatçılığı ilə reallaşacaq konsert proqramı. Bugünkü tədbirdə mənim parta yoldaşım Nailənin də çıxışı var idi. Buna xüsusilə sevinirdim, səbirsizliklə onun çıxışını gözləyirdim. Onu düşünəndə mənə elə gəlirdi, tədbir başlamayacaq. Vaxt keçmək bilmirdi. Nailənin şeir söyləmək istedadına yeni bələd olmuşdum. O, vətənpərvər ruhlu şeirləri əlahiddə bir ahənglə söyləyirdi. Mən onun səmindəki ən çox zil nöqtələri sevirdim. O zil nöqtələri ki, bir azdan bütün zalı inlədəcəkdi. O zil nöqtələri ki, bir dərəlinin fəryadını andıran yanıqlı nalə idi, adamın illərdən bəri ürəyində özünün belə toxunmağa qıymadığı yaralara birbaşa təmas edirdi...

Tədbirdən bir gün əvvəl idi. İkinci dərs bitmiş, uzun tənəffüs başlamışdı. Sınıf boş idi. Nailə də digər yoldaşlarla çıxmışdı. Mən nadir hallarda

tənəffüs vaxtı sinifdən çıxardım. Bu da çox vaxt hansısa sənəd işimlə bağlı olardı. Yoldaşlarımla qaynayıb-qarışmazdım. Bunun səbəbi o deyil idi ki, onlar mənə qarşı yanlış etmişdilər, özləri bilmədən bəzi mülahizələrində yanlışmışdılar... buna görə onları mühakimə edə bilməzdim, əksinə anlamağa çalışırdım, bəzən haqq da verirdim. Susurdum, doğrudur, susduqca ağrı içimdə böyüyürdü, ancaq yenə də, yenə də mən yoldaşlarımı sevirdim... Onlara qarışmamağımın əsas səbəbi hər kəslə məsafəli olmağı, insanları uzaqdan sevməyi xoşlamağım idi. Müəyyən toplum içərisində çox qalanda, hamı ilə eyni vaxtda gülüb-danışanda ürəyim dəhşətli dərəcədə sıxılırdı. Bir müddət sonra isə bu sıxıntı ürəyimdə fiziki ağrıya çevrilirdi. Ehtimal ki, elə bununla əlaqədar idi, heç vaxt yoldaşlarıma qoşulub onlarla gülə-gülə, danışa-danışa bufetə belə düşdüyüm olmamışdı. Yeməyi həmişə evdən özümə aparırdım – şirin kökə, lavaş arası pendir... Mənə elə gəlirdi ki, ev yeməkləri hər zaman hər yerdə, xüsusilə, evdən qeyri yerlərdə daha ləzzətli olur. Hələ bəzi uzun tənəffüslərdə bir neçə qızın toplaşmış kollecin yaxınlığındakı mağazaya getdiklərini, ordan əli dolu zənbillə qayıtdıqlarını görəndə gülüşümü gizlədə bilmirdim. Onlar da mənə baxıb gülürdülər. Bu gülüşlər sadə idi, qərəzsiz idi. Tədbirdən əvvəlki həmin günə qayıdaq... o gün yeməyə heç nə gətirməmişdim. Sinifdə gəzişməyə başladım. Bu vaxt Nailə əlində vərəq içəri girərək vərəqi şadyanılıqla əlində yellədi.

- Hə, necə gedir? – mən soruşdum.
- Əla, tam hazıram! – dedi.
- Afərin, – deyər gülümsədim.
- Bircə o müəllimdən nigaranam, – Nailə sinif qapısından çölə göz gəzdirərək heç kimin gəlmədiyinə əmin olub əlavə elədi, – o hər tədbirdə birinci sırada, tribunanın qarşısındakı oturacaqda əyləşən müəllim vare, onu deyirəm. Ondan heç gözümlə su içmir...
- Hə, tanıdım. Ondan? Niyə?
- Həmişə tədbirlərdə mən şeir deyəndə düz gözlərimin içinə baxır. Özü də baxışları elə kəskindir, adamın ürəyinə lap titrəmə salır. Sanki baxışı ilə demək istəyir ki: “bax ha, özünü gözlə, birdən şeirdə nə isə səhvə yol verərsən!!”
- Elə bu? Budur səni narahat eləyən? – zarafatla qoluna vuraraq güldüm.
- Hə. Bu bəyəm elə-belə şeydir?! Yadında, keçən il bir tədbirdə dediyim şeirin bəndlərinin yerini səhv salmışdım, bax onda da o müəllimin üzümə zillənən baxışlarının əsarətində idim. Qorxuram, sabah da belə ola! O qədər

- müəllimlərin, qonaqların qarşısında... – cümləsini tamamlamadı, gözləri yaşarmışdı.
- Bax, Nailə, – əlini tutub sözə başladım, – keçən ilki tədbirdə şeirin bəndlərinin yerini səhv salmağın mənə elə böyük qəbahət deyildi. Əsas odur, müəllifin fikirləri təhrif olunmamışdı.
 - Yenə də. Müəllifin fikirləri ardıcıl söylənməlidir, mən bu ardıcılığı pozmuşdum.
 - Ola bilər, amma, fikrimcə, şeirin bəndlərinin yerini səhv saldığına heyifsilənməkdənsə, həyəcədən müəllifin fikrinə və ya öz qiraətinə xələl gətirmədiyin üçün sevinə bilərsən. Bundan başqa, sən şeir deyən vaxt müəllim sənin gözlərinin içinə baxanda sən də müəllimin gözlərinin içinə baxma, nəzərlərini başqa səmtə çevir. Digər müəllimlərə, qonaqlara, tələbələrə, zalın döşəməsinə, nə bilim, bir sözlə, başqa tərəfə bax...
 - Olmur axı, hara baxsam, axırda yenə baxışlarım müəlliminkilə toqquşur.
 - Onda, – zəhnimdə işıq parıladı, – gözlərini yum, – dedim.
 - Aa, doğrudan da! Bu lap əntiqə fikirdir! Niyə indiyə kimi mənim ağlıma gəlməyib?! – məni qucaqladı, başını çiynimə dayayaraq: – sağ ol, bacı, – dedi.
 - Hər şeyin çarəsi var, – mən dedim, – bircə...
 - Bircə?!
 - Hə... heç, heç...

Dünyada elə ağrılar var idi ki, onların çarəsi mövcud deyildi. O ağrılar yaradılanda onlara çarə yaradılmamışdır. Yaradıla bilməzdi. Təbiətin qanunu belə idi. İndi Nailənin dərd elədiyi şey onların yanında nə idi ki? Balaca bir nöqtə, bir zərrəcik, ya da ümumiyyətlə, heç bir şey. Elə dərdlər var idi ki, səhər Günəşinin zərrin şəfəqləri altında dünyanın hər küncünü qarış-qarış axtarsan, o dərdlərin çarəsini tapa bilməzdin. Daha bunları Nailəyə deyib qanını qaraltmağın yeri yox idi. Mövzunu dəyişməklə həm öz kədərini, həm də Nailənin təəccübünü dağıtmağa çalışaraq:

- Bəs mən? Mən şeir dediyim tədbirlərdə necə? Müəllim mənə də elə baxır? – maraqla soruşdum.
- Burda kiçik bir təfəsilatə ehtiyac var. Mən kollecimizdə keçirilən tədbirlər içərisində yalnız müəyyən bir şairin

həyatı və yaradıcılığına həsr olunmuş bədii gecələrdə çıxış edərdim.

- Hə! Bəs necə! Özü də sənə daha diqqətlə, daha iti nəzərlə baxır. Sən şeir deyəndə təkcə o müəllimin yox, zalda əyləşən bütün müəllimlərin baxışları sənə zillənir. Bir də müəllimlərin sənə baxışında qərribə bir ifadə olur; qürur dolu, sevgi qarışıq, bir az da kövrək ifadə...
- Nailə sözünü qurtarana kimi məni elə həyəcan bürüdü ki, elə bil sabahkı tədbirdə Nailə yox, mən şeir deyəcəkdim. Dərin minnətdarlıqla:
- İlahi, nə yaxşı ki, görmürəm!! – dedim.
- Aman Allah, bir də görmədiyinə sevinirsən, – Nailənin təəccübdən böyümüş gözlərində nısgilli ifadə vardı.
- Hə, sevinirəm, necə məgər?! – uşaq sadəlvhlüyü ilə dedim.
- Heç... – ah çəkərək susdu. Mən də susdum.

Doğrudan da, o gün ilk dəfə idi ki, uzağı görmədiyimə sevinirdim. Tədbirlərdə şeir deyərkən gözlərimə zillənən gözləri, şeirin sonunda havaya yüksəlib zəlin hər yerinə alqış yağdıran əlləri görmədiyimə sevinirdim. Öz-özümə deyirdim: “yaxşı ki, görməmişəm, indiyəcən bilməmişəm”. Mən görməsəm də, tədbirlərdə şeiri bitirər-bitirməz həmişə gözlərimi yumar, baş əyib təşəkkür edərkən bütün baxışları gözlərimdə, yüksələn əllərin hər birini öz əllərimdə hiss elərdim, duyurdum, onda da uşaq kimi sevinərdim... Birdən Nailənin mızıldanaraq nə isə oxuduğunu eşitdim. Sabahkı şeirini təkrarlayırdı. Nailə yoldaşlarım içərisində mənə ən yaxın, ən sevimli olanı idi. “O məni bilir, o məni anlayır,” – belə düşünürdüm. Tənəffüslərdə ya da dərs qurtardıqdan sonra sinifdə ikimiz qaldığımız vaxtlar mühazirələri mənə aramla oxuduğu və mənim də həmin mövzuları onun səsinə dinləyib öyrəndiyim az olmamışdı. Hətta dəfələrlə olmuşdu ki, mən bir müəllimdən nə isə soruşanda və ya dəqiqləşdirəndə müəllim başı ilə təsdiq cavabı vermişdi. Mən isə onu görmədiyimdən sualımı təkrarlamışdım. Belə vəziyyətlərdə Nailə əlimdən tutaraq pıçılıtlı səslə: “Müəllim cavab verdi, bacı, doğru bilirsən, sənin dediyini başı ilə təsdiqlədi,” – deyərdi. O mənim görəni, oxuyan gözümdü idi. O mənim canlı səslə dərsləyirdi. Elə bir dərsləyirdi ki, bütün fənlərimizin ön sözündən mündəricatına kimi hər səhifəsi bir-bir orda toplanmışdı. O həmişə deyərdi: “Elə istəyirəm, bizə gələsən, gecəni yatmayaq... səhərəcən bütün dərsləri sənə oxuyum, oxuyum... hamısını mənim səsimdən öyrənəsən... vallah oxumaqdan yorulmaram da!” O “vallah oxumaqdan yorulmaram da!” ifadəsini elə amirənə tərzdə

söyləyirdi ki, bir an ondakı balaca ürəyin böyüklüyünə, sərhədsiz oxumaq eşqinə şiddətli heyranlıqla baxırdım. Bəzən də zarafatla deyərdi: “Bir gün sənə oxuduğum dərsləri unutsan, mənim səsimi heç vaxt unutma”. Mən də gülərək deyərdim: “Yaxşı, unutmaram”. Bir dəfə ilin son seminarlarından biri idi. Müəllimimiz semestrin əvvəlində keçdiyimiz mövzulardan suallar verir, yaddaşımızı yoxlayırdı. Müəllimin verdiyi qısa, qarışıq suallara mənim geniş, əsaslı və aydın izahlarım, deyəsən, müəllimi təəccübləndirmişdi. Bu vaxt Nailənin şən səsi eşidildi: “Müəllim, təəccüblənirsiniz?! Nahaq yerə! – sonra dirsəyi ilə qolumu dümsükləyərək, – o, danışan arxivdir,” – dedi. Nailənin bu sözünə qızlar astadan gülüşdülər. Yadımdadır, o gün müəllim də ciddiyyətini pozmadan gülümsəmişdi. Biz Nailə ilə belə idik. Heç kim, heç bir şey aramıza girə bilməzdi. Nə zaman məyus olsam, səsi yel kimi qulaqlarımda əsər, fikirlərimi sağa, sola dağıdardı. Onun yanında kədərli olmaq mümkün deyildi, hökmən bir səbəb tapmalı, nəsə danışib üzümü güldürməli idi. Onu görəndə ağrılarımı unudardım, amma...

İnsanın yaxşılıq etməsi, ətrafına xeyirxahlıq saçması təqdirəlayiq xüsusiyyət olsa da, bu axı ona həmin insanlara qarşı istənilən yanlışa yol verə bilmək hüququ qazandırmamalı idi. Elə yanlışlar var ki, insan gərək onları etməsin. O yanlışları etmək yanmaq deməkdir – sənə olan etibarın, güvənin, etimadın yanması... bu elə bir yanmaqdır ki, ondan qalan külləri toplamaq olmur. Lap insan belə bir yanlış etsə də, gərək yeri gələndə etdiyini danmaya. Bu axı ümumiyyətlə, yoldaşlıqda sədaqət anlayışına ziddir. Bir həqiqəti inkar edə bilmərəm ki, Nailənin yanlışı olsa da, vəfasız deyildi, bununla belə o da mənədeki ağrını görmədi, hiss eləmədi, bilmədi. Necə bilə bilərdi, axı o mənim ağrımı yaşamamışdı... mən də yaşamasını istəməmişdim. Əslində məsələ sadə idi; mən ona bu ağrını yaşamağı arzulamadım, o da yaşamadı. Yaşamadığı üçün də məni bilmədi. Belə yaxşı idi, eybi yox, qoy ağrımı yaşamasın, məni bilməsin. Mən axı öz dərdimi sevirdim, insan da özünə sevimli olanın başqasına verilməsinə razı olardımı?!

Son

Müəllif: Sevinc İbrahim

Sevinc İbrahimin digər yazıları

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

Arzulama

Arzulama xoşbəxt olum,
Xoşbəxtlik öz əlindədir,
Düşüncəndə, fikrindədir.
Arzulama cavan qalım,
Cavan qalmaq asan deyil.

Cavan qalsan ömür bitər,
Arzuların sona yetər.
Arzulama sən var-dövlət,
Bil, düşünən beynin varsa,
Görən gözün, vuran qəlbin — Budur nemət!
Arzulama — arzu sözü fəlakətdir,
Dəli kimi sevgini də arzulama.
Sevgi bitər, göz yaşları qalar sənə...
Düşün hər an, hər bir zaman:
Ey Yaradan, xeyirlisi nəsb olsun,
Yaradanın yaratdığı, xeyirlisi qismət olsun!

Şəhid qardaşım

Səhər-səhər qəbir üstə gəlmişəm,
Günəş çıxır, mən də səni görmüşəm.
Sən daş üstə mənə sakit baxırdın,
Mən də sənə göz yaşımı axıtdım.
Söylə sənə, bax, nə deyim, səslənim?
Xoş səhərlər diləyim...
Tək Sən idin, hər bir zaman gərəyim.
Daş altında sakit yatana qurban,
Günəş kimi səssiz batana qurban!
Mən gəlmişəm, dur, salamla bacını,
Mən içmişəm bu dünyada acını...
Sən qardaşsız qoydun dörd bacını.
Daş altında sakit yatan qardaşım
Param-parça olubdur bu bacın.
Mən həyata sənsiz cavab vermişəm,
Bu imiş, bax, sənin bəxtsiz qədər.
İnan, sənin yolunu çox gözlədim,
Daş altında sakit yatana qurban,
Günəş kimi səssiz batana qurban!

Acıdərə sirlər saxlar

Acıdərə sirlər saxlayar,
O dərədə adsız məzar gözləyər.
Anasının qəlbi daşdır,
O türk oğlu türkdür, qan yaddasıdır.
Ad yazmağa vaxt olmayıb,
Türkün qəbri qalıb yadda.
Sevir hamı, qardaş deyib baş əyirik,
Sən canımız, qanımızsan!
Yaddaşlarda qalacaqsan,
Bütün şəhid bacısının qardaşısan.
Ey türk oğlu, yol gözləyən ananı da unutmarıq,
Rahat yatın, qisas aldığ, zəfər çaldığ!

Payız

Yay qurtarır ömür gedir, Durnalar da köçüb gedir,
Yay fəsli sona yetir
Bir də ömür dönməz geri.
Gedən gedir hədərlər olur, Qocalırıq, baxışımız kədər olur,
Yay qurtarır bir də geri dönəcəkmi?
Gələn yayı bu Kifayət görəcək mi!?
Yay qurtarır, payız gəlir
Payız fəsli biraz fərqli Pıçıldaşan yarpaqlarda,
Uçub gedən durnalarda,
İnan dərdli, ayrılıqdan söhbət edər
Hər gün bir az ömür gedər
Biz sayırıq həftəmizi, Düşünmürük hədərlər olan günləri
Bilmirik ki, qismətimiz necədir
Zövq almırıq fəsilərdən,
Ötüb gedən günlərdən.

Müəllif: [Kifayət Kərimqızı](#)
[Kifayət Kərimqızının digər yazıları](#)

Payız nəfəsdir

Payızı sevirəm, payız nəfəsdir,
İlin ən sehrli dövrün yaşadır.
Sanki öz qızılı saf rəngləriylə ,
Təbiət füsunkar rəsmi yaradır.

Payızı sevirəm, payız ilhamdır,
Şair ilham alıb şeirini yazır.
Sərin mehlər əsir, ruhu oxşayır,
Sanki buludlar da bizlə yaşayır.

Payızı sevirəm, payız nəğmədir,
Könüllər can atır sirli vüsala.
Damlayan yağışın sədalarıyla,
Bəstəkar yeni bir əsər yaradır.

Payızı sevirəm, payız hüznürdür,
Bu fəsil ruhumun yağan yağışı.

Küçələr bürünür sarı xalıya,
Bu fəslin rəngləri tamam başqadır.
02.10.2026

Qızlar oxusun!

Ey atalar, analar!
Qızlar Tanrıdan gələn müqəddəs əmanətdir.
Onların bu həyatda böyük bir amalı var.
Məsələn, həkim, müəllim, ya da mühəndis olmaq,
Elm oxuyub şərəflə parlaq gələcək qurmaq.

Gəlin dəstək olaq biz, onların addımına,
Arxa duraq, güc verək müqəddəs arzusuna.
Cəmiyyət güclü olar, savadlı qızlar ilə,
İşıqlı sabahları daşıyaq gələcəyə.

Bu gün yüzlərlə qızın həyatına toxunaq,
Bu şərəfli yolda biz onlarla addımlayaq.
Uğur hekayəsinin içində biz də olaq,
“Qızlar oxusun!” deyib, birlikdə imza ataq.

Müəllif: D.Mirzə

D.MİRZƏNİN DİGƏR YAZILARI

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

12 noyabr tanınmış şair, yazıçı Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, “Yazarlar” jurnalının redaksiya heyəti üzvü – Aran bölgəsi üzrə təmsilçimiz (Vəsiqə N: 31/21.08.2021) Xəlil Mirzəninin doğum günüdür! “Yazarlar” cəməsi adından doğum günü münasibətilə Xəlil Mirzəni təbrik edir, qarşıdakı bütün həyat və fəaliyyətində yeni-yeni nailiyyətlər arzulayırıq! Uğurlarınız bol olsun!

Hörmətlə: Zaur USTAC,
“Yazarlar” jurnalının baş redaktoru,
AVMVİB, AJB və AYB-nin üzvü

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

QEYDLƏR

www.kitabevim.az
KİTABEVİM.AZ
kitab marketi

YAZARLAR

Noyabr - 2026 № 11 (71)

MURAD MƏMMƏDOVUN YAZILARI

GÜNNUR AĞAYEVANIN YAZILARI

HƏCƏR ATAKİŞİYEVANIN YAZILARI

“ARİSTOTEL POETİKASI” RUBRİKASI

I>>>>>BU HEKAYƏNİ MÜTLƏQ OXU<<<<<I

Mustafa Müseyiboğlu adına kitabxana

“TƏRƏFSİZ ƏDƏBİYYAT TARİXDİR!”

Jurnal bu layihə çərçivəsində ödənişsiz əsaslarla nəşr olunur.

Redaksiyanın ünvanı: Az-1012, Bakı, M.Xiyabani-14a

Dövlət qeydiyyatı: № 2319, 16.08.2007-ci il.

Əvvəlki illərdə 15 xüsusi buraxılışı olub.

Dövri olaraq 2021-ci ildən çıxır.

E-mail: zauryazar@mail.ru

Rəsmi saytı: WWW.YAZARLAR.AZ

Telefon: (012) 430-14 -81 (+994) 70-390-39-93

“Yazarlar”ın redaksiyasında yığılıb səhifələnir,

“JET PRINT ÇAP MƏRKƏZİ”NDƏ çap olunub.

(“Jet Print”də operativ xidmət: +994557232221).

Çapa imzalanıb: 01.11.2026

Sifariş: № 88

Format: A 5

Tiraj: Məhdud sayda (kitabxanalar üçün).

Elektron variant var.

Qiyməti: **PULSUZ.**

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

